

Krizový zákon

s komentářem

JUDr. Milan Paláček , JUDr. Svatava Vronská

Zákon č. 240/2000 Sb. je dalším z tzv. krizových zákonů upravujících problematiku krizových stavů. Upravuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace.

Krizovým zákonem lze omezit práva a svobody občanů zaručené Listinou základních práv a svobod na nezbytně nutnou dobu a v nezbytném rozsahu. Listina základních práv a svobod umožňuje ve zvláštních případech omezení vlastnického práva, avšak za náhradu. Zákon řeší v tomto smyslu poskytnutí peněžní náhrady v míře omezení vlastnického práva podle zvláštních předpisů, obdobně lze požadovat náhradu škody vzniklé v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními podle právních předpisů a náhradu za újmu na zdraví obdobně podle předpisů o odškodňování pracovních úrazů.

Zajímavým ustanovením zákona je možnost poskytnout státní podporu fyzickým osobám a obcím, které se v důsledku krizové situace ocitly v mimořádně obtížné situaci.

Zákon byl poprvé v širším měřítku uplatněn při řešení mimořádných situací, které vznikly v souvislosti s loňskými povodněmi. Lze jednoznačně konstatovat, že mimo jiné, díky existenci a na základě účinného využití krizové legislativy, se podařilo situaci úspěšně zvládnout.

K lepšímu poznání této problematiky by mohl napomoci právě tento komentář.

240/2000 Sb.
ZÁKON
ze dne 28.června 2000
o krizovém řízení
a o změně některých zákonů
(krizový zákon)

ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

ČÁST PRVNÍ

HLAVA I ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon stanoví působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávních celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením,¹⁾ a při jejich řešení.

Komentář k § 1

V tomto ustanovení zákonodárce stanovuje okruh společenských vztahů, které zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb. (dále jen "zákon"), upravuje. Deklaruje se zde, že zákon upravuje okruh společenských vztahů při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, a při jejich řešení. Tento zákon se tak zároveň svým předmětem právní úpravy vymezuje k okruhu společenských vztahů, které upravuje zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění zákona č. 320/2002 Sb. Ten, jak je již z jeho názvu zřejmé, upravuje právě oblast obrany České republiky a otázky s tím související.

V tomto ustanovení zákona se zároveň vymezují základní instrumenty, kterými má být dosaženo účelu této právní regulace. Hlavními právními nástroji, které mají umožnit, aby bylo sledovaného cíle dosaženo, je stanovení povinností ministerstev a jiným správním úřadům, právnickým a fyzickým osobám na tomto úseku státní správy, ale i vymezení postavení, působnosti a pravomocí orgánů státní správy a samosprávy při přípravě na krizové situace a při jejich řešení.

Tato zákonná úprava vychází z čl. 3 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, podle něhož bezpečnost České republiky zajišťují ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby. Státní orgány, orgány územních samosprávních celků a právnické a fyzické osoby jsou povinny se podílet na zajišťování bezpečnosti České republiky.

§ 2

Vymezení pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) **krizovým řízením** souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizové situace,
- b) **krizovou situací** mimořádná událost,²⁾ při níž je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav nebo stav ohrožení státu (dále jen "**krizové stavy**"),
- c) **pracovní povinností** povinnost fyzických osob vykonávat po nezbytně nutnou dobu určené práce, které jsou nutné pro řešení krizové situace a které jsou tyto osoby povinny konat v místě určeném orgánem krizového řízení, a podle potřeb pro řešení krizové situace i nad rámec pracovní doby stanovené v pracovněprávních předpisech,

d) **pracovní výpomocí** povinnost fyzických osob vykonávat jednorázové a mimořádné úkoly nezbytné pro řešení krizové situace, které jsou povinny konat v místě určeném orgánem krizového řízení, a podle potřeb pro řešení krizové situace i nad rámec pracovní doby stanovené v pracovněprávních předpisech,

e) **věcnými prostředky** movité a nemovité věci ve vlastnictví státu, územních samosprávných celků a právnických a fyzických osob nebo jimi poskytované služby, které lze využít při řešení krizových situací.

Komentář k § 2

Vzhledem k tomu, že do přijetí tohoto zákona nebyla oblast krizové problematiky právním řádem upravena, musel zákon nově potřebné pojmy definovat a vymezit jejich obsah. K tomu slouží právě toto ustanovení § 2, kde zákon definuje tyto základní pojmy. V době, kdy probíhal legislativní proces schvalování tohoto zákona, bylo v rámci legislativního procesu projednáváno souběžně více zákonů upravujících oblast krizových situací a jejich řešení (tzv. krizové zákony). Z těchto důvodů zákon nedefinuje všechny potřebné pojmy, ale v některých se odvolává v poznámkách pod čarou na pojmy definované v těchto dalších zákonech upravujících danou problematiku. Dochází tak k žádoucí pojmové provázanosti používaného pojmového aparátu v této oblasti právní úpravy. I přes tuto snahu o pojmovou provázanost je potřebné upozornit na určité nedostatky.

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, pojmy nedefinuje. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb., definuje pojem "mimořádná událost". Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb., definuje pojem "krizová situace". Oba tyto zákony však nedefinují další potřebné odborné pojmy, které jsou nutné pro kodifikaci odborných postupů v krizovém řízení, aby řízení bylo odborně správné, účinné a efektivní. Zákon č. 12/2002 Sb., o státní pomoci při obnově území postiženého živelní nebo jinou pohromou a o změně zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojišťovnictví), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o státní pomoci při obnově území), používá pojem "pohroma", který ale přesně nedefinuje.

Z výše uvedených důvodů je proto nutné vycházet při výkladu právních předpisů, upravujících tuto oblast, z již definovaných odborných pojmů a provázat je s pojmy, používanými v těchto právních předpisech.

Dále je potřebné si uvědomit, že všechny krizové zákony tvoří celek upravující problematiku krizových stavů. Základním rozdílem je to, jak jsou krizové situace řešeny, zda krizovými opatřeními vojenského charakteru nebo krizovými opatřeními nevojenského charakteru. Není proto možné provádět výklad jednotlivých zákonů izolovaně, a to bez ohledu na právní úpravu obsaženou v dalších krizových zákonech. Naopak v případě, že některý z těchto krizových zákonů neobsahuje některé právní instituty, je možné pro tyto případy použít analogie.

K písm. a)

*Toto ustanovení vymezuje pojem **krizové řízení**. Krizové řízení je definováno jako souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů, které jsou zaměřeny na:*

- analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik,*
- plánování,*
- organizování,*
- realizaci,*
- kontrolu,*

činností, prováděných v souvislosti s řešením krizové situace.

Krizové řízení je tedy třeba chápat jako komplex opatření a úkolů, které při vzniku mimořádných, resp. krizových situací plní orgány veřejné správy ve spolupráci s dalšími orgány s územní působností, pro zajištění ochrany a bezpečnosti obyvatelstva. Jedná se zejména o činnosti směřující k:

- udržení funkčnosti veřejné správy,*

- udržení fyzického a duševního zdraví obyvatelstva,
- zajištění dostupnosti životně důležitého zboží a služeb,
- uchování soukromého a veřejného majetku,
- organizaci záchranných, likvidačních a obnovovacích prací na postiženém území,
- humanitární pomoci postiženému území.

V širším pojetí lze krizové řízení rovněž prezentovat jako proces spojený s řízením rizik, jenž se skládá z následujících fází:

- prevence,
- připravenosti,
- odezvy,
- obnovy.

Prevencí se přitom rozumí soubor činností, směřujících k tomu, aby se vzniku mimořádných, resp. krizových situací zabránilo, respektive v případě jejich vzniku omezily jejich škodlivé následky na minimum. Může se jednat např. o výstavbu vodních děl v rámci ochrany před povodněmi, zajištění provozování bezpečné přepravy nebezpečného zboží, plánování rozvoje svěřeného území s ohledem na výskyt možných rizik v něm, apod.

Připraveností se rozumí soubor činností, směřujících k zajištění akceschopnosti systému k provádění záchranných a likvidačních prací a opatření k řešení krizových situací. Připravenost je zajišťována v oblasti organizační (tvorba organizačních struktur, havarijní a krizové plánování), technické (vybavenost systému technikou a ostatním materiálem) a odborné způsobilostí (školení a výcvik).

Odezvou se rozumí činnosti, zabezpečující rychlé překonání mimořádné, resp. krizové situace tak, aby byly minimalizovány její následky. Jedná se zejména o provádění záchranných a likvidačních prací, realizaci opatření k ochraně postižených obyvatel a jejich nouzovému přežití a opatření k zajištění funkčnosti veřejné správy apod.

Obnovou se rozumí soubor činností, směřujících k co nejrychlejší obnově základních funkcí infrastruktury postiženého území. Jedná se zejména o obnovu dopravních, komunikačních a energetických systémů atd. Je nutné upozornit, že v rámci krizového řízení se nejedná o realizaci opatření k obnově postiženého území do původního stavu.

Pojmem věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s řešením krizové situace, rozumíme orgány krizového řízení. Tyto orgány zákon upravuje v hlavě II.

Orgány krizového řízení jsou

- vláda,
- ministerstva a jiné ústřední správní úřady,
- orgány kraje a ostatní orgány s územní působností,
- hasičský záchranný sbor kraje,
- Policie České republiky,
- orgány obce.

Vláda jako nejvyšší orgán ukládá úkoly ostatním orgánům krizového řízení a zřizuje Ústřední krizový štáb jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací.

Činnost orgánů krizového řízení (tzv. krizového managementu) je soustředěna zejména na tyto činnosti:

- analyzování rizika,

- tvorbu plánů pro řešení krizové situace,
- organizování preventivních opatření k odvrácení mimořádné události, resp. krizové situace nebo snížení jejích dopadů,
- zabezpečení ukládání úkolů realizujícím složkám,
- realizování řízení úkolů, prostřednictvím činnosti podřízených,
- koordinaci činnosti všech složek ke splnění stanovených úkolů, jak co do cílů, tak i místa a času konání,
- dohledávání rozdílů mezi plánovaným a skutečným stavem věci,
- všestranné zabezpečení realizačních složek a všech subjektů zúčastněných při řešení mimořádné situace.

K písm. b)

Dalším pojmem, který zákon vymezuje, je pojem **krizová situace**. Krizová situace je definována výčtem jednotlivých stavů, které zákon označuje jako krizové stavy, jež mohou být (podle intenzity a původu působících negativních faktorů) vyhlášeny k jejímu řešení. Hodnocení intenzity těchto faktorů je věcí individuálního posuzování, zejména s ohledem na rozsah zasaženého nebo ohroženého teritoria a charakter ohrožení.

Co je to mimořádná událost, stanoví § 2 písm. b) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb. **Za mimořádnou událost se ve smyslu tohoto zákona považuje škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.** Obecně lze charakterizovat, že mimořádnou událost lze řešit standardním způsobem, tedy bez vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu nebo stavu ohrožení státu. Krizová situace nastává tehdy, kdy standardní způsoby vyplývající z působnosti řešitelů již nepostačují a mimořádná událost přerůstá v krizovou situaci. V souvislosti s vyhlášením tzv. krizových stavů lze využít mimořádné prostředky k řešení krizové situace. Z těchto důvodů existuje také úzká pojmová provázanost tohoto ustanovení s ustanovením § 2 písm. b) zákona č. 239/2000 Sb., ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

Zákon č. 239/2000 Sb. mimořádné události rozčleňuje do tří základních kategorií

1. Mimořádné události vyvolané činností člověka.
2. Mimořádné události vyvolané přírodními vlivy.
3. Havárie.

Obecně lze říci, že mimořádnou událost lze řešit standardním způsobem. Krizová situace nastává tehdy, kdy standardní způsoby vyplývající z působnosti jednotlivých řešitelů již nepostačují a mimořádná událost přerůstá v krizovou situaci. V souvislosti s vyhlášením tzv. krizových stavů lze využít mimořádné prostředky k řešení krizové situace. Existuje tedy vzájemná podmíněnost mezi krizovou situací a krizovými stavy, spočívající v tom, že krizová situace nastává tehdy, kdy k řešení vzniklého ohrožení je nezbytné vyhlásit některý z krizových stavů.

Vyhlášení krizového stavu je tedy podmíněno:

- vznikem krizové situace nebo její hrozbou;
- výjimečným rozsahem vzniklých nebo možných škodlivých následků;
- užitím krizových opatření.

Samotné krizové situace se mohou lišit podle charakteru mimořádné události. Mimořádná událost však může mít velmi různorodý charakter. Obecně lze říci, že může mít charakter globálního ohrožení (např. válka) nebo charakter ohrožení lokálního (např. přírodní pohroma, epidemie atd.). Na charakteru mimořádné události jsou závislé způsoby jejího řešení a použité druhy prostředků vedoucí k jejímu zvládnutí.

Zákon č. 240/2000 Sb., uvádí následující krizové stavy:

- **stav nebezpečí,**

- nouzový stav,

- stav ohrožení státu.

Kategorie krizového stavu je závislá na době trvání a intenzitě dopadů krizové situace, na velikosti oblasti, kterou zasáhla, a na množství lidí zasažených jejími dopady.

Podle intenzity působení škodlivých faktorů krizové situace (mimořádné události) rozlišujeme tyto dopady:

0: zanedbatelné z hlediska života občana,

1: nedůležité z hlediska občana,

2: důležité z hlediska občana,

3: závažné z hlediska společnosti,

4: velmi závažné z hlediska společnosti,

5: ohrožující existenci či podstatu společnosti.

Druhy ohrožení – typy krizových situací

Druhy krizových situací vztahujících se k právní úpravě provedené krizovým zákonem se vymezují následujícím způsobem:

1. Dlouhodobá inverzní situace;

2. Povodně velkého rozsahu;

3. Jiné živelní pohromy velkého rozsahu, mimo typu krizové situace č. 1–2, jako např. rozsáhlé lesní požáry, sněhové kalamity, vichřice, sesuvy půdy, zemětřesení apod.;

4. Epidemie – hromadné nákazy osob (včetně hygienických a dalších režimů);

5. Epifytie – hromadné nákazy polních kultur (včetně hygienických a dalších režimů);

6. Epizootie – hromadné nákazy zvířat (včetně hygienických a dalších režimů);

7. Radiační havárie;

8. Havárie velkého rozsahu, způsobená vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky;

9. Jiné technické a technologické havárie velkého rozsahu – požáry, exploze, destrukce nadzemních a podzemních částí staveb;

10. Narušení hrází významných vodohospodářských děl se vznikem zvláštní povodně;

11. Znečištění vody, ovzduší a přírodního prostředí haváriemi velkého rozsahu;

12. Narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu;

13. Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu;

14. Narušení dodávek elektrické energie, plynu nebo tepelné energie velkého rozsahu;

15. Narušení dodávek potravin velkého rozsahu;

16. Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu;

17. Narušení dodávek léčiv a zdravotnického materiálu velkého rozsahu;

18. Narušení funkčnosti dopravní soustavy velkého rozsahu;

19. Narušení funkčnosti veřejných telekomunikačních vazeb velkého rozsahu;

20. Narušení funkčnosti veřejných informačních vazeb velkého rozsahu;

21. Migrační vlny velkého rozsahu;

22. Hromadné postižení osob mimo epidemií – řešení následků včetně hygienických a dalších režimů;

23. Narušení zákonnosti velkého rozsahu.

K písm. c)

Pracovní povinnost se chápe jako povinnost fyzických osob vykonávat v určeném místě, po nezbytně nutnou dobu práce určené v souladu s potřebami řešení krizové situace, a to v případě potřeby i nad rámec pracovní doby stanovené pracovní právními předpisy.

I když svým charakterem jde v podstatě o nucené práce, není tato právní úprava v rozporu s čl. 9 Listiny základních práv a svobod, která je součástí našeho ústavního pořádku. Zde se sice v odstavci 1 stanoví, že nikdo nesmí být podroben nuceným pracím nebo službám. V odstavci 2 se pak uvádí, že ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na:

a) práce ukládané podle zákona osobám ve výkonu trestu odnětí svobody nebo osobám vykonávajícím jiný trest nahrazující trest odnětí svobody,

b) vojenskou službu nebo jinou službu stanovenou zákonem namísto povinné vojenské služby,

c) službu vyžadovanou na základě zákona v případě živelních pohrom, nehod, nebo jiného nebezpečí, které ohrožuje životy, zdraví nebo značné majetkové hodnoty,

d) jednání uložené zákonem pro ochranu života, zdraví nebo práv druhých.

Konstrukce tohoto ustanovení odpovídá právě podmínkám výjimky stanovené v čl. 9 odst. 2 písm. c) a d) Listiny.

Postavení fyzických osob je v tomto zákonu pojato ve dvou rovinách. Fyzické osoby jsou především předmětem ochrany tohoto zákona, ale současně je na ně kladena povinnost účastnit se na zmírňování následků krizových situací. V této souvislosti jsou jim omezována práva a stanoveny povinnosti. Je upravena jejich ochrana jak při plnění povinností, tak i v případech, kdy dobrovolně poskytnou pomoc.

Ustanovením se zdůrazňuje povinnost fyzických osob aktivně přistupovat k ochraně svého života, zdraví a majetku před následky předpokládaných mimořádných událostí a krizových situací a nikoliv jen pasivně očekávat, co pro ně příslušné správní úřady, orgány územní samosprávy a záchranáři udělají. Konkrétně se stanovuje fyzickým osobám soubor povinností – uposlechnutí výzvy ke konkrétní činnosti, strpění konkrétních omezení, výkon pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo poskytnutí osobní pomoci, poskytnutí věcných prostředků a umožnění vstupu oprávněným subjektům na nemovitosti.

Pro poskytování pracovní výpomoci platí, že se poskytuje za náhradu. Pokud osoba při poskytování pracovní povinnosti utrpí škodu nebo jinou újmu, je jí nahrazena. Podrobnosti jsou upraveny v ustanovení § 35 a 36 zákona.

Jen pro úplnost uvádíme, že s touto problematikou úzce souvisí problematika dobrovolnické služby, která je upravena zákonem č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě).

Dobrovolnickou službou je činnost, při níž dobrovolník poskytuje

1. pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, imigrantům, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácím násilím, jakož i pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase,

2. pomoc při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách, při ochraně a zlepšování životního prostředí, při péči o zachování kulturního dědictví, při pořádání kulturních nebo sbírkových charitativních akcí pro osoby uvedené v bodu 1), nebo

3. pomoc při uskutečňování rozvojových programů a v rámci operací, projektů a programů mezinárodních organizací a institucí, včetně mezinárodních nevládních organizací.

Za dobrovolnickou službu se nepovažuje činnost týkající se uspokojování osobních zájmů (např. sportovní nebo jiná zájmová činnost), a nebo je-li vykonávána v rámci podnikatelské nebo jiné výdělečné činnosti anebo v pracovněprávním vztahu, služebním poměru nebo členském poměru.

Dobrovolnická služba je podle své povahy krátkodobá nebo, je-li vykonávána po dobu delší než 3 měsíce, dlouhodobá.

Základním pracovněprávním předpisem, který vymezuje délku pracovní doby, je zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, který je považován za obecný pracovně právní předpis. Ten v § 83a k délce pracovní doby uvádí, že

- délka pracovní doby činí nejvýše 40 hodin týdně,

- délka pracovní doby zaměstnanců

– pracujících v podzemí při těžbě uhlí, rud a nerudných surovin, v důlní výstavbě a na báňských pracovištích geologického průzkumu činí nejvýše 37,5 hodiny týdně,

– s třísměnným a nepřetržitým pracovním režimem činí nejvýše 37,5 hodiny týdně,

– s dvousměnným pracovním režimem činí nejvýše 38,75 hodiny týdně,

– mladších 16 let činí nejvýše 30 hodin týdně s tím, že pracovní doba v jednotlivých dnech nesmí přesáhnout šest hodin.

K písm. d)

Pracovní výpomoc je právním instrumentem, který je velmi podobný pracovní povinnosti. Zákon ji vymezuje jako povinnost fyzických osob vykonávat jednorázové a mimořádné úkoly nezbytné pro řešení krizové situace, které jsou povinny konat v místě určeném orgánem krizového řízení, a podle potřeb pro řešení krizové situace i nad rámec pracovní doby stanovené v pracovněprávních předpisech. Z tohoto vymezení je zřejmé, že rozdíl mezi nimi spočívá v tom, že u pracovní výpomoci jde o jednorázové vykonání mimořádných úkolů.

Vzhledem k výše uvedenému proto platí pro pracovní výpomoc obdobně to, co jsme uvedli v komentáři k písm. c) zákona pojednávajícím o pracovní povinnosti.

Při pracovní výpomoci půjde zejména o práce na udržování a budování ochranných staveb, dopravních staveb, přepravních tras, telekomunikačních zařízení a odstraňování následků způsobených krizovou situací. Dále půjde o výpomoc ve prospěch civilní ochrany, zdravotnických a humanitárních služeb. Jako u pracovní povinnosti, lze k pracovní výpomoci určit i nezaměstnané. Pracovní výpomoc se vykonává přímo ve prospěch územních samosprávních celků.

K písm. e)

Věcnými prostředky jsou movité a nemovité věci ve vlastnictví státu, územních samosprávních celků a právnických a fyzických osob nebo jimi poskytované služby, které lze využít při řešení mimořádných událostí.

Za movité věci se považují též všechny druhy vyrobené nebo zachycené přírodní energie. Věci podle občanského práva je i zvířectvo a ptactvo, pokud je ovladatelné a užitečné, tj., slouží-li potřebám lidí. Pro zabezpečení některých úkolů bude nutno využít i řady služeb. Proto se za věcný prostředek považují i služby, kterými se rozumí poskytování oprav a údržby věcí, přeprava osob a zboží, popřípadě též jiné práce a výkony, které lze požadovat v zájmu řešení krizové situace.

Ten kdo splnil uloženou povinnost a poskytl požadovanou pomoc, má nárok na náhradu účelně vynaložených nákladů. Právo na náhradu těchto nákladů musí být uplatněno u krajského úřadu do šesti měsíců od jeho vzniku.

Stát odpovídá za škodu způsobenou při plnění povinnosti uložené podle tohoto zákona osobě nebo obci, která poskytla osobní nebo věcnou pomoc. Této odpovědnosti se může zprostit jen tehdy, způsobil-li si ten, který poskytl pomoc, škodu úmyslně. Stát odpovídá i za škodu, kterou osoba nebo obec při plnění povinnosti podle tohoto zákona způsobila jinému. Právo na náhradu škody musí být uplatněno u krajského úřadu do šesti měsíců po jejím vzniku, jinak zaniká.

Poskytováním věcných prostředků a služeb se umožňuje řešit nedostatek těchto prostředků ze strany státu a územních samosprávních celků k řešení krizových situací. Tím, že lze fyzickým a právnickým osobám uložit

povinnost poskytnout věcné prostředky, jejichž prostřednictvím se zabezpečuje chod hospodářství, zdravotnictví atp., umožňuje evakuace ohroženého obyvatelstva a odstraňují následky krizových situací.

Podnikatelským subjektům může být uložena povinnost dodávat výrobky, práce nebo služby, jež jsou předmětem jejich činnosti nebo podnikání, skladovat ve svých prostorách materiál určený pro překonání krizové situace. Také jim lze uložit povinnost přemístit dopravní a mechanizační prostředky, výrobní či provozní prostředky movité povahy a zásoby na určené místo.

Zvláštní kategorií věcných prostředků jsou finanční příspěvky, kterými obyvatelstvo přispívá na finanční zajištění řešení krizových situací při nedostatku finančních prostředků státu. Finanční příspěvky mohou mít povahu dobrovolných příspěvků.

Sbírky pro humanitární pomoc konají humanitární organizace na základě aktuálních požadavků z postižených oblastí. Při organizování těchto veřejných sbírek se postupuje podle zákona č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů (zákon o veřejných sbírkách).

§ 3

Stav nebezpečí

(1) **Stav nebezpečí** se jako bezodkladné opatření může vyhlásit, jsou-li v případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu,⁴⁾ a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému.

(2) Stav nebezpečí lze vyhlásit jen s uvedením důvodů, na nezbytně nutnou dobu a pro celé území kraje nebo pro jejich část. Rozhodnutí o vyhlášení stavu nebezpečí musí obsahovat krizová opatření a jeho rozsah. Změna krizových opatření musí být rovněž vyhlášena.

(3) Stav nebezpečí pro území kraje nebo jeho část **vyhlašuje hejtman kraje**, v Praze primátor hlavního města Prahy (dále jen "hejtman"). Hejtman, který stav nebezpečí vyhlásil, o tom neprodleně informuje vládu, Ministerstvo vnitra a sousední kraje, pokud mohou být krizovou situací dotčeny.

(4) Stav nebezpečí lze vyhlásit na dobu nejvýše **30 dnů**. Tuto dobu může hejtman prodloužit jen se souhlasem vlády.

(5) Není-li možné účelně odvrátit vzniklé ohrožení v rámci stavu nebezpečí, hejtman neprodleně požádá vládu o vyhlášení **nouzového stavu**.

(6) Rozhodnutí o stavu nebezpečí se vyhlašuje stejně jako nařízení kraje.⁵⁾ Rozhodnutí nabývá účinnosti okamžikem, který se v něm stanoví. Rozhodnutí se vyvěšuje na úřední desce krajského úřadu a na úředních deskách obecních úřadů na území, kde je stav nebezpečí vyhlášen. Krajský úřad zveřejní rozhodnutí též dalšími způsoby v místě obvyklými, zejména prostřednictvím hromadných informačních prostředků a místního rozhlasu.

(7) Stav nebezpečí nelze vyhlásit z důvodu stávky vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů.

(8) Stav nebezpečí končí uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen, pokud hejtman nebo vláda nerozhodnou o jeho zrušení před uplynutím této doby. Vláda stav nebezpečí zruší též, pokud nejsou splněny podmínky pro jeho vyhlášení.

(9) Rozhodnutí vlády o zrušení stavu nebezpečí se vyvěsí na úřední desce krajského úřadu a na úředních deskách obecních úřadů na území, kde byl stav nebezpečí vyhlášen, zveřejní se v hromadných informačních prostředcích a vyhlásí se ve Sbírce zákonů. Účinnosti nabývá okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví.

Komentář k § 3

V tomto ustanovení se zavádí nový právní institut, kterým je "stav nebezpečí", což je krizový stav, který může být za zákonem stanovených podmínek vyhlášen na nezbytně nutnou dobu (nejvýše 30 dnů – se souhlasem vlády však tuto dobu lze prodloužit) pro území kraje nebo jeho části, a to v případě, není-li možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému. Tento stav může vyhlásit zákonem stanovený funkcionář, kterým je hejtman kraje (v Praze primátor hlavního města Prahy). Hejtman, který stav nebezpečí vyhlásil, o tom neprodleně informuje vládu, Ministerstvo vnitra a sousední kraje, pokud mohou být krizovou situací dotčeny.

Pokud je před vyhlášením stavu nebezpečí nebo v jeho průběhu zřejmé, že vzniklé ohrožení v rámci stavu nebezpečí není možné účelně odvrátit, hejtman neprodleně požádá vládu o vyhlášení nouzového stavu. Vláda pak podle potřeby tento nouzový stav vyhláší podle ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění zákona č. 300/2000 Sb.

Stav nebezpečí se vyhláší stejným způsobem jako nařízení kraje. Vyhlášení se děje formou nařízení. Pravidla vydávání právních předpisů kraje upravuje zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů. Podmínkou platnosti nařízení kraje o vyhlášení stavu nebezpečí je jeho:

- publikace ve Věstníku právních předpisů kraje;

- vyvěšení na úřední desce krajského úřadu a na úředních deskách obecních úřadů na území, pro něž je stav nebezpečí vyhlášen;

Krajský úřad zveřejnění rozhodnutí též dalšími způsoby v místě obvyklými, např. pomocí hromadných informačních prostředků a místních rozhlasů.

Nařízení nabývá účinnosti jeho vyhlášením nebo okamžikem, který je v něm stanoven.

Krizová opatření přijatá krajskými orgány za stavu nebezpečí mají též podobu nařízení a podmínky stanovené pro jejich platnost jsou totožné, jako je tomu u nařízení o vyhlášení stavu nebezpečí. Pro jejich účinnost platí rovněž stejná pravidla. Z uvedeného vyplývá, že ve stejný okamžik mohou nabýt účinnosti jak nařízení o vyhlášení stavu nebezpečí, tak nařízení o přijatých krizových opatřeních. Může být vydáno i společné nařízení. Nařízení o vyhlášení krizového stavu a o přijatých krizových opatření. "Společné nařízení" – vyhlášení krizového stavu a přijatých krizových opatření může při vyhlášení nouzového stavu vydat rovněž vláda.

Zákon výslovně stanoví, že stav nebezpečí nemůže být vyhlášen z důvodů stávky vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů. Má se tak zabránit účelovému potlačování ústavou zaručeného práva na stávku, které je zakotveno v čl. 27 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, která je součástí našeho ústavního pořádku.

Vyhlášený stav nebezpečí končí

- uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen,

- zrušením

– vládou,

– hejtmanem.

Vláda může nařízení o vyhlášení stavu nebezpečí zrušit

- před nabytím účinnosti, nejsou-li splněny podmínky pro jeho vyhlášení,

- před uplynutím jeho doby platnosti, pokud pominuly důvody, pro které byl vyhlášen.

Pokud vláda rozhodne o zrušení stavu nebezpečí, vyvěsí se toto rozhodnutí na úřední desce krajského úřadu a na úředních deskách obecních úřadů na území, kde byl stav nebezpečí vyhlášen. Toto rozhodnutí se zveřejní také

v hromadných informačních prostředcích a vyhlásí se ve Sbírce zákonů. Účinnosti nabývá okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví. Toto opatření ke zveřejnění je nutné s ohledem k tomu, že stav nebezpečí je stavem, při kterém je možno zasahovat do práv osob a ukládat jim řadu povinností.

Bezodkladné opatření je takové opatření, kterým je odvráceno nebezpečí, které bezprostředně ohrožuje právem chráněné zájmy (tzv. bezprostřední zásah). V takovém případě veřejná správa zasahuje do právních poměrů osob, které toto ohrožení vyvolaly, nebo třetích osob a omezuje je v jejich právech. Charakter hrozícího nebezpečí vyžaduje realizaci opatření k jeho odvrácení ihned, a to pokud možno bez časové prodlevy, jinak hrozí, že nebezpečí nebude odvráceno nebo že se nepodaří jeho škodlivé dopady (důsledky) alespoň minimalizovat.

Chráněné zájmy v ČR jsou životy a zdraví lidí, majetek, životní prostředí a existence státu.

Bezpečnost je stav, při kterém vznik újmy má přijatelnou pravděpodobnost.

Nebezpečí je stav, který vede nebo může vést k ujmě na chráněných zájmech České republiky.

Škoda je újma na majetku, zdraví, životním prostředí a lidské společnosti.

Dopad je nepříznivý účinek (škodlivé působení) jevu v daném místě a čase na chráněné zájmy České republiky.

Nepřípustný dopad je dopad, který způsobí škodu na některém nebo na všech chráněných zájmech České republiky.

Ohrožení daným jevem je velikost dopadu, kterou lze v daném místě za specifikovaný časový interval očekávat s pravděpodobností, rovnou stanovené hodnotě. Není-li určeno jinak, tak s pravděpodobností výskytu větší nebo rovnou 0,05 % za rok.

Ohrožení značného rozsahu je takový krizový stav, při němž může vláda podle čl. 5 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění zákona č. 300/2000 Sb., vyhlásit nouzový stav v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost.

HLAVA II ORGÁNY KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

Díl 1

Vláda § 4

(1) Vláda při zajišťování připravenosti České republiky na krizové situace

a) ukládá úkoly ostatním orgánům krizového řízení, řídí a kontroluje jejich činnost,
b) určuje ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad pro koordinaci přípravy na řešení konkrétní krizové situace v případě, kdy příslušnost ke koordinující funkci nevyplývá z působností stanovených ve zvláštním právním předpisu,7)

c) zřizuje Ústřední krizový štáb jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací.

(2) Vláda při přípravě na krizové situace a při jejich řešení projednává s Českou národní bankou opatření, která se týkají působnosti této banky.

Komentář k § 4

Oprávnění vlády jsou stanovena tak, aby vládě umožnila vytvářet vhodné podmínky pro zajištění připravenosti České republiky na řešení krizových situací. Uvedený výčet oprávnění a úkolů je adekvátní nejvyššímu postavení vlády a její odpovědnosti v systému orgánů krizového řízení.

V tomto ustanovení jsou obecně upraveny otázky přípravy na krizové situace, zatímco v následujících ustanoveních je působnost vlády již konkretizována při nouzovém stavu a stavu ohrožení státu.

Rozdělení působnosti v zákoně je založeno na zásadě, že každé ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad je povinnou se připravovat na krizové situace, které mohou nastat v oblasti spadající do jeho působnosti. V takových případech příslušné ministerstvo koordinuje přípravu, tj. především určení postupu při řešení krizových situací, který je obsažen v krizovém plánu, pokud při řešení dané krizové situace je nutná součinnost dalších ministerstev. Jestliže koordinující role ministerstva nevyplývá přímo ze zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, tzv. kompetenční zákon, je určován koordinující ústřední správní úřad rozhodnutím vlády.

Řešení všech vzniklých krizových situací spadajících do působnosti vlády se v souladu s usnesením vlády č. 33 z 11. ledna 1999, ve znění usnesení vlády č. 813 ze dne 22. srpna 2001, uskutečňuje v rámci Ústředního krizového štábu, ten vznikl přejmenováním Mezirezortního krizového štábu.

Ústřední krizový štáb (ÚKŠ)

Předseda ÚKŠ

*Varianta A – Ministr Varianta B – Ministr
obraný vnitra*

*Řešení krizových situací: řešení krizových
situací:*

- Vnější vojenské - Ostatní situace

ohrožení - Poskytování huma-

*- Plnění spojeneckých nitární pomoci většího
závazků v zahraničí rozsahu do zahraničí
na udržení nebo ob- a při zapojení České re-
novení míru publiky do mezinárod-*

ních záchranných operací v případě havárií a živelních pohrom.

Členové ÚKŠ

- náměstek ministra zahraničních věcí,

- náměstek ministra obrany,

- náměstek ministra vnitra,

- náměstek ministra spravedlnosti,

- náměstek ministra financí,

- náměstek ministra průmyslu a obchodu,

- náměstek ministra zemědělství,

- náměstek ministra dopravy,

- náměstek ministra práce a sociálních věcí,

- náměstek ministra zdravotnictví,

- náměstek ministra životního prostředí,

- náměstek ministra informatiky,
- předseda Státního úřadu pro jadernou bezpečnost,
- místopředseda Správy státních hmotných rezerv,
- ředitel Národního bezpečnostního úřadu,
- viceguvernér České národní banky.

Členové s poradním hlasem

- vedoucí Úřadu vlády,
- vedoucí Kanceláře prezidenta republiky
- náčelník Generálního štábu Armády České republiky,
- policejní prezident České republiky,
- generální ředitel Hasičského záchranného sboru České republiky,
- ředitel Bezpečnostní informační služby,
- ředitel Úřadu pro zahraniční styky a informace,
- ředitel Vojenského obranného zpravodajství,
- ředitel Vojenského zpravodajství,
- nejvyšší státní zástupce České republiky,
- generální ředitel Vězeňské služby České republiky,
- ústřední ředitel Státní veterinární správy,
- hlavní hygienik České republiky,
- ředitel Českého hydrometeorologického ústavu,
- ředitel Českého červeného kříže.

Na zasedání Štábu je trvale přítomen pověřený zástupce Úřadu vlády – sekretariátu Bezpečnostní rady státu.

Členové Štábu mohou být na zasedání Štábu ve výjimečných případech zastoupeni pověřeným pracovníkem svého úřadu. Ten má v takovém případě stejná práva a povinnosti jako řádný člen Štábu.

Zákon stanoví, aby vláda při přípravě na krizové situace a při jejich řešení projednala s Českou národní bankou opatření, která se dotýkají působnosti. Tento postup je nutný, protože Česká národní banka je nezávislým ústředním orgánem státní správy, kterému vláda nemůže zasahovat do jeho kompetencí a ukládat mu úkoly.

§ 5

Za nouzového stavu nebo za stavu ohrožení státu podle tohoto zákona lze na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezit⁸⁾

a) právo na **nedotknutelnost osoby a nedotknutelnost obydlí** při evakuaci osoby z místa, na kterém je bezprostředně ohrožena na životě nebo zdraví,

b) **vlastnické a užívací právo** právnických a fyzických osob k majetku (§ 29 a 31), pokud jde o nucené omezení práva vlastníka nebo uživatele z důvodu ochrany života, zdraví, majetku

nebo životního prostředí, které jsou ohroženy krizovou situací, přičemž je za toto omezení poskytnuta přiměřená náhrada,

c) **svobodu pohybu a pobytu** ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací,

d) právo **pokojně se shromažďovat** ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací,

e) právo provozovat **podnikatelskou činnost**, která by ohrožovala prováděná krizová opatření nebo narušovala, popřípadě znemožňovala jejich provádění,

f) **právo na stávku**, pokud by tato stávka vedla k narušení, případně znemožnění záchranných a likvidačních prací.

Komentář k § 5

Potřebné efektivity krizových opatření lze dosáhnout při krizových situacích zpravidla jen na úkor dočasného zásahu do základních práv a svobod některých občanů (zejména při provádění záchranných a likvidačních prací). Tímto ustanovením se takový zásah v nezbytně nutném rozsahu, za stanovených podmínek, umožňuje. Tato konstrukce vychází z předpokladu, že je preferován zájem na ochraně života, zdraví a majetku, před zájmem nepřipustit ani dočasné omezení některých základních práv a svobod garantovaných Listinou základních práv a svobod, např. svobody pobytu a pohybu, vlastnické právo apod.

Tímto ustanovením se navazuje na čl. 6 odst. 1 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., kde se předpokládá, že ve zvláštním zákoně bude vymezeno, která práva a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají.

Omezení základních práv a svobod se upravuje v návrhu zákona pouze v těch případech, kdy Listina základních práv a svobod explicitně připouští omezení těchto práv a svobod zákonem.

§ 6

(1) Vlášda v době trvání nouzového stavu je oprávněna za podmínek uvedených v § 5

a) nařídít evakuaci osob a majetku z vymezeného území,

b) zakázat vstup, pobyt a pohyb osob na vymezených místech nebo území,

c) rozhodnout o ukládání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky k řešení krizové situace,

d) rozhodnout o bezodkladném provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb za účelem zmírnění nebo odvrácení veřejného ohrožení vyplývajícího z krizové situace.

(2) Vlášda v době trvání nouzového stavu je dále oprávněna

a) nařídít povinné hlášení přechodné změny pobytu osob, kterou se rozumí opuštění místa trvalého pobytu osoby, k němuž je hlášena v místě, ze kterého byla organizovaně evakuována nebo které o své vůli opustila z důvodu ohrožení svého života nebo zdraví, pokud tato změna pobytu bude delší než 3 dny,

- b) přijmout opatření k ochraně státních hranic, k pobytu cizinců nebo osob bez státní příslušnosti, v oblasti zbraní, výbušnin, nebezpečných chemických látek a přípravků, jaderných zařízení a zdrojů ionizujícího záření,
- c) nařídit přemístění osob ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody do jiné věznice nebo vyloučit volný pohyb těchto osob mimo věznici,
- d) nařídit použití občanů povinných civilní službou a vojáků v činné službě k provádění krizových opatření,
- e) nařídit vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce,
- f) zajistit přednostní zásobování dětských a zdravotnických zařízení a ozbrojených bezpečnostních a hasičských záchranných sborů,
- g) zabezpečit náhradní způsob rozhodování o dávkách sociálního zabezpečení (péče), kterými se rozumí dávky nemocenského pojištění, důchodového pojištění, důchodového zabezpečení, státní sociální podpory a dávky sociální péče,⁹⁾ a o jejich výplatě.

(3) Povinnosti uvedené v odstavci 1 písm. c) lze uložit pouze tehdy, pokud nelze tyto činnosti a věci zajistit smluvně, subjekt plnění klade zjevně finančně a časově nevýhodné podmínky nebo plnění odmítne a přitom hrozí nebezpečí z prodlení.

Komentář k § 6

Nouzový stav je krizovým stavem vyhlášeným vládou na základě vzniku krizové situace, která nesouvisí s obranou státu, tj. kdy důvodem vzniku této situace jsou jiné než vojenské příčiny. Jde tedy o krizovou situaci v celostátním měřítku, kterou nelze řešit vyhlášením stavu nebezpečí v rámci kraje. K účinnému řešení takové mimořádně závažné krizové situace je potřebné použít odpovídající mimořádné prostředky a k jejich použití jsou vládě svěřeny zvláštní pravomoci uvedené v odst. 1 a 2.

Oprávněními uvedenými v odstavci 1 vláda zasahuje do osobních a majetkových práv osob, kdežto oprávnění uvedená v odstavci 2 slouží vládě k provedení nezbytných opatření organizační, pořádkové, režimové nebo kontrolní povahy.

Velmi důležitým opatřením je provedení evakuace osob a majetku z vymezeného území. Evakuaci se zabezpečuje přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálu k zachování nutné výroby a nebezpečných látek z míst ohrožených mimořádnou událostí.

Evakuace se provádí z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, která zajišťují pro evakuované obyvatelstvo náhradní ubytování a stravování, pro zvířata ustájení a pro věci uskladnění.

Evakuace se vztahuje na všechny osoby v místech ohrožených mimořádnou událostí s výjimkou osob, které se budou podílet na záchranných pracích, na řízení evakuace nebo budou vykonávat jinou neodkladnou činnost; přednostně se plánuje pro následující skupiny obyvatelstva

- a) děti do 15 let,
- b) pacienti ve zdravotnických zařízeních,
- c) osoby umístěné v sociálních zařízeních,
- d) osoby zdravotně postižené,
- e) doprovod osob uvedených v písmenech a) až d).

Evakuace se plánuje

- pro řešení mimořádných událostí, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu,

- ze zón havarijního plánování jaderných zařízení nebo pracovišť s velmi významnými zdroji ionizujícího záření,
- ze zón havarijního plánování objektů nebo zařízení s nebezpečnými chemickými látkami, při hrozbě možného ozbrojeného konfliktu z území vyčleněného pro potřeby operační přípravy, předpokládané bojové činnosti a dalších zájmových prostorů ozbrojených sil v souladu s potřebami zajištění obrany státu. Opuštění míst ohrožených mimořádnou událostí se plánuje do 48 hodin a u velké sídelní a průmyslové aglomerace až do 72 hodin od vyhlášení evakuace.

Plánování evakuačních opatření zahrnuje

- stanovení evakuačních prostorů a pořadí jejich evakuace, vymezení evakuačních tras s dostatečnou propustností vozidel, stanovení potřeby a zajištění dopravních prostředků, zabezpečení činnosti evakuačních a přijímacích středisek, stanovení míst nouzového ubytování a vytvoření podmínek pro ubytování evakuovaného obyvatelstva,
- zajištění propustnosti evakuačních tras, regulaci pohybu obyvatelstva při evakuaci a provedení uzávěry evakuovaného prostoru,
- stanovení, přípravu a zajištění označení míst shromažďování, stanovení postupu při evakuaci ohroženého prostoru a kontrole opuštění obydlí, zajištění ostrahy evakuovaného prostoru,
- přípravu podkladů pro provedení příjmu evakuovaných osob, upřesnění potřeby nouzového ubytování, přípravu podkladů pro rozdělování evakuovaného obyvatelstva v evakuačních střediscích k přepravě do přijímacích středisek,
- přípravu na řízení dopravy s využitím grafikonů přepravy, založenou na analýze evakuačních tras a z ní vyplývající kapacity,
- přípravu dokumentace pro příjem evakuovaných osob v přijímacích střediscích, pro přerozdělení evakuovaných osob a jejich přepravu do obcí přijímajících evakuované osoby,
- zajištění nouzového ubytování a přípravu dokumentace pro příjem evakuovaných osob v místech nouzového ubytování,
- přípravu postupů pro evakuaci a umístění hospodářského zvířectva, strojů, předmětů kulturní hodnoty, technických zařízení a materiálu k zachování nutné výroby,
- přípravu postupu informování osob,
- psychologickou přípravu osob před a v průběhu evakuace a při dlouhodobém pobytu v náhradním ubytovacím zařízení a
- zabezpečení dokumentace přijatých rozhodnutí a opatření realizovaných v průběhu celé evakuace.

Zabezpečení evakuace

Pořádkové zabezpečení evakuace zajišťuje zpracovatel evakuačního plánu v součinnosti s příslušným orgánem veřejné správy. Zahrnuje zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti v průběhu celé evakuace.

Dopravní zabezpečení evakuace zajišťuje zpracovatel evakuačního plánu v součinnosti s příslušným orgánem veřejné správy. U organizované hromadné přepravy osob zabezpečuje zásobování pohonnými hmotami.

Zdravotnické zabezpečení evakuace, jež v první řadě zahrnuje zabezpečení poskytování přednemocniční zdravotnické pomoci, převozu do zdravotnických zařízení a zabezpečení hygienicko-epidemiologických opatření, zajišťuje zpracovatel evakuačního plánu v součinnosti s příslušným orgánem veřejné správy.

Zabezpečení ubytování, zásobování a distribuce zásob zajišťuje zpracovatel evakuačního plánu na základě uzavřených smluv nebo na základě mimořádných pravomocí opravňujících k výzvě k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci. Zahrnuje v první řadě zabezpečení nouzového stravování a zásobování pitnou vodou, potravinami a nouzovými příděly předmětů nezbytných k přežití.

Zpracovatel evakuačního plánu zajišťuje mediální zabezpečení evakuace, které zahrnuje zejména zabezpečení varování obyvatelstva, vydání návodů pro chování obyvatelstva a následně předání potřebných tiskových informací.

Orgány pro řízení evakuace

Evakuaci zajišťují

- 1. pracovní skupina krizového štábu,*
- 2. evakuační středisko,*
- 3. přijímací středisko.*

ad 1) Pracovní skupina krizového štábu zajišťuje zejména

- řízení průběhu evakuace,*
- koordinaci přepravy z míst shromažďování do evakuačních středisek,*
- řízení přepravy z nástupních stanic hromadné přepravy do přijímacích středisek a dále do cílových míst přemístění,*
- dopravní prostředky a jejich přerozdělování mezi evakuační střediska,*
- řízení nouzového zásobování pro obyvatelstvo,*
- koordinaci činnosti evakuačních středisek a přijímacích středisek,*
- spolupráci s orgány veřejné správy a se zdravotnickými a humanitárními organizacemi,*
- dokumentování průběhu celé evakuace.*

ad 2) Evakuačním střediskem se rozumí zařízení zřetelně označené nápisem, případně mezinárodně platným rozeznávacím znakem civilní ochrany. Umísťuje se zpravidla v místě mimo evakuační prostor, ve kterém jsou evakuované osoby shromažďovány a informovány o dalším postupu. Evakuační středisko zajišťuje zejména

- řízení přepravy z míst shromažďování do evakuačního střediska s využitím dostupných dopravních prostředků,*
- vedení evidence o příjmu evakuovaných osob a poskytování pomoci při slučování evakuovaných rodin,*
- přerozdělování evakuovaných osob do předurčených příjmových oblastí a přijímacích středisek,*
- vytvoření a označení místa pro podávání základních informací v prostoru evakuačního střediska,*
- první zdravotnickou pomoc, popřípadě přednemocniční neodkladnou péči a převoz zraněných nebo nemocných do zdravotnických zařízení,*
- vytýčení tras k nástupním stanicím hromadné přepravy,*
- nocleh a stravování pro personál a evakuované obyvatelstvo, které se zdrží v evakuačním středisku déle než 12 hodin,*
- udržování veřejného pořádku v prostoru evakuačního střediska,*
- podávání informací o průběhu evakuace pracovní skupině krizového štábu.*

ad 3) Přijímacím střediskem se rozumí zařízení zřetelně označené nápisem, případně mezinárodně platným rozeznávacím znakem civilní ochrany, které zajišťuje

- příjem evakuovaných osob,*
- přerozdělení evakuovaných osob do předurčených cílových míst přemístění a míst nouzového ubytování,*
- první zdravotnickou pomoc a případný odvoz nemocných do vyčleněných zdravotnických zařízení,*
- informování orgánů podle odstavce 1 o průběhu evakuace,*

- informování evakuovaných osob, zejména o místě nouzového ubytování a stravování,

- informování orgánů veřejné správy, dotčených evakuačními opatřeními, o počtech a potřebách evakuovaných osob.

Podrobnosti o stupních poplachů

Stupeň poplachu předurčuje potřebu sil a prostředků pro záchranné a likvidační práce v závislosti na rozsahu a druhu mimořádné události (krizové situaci) a také na úrovni koordinace složek při společném zásahu.

V rámci integrovaného záchranného systému se vyhláší čtyři stupně poplachu. Čtvrtý stupeň, který je označen jako zvláštní, je stupněm nejvyšším.

Potřebný stupeň poplachu vyhláší pro jedno místo zásahu velitel zásahu nebo operační a informační středisko při prvotním povolávání složek na místo zásahu. Operační a informační středisko může vyhlásit stupeň poplachu pro určité území postižené mimořádnou událostí, pokud je na něm více jak jedno místo zásahu.

První stupeň poplachu

První stupeň poplachu je vyhlášován v případě, že

- mimořádná událost ohrožuje jednotlivé osoby, jednotlivý objekt nebo jeho část, s výjimkou objektu, kde jsou složité podmínky pro zásah, jednotlivé dopravní prostředky osobní nebo nákladní dopravy nebo plochy území do 500 m², nebo

- záchranné a likvidační práce provádí základní složky, které není nutno při společném zásahu nepřetržitě koordinovat.

Druhý stupeň poplachu

Druhý stupeň poplachu je vyhlášován v případě, že

- mimořádná událost ohrožuje nejvýše 100 osob, více jak jeden objekt se složitými podmínkami pro zásah, jednotlivé prostředky hromadné dopravy osob, cenný chov zvířat nebo plochy území do 10 000 m²,

- záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky z kraje, kde mimořádná událost probíhá, nebo

- je nutné nepřetržitě koordinovat složky velitelem zásahu při společném zásahu.

Třetí stupeň poplachu

Třetí stupeň poplachu je vyhlášován v případě, že

- mimořádná událost ohrožuje více jak 100 a nejvýše 1000 osob, část obce nebo areálu podniku, soupravy železniční přepravy, několik chovů hospodářských zvířat, plochy území do 1 km², povodí řek, produktovody, jde o hromadnou havárii v silniční dopravě nebo o havárii v letecké dopravě, nebo

- záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky nebo se využívají síly a prostředky z jiných krajů než z těch, které byly postiženy mimořádnou událostí, nebo

- je nutné složky při společném zásahu v místě zásahu koordinovat velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu a místo zásahu rozdělit na sektory a úseky.

Zvláštní stupeň poplachu

Zvláštní stupeň poplachu je vyhlášován v případě, že

- mimořádná událost ohrožuje více jak 1000 osob, celé obce nebo plochy území nad 1 km²,

- záchranné a likvidační práce provádí základní a ostatní složky včetně využití sil a prostředků z jiných krajů než z těch, které byly mimořádnou událostí postiženy, popřípadě je nutno použít zahraniční pomoci,

- je nutné složky při společném zásahu v místě zásahu koordinovat velitelem zásahu za pomoci štábu velitele zásahu a místo zásahu rozdělit na sektory a úseky, nebo

- společný zásah složek vyžaduje koordinaci na strategické úrovni.

Návrh stravních dávek

Stravní dávky (či výživové doporučené dávky) stanovují energetickou hodnotu pro jednotlivé skupiny obyvatelstva, kterou by měl každý jedinec denně přijmout v závislosti na fyzické aktivitě. Dále doporučují množství a strukturu hlavních živin (bílkovin, tuků a sacharidů), vitaminů a minerálních látek. Hodnoty jsou udávány pro jednu osobu na den.

Pro návrh stravních dávek je nejprve nutné odhadnout energetický výdej jednotlivých skupin osob při krizových stavech a na tomto základě aproximativně vybrat stravní dávku (resp. výživovou doporučenou dávku) s odpovídajícím energetickým příjmem tak, aby byla energetická bilance vyrovnaná.

Při krizových situacích můžeme předpokládat v dané oblasti dvě základní skupiny dospělých obyvatel, a to osoby začleněné do složek integrovaného záchranného systému a civilní obyvatelstvo. U členů integrovaného záchranného systému předpokládáme dvanáctihodinovou směnu ve dvou odlišných situacích, a to běžné nasazení a nasazení za extrémních podmínek.

Členění na muže a ženy nebude uvažováno, neboť předpokládáme, že drtivá většina členů integrovaného záchranného systému se bude rekrutovat z mužů a procento žen bude zanedbatelné.

Civilní obyvatelstvo rozdělme do dvou skupin, a to na osoby, podílející se na pracích při prevenci, záchranných pracích či pracích při odstraňování následků krizových stavů, a na osoby nepracující. Každou z těchto skupin civilního obyvatelstva rozdělme dále na muže a ženy.

Schematicky je možné dospělé obyvatele při krizových situacích rozdělit následovně:

IZS – běžná činnost

IZS – činnost za extrémních podmínek

civilní obyvatelstvo – pracující: – muži

civilní obyvatelstvo – pracující: – ženy

civilní obyvatelstvo – nepracující: – muži

civilní obyvatelstvo – nepracující: – ženy

Tabulka 1

Vypočtená energetická náročnost pro 24 hodin pro jednotlivé skupiny dospělých obyvatel při krizových stavech, aproximovaná stravní dávka (resp. výživová doporučená dávka – VDD) a její energetická hodnota (EH)

Skupina	Vypočtená EH	Aproximativně vybraná stravní dávka (resp. výživová doporučená dávka) název EH
Člen IZS		
– běžná činnost	17 789,7	stravní dávka pro výsadkáře1) 17 981,0
– nasazení za extrémních podmínek	20 678,4	základní stravní dávka navýšená o přídavek potravin F1)20 660,0
Civilní obyvatelstvo		
– žena – nepracující	9 211,8	VDD pro lehce pracující ženu2) 9 000,0
– muž – nepracující	10 977,6	VDD pro lehce pracujícího muže2) 11 000,0
– žena – pracující	10 327,2	VDD pro středně pracující ženu2) 10 000,0
– muž – pracující	14 870,4	základní stravní dávka1) 14 560,0

Poznámky:

1) převzato ze stravních dávek pro AČR, definovaných např. vyhláškou Ministerstva obrany č. 266/1999 Sb., ve znění vyhl. č. 456/2002 Sb.

2) převzato z civilních výživových doporučených dávek, platných od roku 1989.

Tabulka 2

Energetická a nutriční hodnota navržené stravní dávky pro člena IZS a přídatku potravin A (na osobu a den)

Energetický a nutriční ukazatel	Jednotka	Stravní dávka pro IZS	Přídavek A	Energetická hodnota
	KJ	17 981,0	2 679,0	
Bílkoviny celkem	g	136,1	32,0	
Tuky	g	156,9	23,0	
Sacharidy	g	570,0	132,0	
Vitamin B1	mg	2,0	0,8	
Vitamin C1)	mg	90,0	15,5	

Poznámky:

1) U vitamínu C se doporučuje zvýšit příjem (např. pomocí tablet) o cca 100 mg.

Tabulka 3

Energetická a nutriční hodnota navržené stravní dávky pro civilní obyvatelstvo při krizových stavech a přídatků potravin B, C a D (na osobu a den)

Energetický a nutriční ukazatel	Jednotka	Stravní dávka pro obyvatelstvo	Přídavek B	Přídavek C	Přídavek D
Energetická hodnota	kJ	9 000,0	2 000,0	1 000,0	5 560,0
Bílkoviny celkem	g	70,0	10,0	5,0	47,0
Tuky	g	65,0	10,0	10,0	61,0
Sacharidy	g	321,0	87,0	31,0	189,0
Vitamin B1	mg	1,0	0,1	0,1	0,7
Vitamin C1)	mg	75,0	0,0	0,0	10,0

Poznámky:

1) U vitamínu C se doporučuje zvýšit příjem (např. pomocí tablet) o cca 100 mg.

§ 7

Vláda v době trvání stavu ohrožení státu podle tohoto zákona je vedle opatření uvedených v § 6 odst. 1 a 2 oprávněna nařídit

- omezení vstupu na území České republiky osobám, které nejsou občany České republiky,
- povinné hlášení místa trvalého pobytu, popřípadě i místa, kde se osoba dočasně zdržuje,
- omezení držení a nošení střelných zbraní a střeliva,

d) zvýšenou kontrolní činností na úseku zabezpečení skladovaných střelných zbraní, střeliva, munice, výbušnin, jaderných materiálů a zdrojů ionizujícího záření, nebezpečných chemických a jiných nebezpečných látek.

Komentář k § 7

Povaha uvedených oprávnění vlády k vyhlášení krizových opatření, tentokrát v době trvání dalšího krizového stavu, tj. stavu ohrožení státu, vychází z předpokládané specifčnosti situace. Z tohoto důvodu jsou uvedená opatření obsahově orientována k řešení krizové situace vyššího stupně ohrožení bezpečnosti České republiky. Přitom stav ohrožení státu je nejvyšším krizovým stavem pro krizové situace, které nesouvisí s obranou státu. Zároveň však může být vyhlášen i při krizových situacích souvisejících s obranou státu, jako předstupeň válečného stavu.

Vzhledem ke gradaci krizových stavů, počínaje nouzovým stavem, se předpokládá, že krizová opatření vyhlášená při stavu ohrožení státu a válečném stavu budou v sobě zpravidla již obsahovat krizová opatření vyhlášená za nouzového stavu, pokud nepůjde o případ, kdy nouzový stav byl již předtím vyhlášen.

Krizová opatření uvedená v tomto ustanovení slouží vládě opět k provedení nezbytných opatření organizační, pořádkové, režimové nebo kontrolní povahy. Tato opatření mají vládě pomoci eliminovat nebezpečí plynoucí

- ze vstupu cizozemců nebo osob bez státní příslušnosti na území státu (např. se může jednat o teroristy),*
- z nekontrolovaného pohybu osob po území státu (při krizových stavech je velmi obtížné ověřovat totožnost osob v prostředí, kde je nikdo nezná),*
- z volného nošení a držení střelných zbraní a střeliva (při krizových stavech dochází k psychickému vypětí a stresu, kdy může dojít ke zneužití i legálně držných zbraní),*
- z možnosti zneužití hromadně skladovaných střelných zbraní, střeliva, munice, výbušnin a jiných nebezpečných látek (je nutné zabránit přepadení těchto skladů a hromadnému zneužití těchto nebezpečných prostředků).*

§ 8

Rozhodnutí o krizových opatřeních uvedených v § 6 odst. 1 a 2 a v § 7 se zveřejňují v hromadných informačních prostředcích a vyhláší se stejně jako zákon. Účinnosti nabývají okamžikem, který se v rozhodnutí stanoví.

Komentář k § 8

Krizová opatření je třeba vyhlásit současně s vyhlášením příslušného krizového stavu, proto i způsob vyhlášení je stejný, tj. způsob uvedený v čl. 12 ústavního zákona č. 110/1998 Sb. To platí i pro zrušování účinnosti stanovených krizových opatření.

Díl 2 Ministerstva a jiné správní úřady

§ 9

(1) Ministerstva a jiné správní úřady (dále jen “správní úřad”) k zajištění připravenosti na řešení krizových situací v oboru své působnosti

- a) zřizují pracoviště krizového řízení,

- b) zpracovávají plán, který obsahuje souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací, (dále jen "krizový plán"); krizový plán schvaluje ministr nebo vedoucí správního úřadu,
- c) zřizují krizový štáb jako pracovní orgán k řešení krizových situací, jehož složení a úkoly určí ministr nebo vedoucí správního úřadu,
- d) zajišťují na základě vyžádání jiného správního úřadu provedení odborných prací vyplývajících z jejich působnosti,
- e) poskytují na požádání podklady ministerstvům, krajským úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností,
- f) vyžadují prostřednictvím Ministerstva vnitra potřebné podklady od krajských úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností,
- g) stanovují podřízeným územním správním úřadům povinnost poskytovat na vyžádání podklady pro zpracování krizových plánů krajů.

(2) Správní úřady

- a) vedou přehled možných zdrojů rizik, provádějí analýzy ohrožení a v rámci prevence podle zvláštních právních předpisů¹⁰⁾ odstraňují nedostatky, které by mohly vést ke vzniku krizové situace,
- b) rozhodují o činnostech k řešení krizových situací a ke zmírnění jejich následků, pokud zvláštní právní předpis¹¹⁾ nestanoví jinak,
- c) organizují okamžité opravy nezbytných veřejných zařízení pro přežití obyvatelstva a k zajištění funkčnosti veřejné správy,
- d) vytvářejí podmínky pro nouzovou komunikaci ve vztahu k jiným správním úřadům, obcím, právníkům a fyzickým osobám.

(3) Pro přípravu na krizové situace a jejich řešení prováděcí právní předpis stanoví

- a) podmínky a způsob vykonávání péče o děti v předškolních zařízeních, žáky plnící ve školách povinnou školní docházku a děti a mládež ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a preventivně výchovné péče, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce,
- b) báňsko technické podmínky pro zřizování, využití a ochranu důlních děl, uplatňování preventivních, technických a bezpečnostních opatření a provádění kontrol.

Komentář k § 9

Zákon upravuje působnosti všech ministerstev a jiných ústředních správních úřadů při přípravě na řešení krizových situací, a to jednak v obecné poloze, což je konkrétní případ tohoto ustanovení, a jednak vymezuje tyto nebo i další působnosti některým konkrétním ministerstvům, např. Ministerstvu vnitra, děje se tak v dalších ustanoveních zákona.

Při plnění stanovených úkolů vychází ústřední správní úřady především z oboru své působnosti stanoveného zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Ministerstva uvedená v tomto zákoně mají v systému orgánů krizového řízení zvláštní postavení, vyplývající zejména z jejich působnosti vymezené zvláštními zákony a z tohoto důvodu je potřebné v navrhovaném zákoně konkretizovat působnost těchto ministerstev i v oblasti krizového řízení. Tato působnost zpravidla spočívá v koordinační funkci pro určité krizové situace.

Podle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, v České republice působí tyto ústřední orgány státní správy, v jejichž čele je člen vlády:

- 1. Ministerstvo financí,*
- 2. Ministerstvo zahraničních věcí,*
- 3. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy,*
- 4. Ministerstvo kultury,*
- 5. Ministerstvo práce a sociálních věcí,*
- 6. Ministerstvo zdravotnictví,*
- 7. Ministerstvo spravedlnosti,*
- 8. Ministerstvo vnitra,*
- 9. Ministerstvo průmyslu a obchodu,*
- 10. Ministerstvo pro místní rozvoj,*
- 11. Ministerstvo zemědělství,*
- 12. Ministerstvo obrany,*
- 13. Ministerstvo dopravy,*
- 14. Ministerstvo životního prostředí,*
- 15. Ministerstvo informatiky.*

V České republice působí tyto další ústřední orgány státní správy:

- 1. Český statistický úřad,*
- 2. Český úřad zeměměřický a katastrální,*
- 3. Český báňský úřad,*
- 4. Úřad průmyslového vlastnictví,*
- 5. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,*
- 6. Správa státních hmotných rezerv,*
- 7. Státní úřad pro jadernou bezpečnost,*
- 8. Komise pro cenné papíry,*
- 9. Národní bezpečnostní úřad,*
- 10. Energetický regulační úřad,*
- 11. Úřad vlády České republiky.*

Výše uvedené správní úřady k zajištění připravenosti na řešení krizových situací v oboru své působnosti plní následující úkoly

- zřizují pracoviště krizového řízení,
- zpracovávají plán, který obsahuje souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací, (dále jen "krizový plán"); krizový plán schvaluje ministr nebo vedoucí správního úřadu,
- zřizují krizový štáb jako pracovní orgán k řešení krizových situací, jehož složení a úkoly určí ministr nebo vedoucí správního úřadu,
- zajišťují na základě vyžádání jiného správního úřadu provedení odborných prací vyplývajících z jejich působnosti,
- poskytují na požádání podklady ministerstvům, krajským úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností,
- vyžadují prostřednictvím Ministerstva vnitra potřebné podklady od krajských úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností,
- stanovují podřízeným územním správním úřadům povinnost poskytovat na vyžádání podklady pro zpracování krizových plánů krajů.

Předpokládá se, že každé ministerstvo, aby dosáhlo stavu připravenosti k řešení krizových situací, musí rozpracovat povinnosti a úkoly uvedené v odst. 1 do podmínek vlastní působnosti vymezené zákony, zejména zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, tzv. kompetenční zákon.

Koordinační funkce Ministerstva vnitra v systému krizového řízení stanovená zákonem se projevuje i v obsahu některých povinností ukládaných jiným ministerstvům v odst. 1. Jde o případy, kdy plnění těchto povinností je z části vázáno na spoluúčast Ministerstva vnitra, např. vyžadování a předávání potřebných podkladů spojených s přípravou na krizové situace prostřednictvím Ministerstva vnitra. Tato úprava respektuje koordinační funkci Ministerstva vnitra ve vztahu k územním samosprávním celkům. Má se tak zabránit tomu, aby kraje a obce nebyly přetěžovány nadbytečnými požadavky na vypracování informací a podkladů pro různé ústřední správní úřady.

Na rozdíl od obecné právní úpravy odstavce 1 je v odstavci 2 úprava konkrétnější a instruktivnější. I zde se však předpokládá, že jednotlivá ministerstva a jiné ústřední správní úřady budou vyvíjet činnost v rozsahu své působnosti vymezené zvláštními právními předpisy.

Zákon stanoví, že ministerstva a jiné ústřední správní úřady plní tyto úkoly

- vedou přehled možných zdrojů rizik, provádějí analýzy ohrožení a v rámci prevence odstraňují zjištěné nedostatky, které by mohly vést ke vzniku krizové situace,
- rozhodují o činnostech k řešení krizových situací a ke zmírnění jejich následků,
- organizují okamžité opravy nezbytných veřejných zařízení pro přežití obyvatelstva a k zajištění funkčnosti veřejné správy,
- vytvářejí podmínky pro nouzovou komunikaci ve vztahu k jiným správním úřadům, obcím, právníkům a fyzickým osobám.

V odstavci 3 je obsaženo zmocnění k vydání prováděcích právních předpisů k úpravě specifických oblastí činnosti v rámci přípravy na krizové situace a jejich řešení. Jedná se např. o stavby civilní ochrany, s nimiž je třeba podle Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám disponovat. Další se dotýká zajištění péče o děti a mládež v předškolních a školských zařízeních v době, kdy tuto péči nebudou moci vykonávat jejich rodiče postižení důsledky krizové situace nebo při jejich nepřetržitém zapojení do řešení krizové situace. V ustanovení § 40 se pak stanoví, který ústřední správní úřad tyto prováděcí předpisy vydá.

K provedení tohoto ustanovení vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vyhlášku č. 281/2001 Sb., kterou se provádí § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

Tato vyhláška stanoví podmínky a způsob vykonávání péče o děti v předškolních zařízeních, žáky, kteří plní ve školách povinnou školní docházku, a děti a mládež ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a preventivně výchovné péče (dále jen "žáci") zařazených do sítě škol, předškolních zařízení

a školských zařízení (dále jen "vzdělávací zařízení"), pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiní zákonní zástupci (dále jen "zákonní zástupci").

Pokud příslušný orgán krizového řízení vyhlásí stav nebezpečí nebo nouzový stav anebo stav ohrožení státní a nemohou-li zákonní zástupci vykonávat péči o žáky, vykonává po dobu nezbytně nutnou základní péči určené vzdělávací zařízení s cílem zabezpečit ochranu života, zdraví, osobního majetku a základních práv žáků. Vzdělávací zařízení je určeno k této péči příslušným orgánem krizového řízení.

Určená vzdělávací zařízení vykonávají péči o žáky ve svých objektech vhodných pro tuto činnost s vytvořenými materiálně technickými, personálními a jinými podmínkami nebo v jiných odpovídajících objektech, které jsou zajištěny na základě smlouvy uzavřené určeným vzdělávacím zařízením nebo stanoveny orgány krizového řízení.

Určená vzdělávací zařízení vykonávají péči o žáky zpravidla v rozsahu stanoveném plány krizové připravenosti, které zpracovávají ve spolupráci s orgány kraje, orgány obcí, popřípadě dalšími orgány.

V plánech krizové připravenosti a krizových plánech doplní určené vzdělávací zařízení podle druhu své činnosti opatření naplňující ustanovení školského zákona; do organizačního zabezpečení v nich promítnou i mimořádná opatření k řešení dopadů možných krizových situací v oblasti výchovy a vzdělávání a jejího zabezpečení. Tyto plány doplní v souladu s rozsahem jejich začlenění v systému krizového řízení v příslušných krizových plánech i v souladu s plány kraje nebo obce.

Příslušný orgán krizového řízení může určenému vzdělávacímu zařízení svěřit i péči o žáky jiných vzdělávacích zařízení, nejvýše však do počtu stanoveného schváleným plánem krizové připravenosti.

Vzdělávací zařízení při vytváření podmínek pro řešení krizových situací zejména

- přijímají preventivní opatření,*
- zajišťují výběr, školení a výcvik zaměstnanců, popřípadě žáků,*
- spolupracují s příslušnými orgány veřejné správy a dalšími osobami při plnění povinností stanovených orgány krizového řízení podle krizového zákona.*

Určená vzdělávací zařízení zajišťují po vyhlášení krizového stavu nepřetržitý provoz, pokud péči o žáky nemohou v krizové situaci vykonávat zákonní zástupci. Orgány krizového řízení mohou v rámci krizových opatření a v dohodě s řediteli vzdělávacích zařízení uložit fyzickým osobám pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc ve vztahu k příslušným vzdělávacím zařízením. Po vyhlášení krizového stavu lze nařídit pracovní pohotovost příslušných zaměstnanců.

Určená vzdělávací zařízení zajišťují nezbytně nutnou péči o žáky mimo výchovně vzdělávací činnost, zejména

- ubytování,*
- stravování,*
- první pomoc, psychologickou a zdravotní péči v součinnosti s příslušnými odbornými orgány a zařízeními,*
- pomoc žákům při vyhledání jejich zákonných zástupců i při řešení dalších potřeb vyvolaných krizovou situací,*
- trvale aktualizovanou evidenci ubytovaných osob.*

Určená vzdělávací zařízení v rámci svých plánů krizové připravenosti zejména

- postupují způsobem zohledňujícím způsoby ohrožení a jednotlivé druhy možných krizových situací i jejich úroveň z hlediska předpokládaného rizika, včetně stanovení nezbytného počtu zaměstnanců určeného vzdělávacího zařízení k zajištění jeho provozu a maximálního počtu žáků, které lze v daném vzdělávacím zařízení po dobu krizového stavu umístit, případně v rámci náhradních opatření stravovat nebo i ubytovat,*
- připraví pro období krizového stavu upravený vnitřní předpis obsahující organizační zabezpečení provozu v krizové situaci,*
- zajišťují v období krizového stavu dozor nebo dohled nad žáky umístěnými v objektech mimo dobu vyučování,*
- zabezpečují provoz personálně, především zajišťují seznámení příslušných zaměstnanců a žáků, včetně zaměstnanců zajišťujících dozor a zaměstnanců zajišťujících provoz, s úkoly, které budou plnit při krizové*

situaci, se souvisejícími právními předpisy, s vnitřním předpisem a se změnou druhu práce u stávajících zaměstnanců; dále stanovují nezbytné navýšení počtu zaměstnanců k zajištění plnění úkolů při krizové situaci,

- zajišťují nezbytné materiálové zdroje, energetické zdroje a techniku, především potraviny, vodu, hygienické potřeby, léky, potřeby pro nouzové ubytování, požární techniku,

- vytvářejí podmínky pro dodržení hygienických a zdravotních předpisů a předpisů pro bezpečný provoz, případně mohou měnit tyto podmínky za předpokladu, že byly příslušným odpovědným orgánem povoleny mimořádné dočasné výjimky z těchto předpisů v souvislosti s předpokládanými krizovými situacemi,

- zajišťují dočasnou úpravu výchovně vzdělávacího procesu v návaznosti na změny v provozu, včetně úprav příslušné pedagogické dokumentace,

- zabezpečují organizační náležitosti krizového řízení, zejména vedou seznam adres a telefonních spojení a vyžádají přednostní telekomunikační služby především na nadřazený krizový štáb, zásobovací střediska, lékaře, pracovníky sociální péče, pedagogicko-psychologické poradny, dále zabezpečují formuláře pro evidenci umístěných žáků a přehled o zaměstnancích, podklady k účetnictví a k ekonomické evidenci,

- uzavírají smlouvy k zabezpečení spolupráce v období krizového stavu.

Přípravenost určených vzdělávacích zařízení na řešení krizových situací zajišťují v rámci svých pravomocí jejich ředitelé buď jako statutární orgány právnických osob, nebo v případě organizačních složek spolu se statutárními orgány právnických osob, jejichž jsou určena výchovně vzdělávací zařízení součástí.

K provedení § 9 odst. 3 písm. b) vydal Český báňský úřad vyhlášku č. 75/2001 Sb., kterou se stanoví báňsko-technické podmínky pro zřízení, využití a ochranu důlních děl vybraných pro využití při krizových situacích pro uplatňování preventivních, technických a bezpečnostních opatření a provádění kontrol.

Vyhláška se vztahuje na podzemní prostory vytvořené pro plnění úkolů vyplývajících z krizového zákona, na důlní díla a podzemní prostory původně zřízené k jinému účelu a následně vybrané pro využití při krizových situacích, např. na důlní díla průzkumná, přípravná a otvirková, kolektory, tunely a podzemní provozovny a na příslušné části jeskyní vybraných k tomuto účelu, (dále jen "zvláštní důlní díla").

Zvláštní důlní díla musí být vybrána tak, aby svým umístěním a provedením zajišťovala ochranu osob před možným nebezpečím ohrožení života, např. vlivem živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie.

Pro krizové situace lze v případě nebezpečí z prodlení využít rovněž důlní díla vybudovaná v rámci hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem. Tato důlní díla musí splňovat bezpečnostní požadavky uvedené v § 5 odst. 1 až 6 vyhlášky č. 75/2001 Sb., kterou se stanoví báňsko-technické podmínky pro zřízení, využití a ochranu důlních děl vybraných pro využití při krizových situacích pro uplatňování preventivních, technických a bezpečnostních opatření a provádění kontrol.

Na zřízení zvláštních důlních děl určených pro využití při krizových situacích se vztahují obecné předpisy pro zřízení důlních děl, kterými jsou například zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 55/1996 Sb., o požadavcích k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu při činnosti prováděné hornickým způsobem v podzemí, ve znění vyhlášky č. 238/1998 Sb., jakož i další zvláštní předpisy, jako například zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Ústí zvláštního důlního díla na povrch musí být provedeno tak, aby odolalo živelní pohromě, ekologické nebo průmyslové havárii, kterou lze předpokládat, nebo takovému narušení veřejného pořádku, které by ohrozilo bezpečnost osob nacházejících se ve zvláštním důlním díle. V případě, že je ústí zajištěno dveřmi, musí tyto dveře odpovídat níže uvedeným požadavkům stanoveným v písm. h).

Bezpečnostní požadavky na zvláštní důlní díla

a) Zvláštní důlní dílo musí mít úklon od vodorovné roviny menší než 20 st. Pro účely větrání a jako úniková cesta mohou být vybrána důlní díla s úklonem větším.

b) Zvláštní důlní dílo nesmí být ohroženo průvaly vod a bahna, náhlým zaplynováním, výbuchy plynů, průtržemi hornin, uhlí a plynů ani důlními otřesy.

c) Výztuž zvláštního důlního díla včetně případného pažení musí být nehořlavá a musí bezpečně odolat předpokládaným horským tlakům. Volné prostory za výztuží lze vyplnit pouze nehořlavým materiálem.

d) Zvláštní důlní dílo musí být nepřetržitě větráno tak, aby obsah škodlivin v ovzduší nepřekročil hodnoty stanovené Směrnicí ministerstva zdravotnictví ČSR – hlavní hygienik ČSR (čj. HEM–340.2–30. 9. 78 ze dne 11. května 1978) o hygienických požadavcích na pracovní prostředí, ve znění směrnice čj. HEM – 340.2–21. 3. 85 a výnosu čj.340.2– 13. 10. 88. Ve zvláštním důlním díle, kde nelze vyloučit výskyt metanu, musí být větrání zajištěno tak, aby koncentrace metanu v ovzduší nepřekročila 1 %.

e) Zvláštní důlní dílo musí být odvodněno. V případě, kdy lze očekávat zvýšené přítoky vody do zvláštního důlního díla, musí být k dispozici dostatečně dimenzované čerpací zařízení a musí být instalováno potrubí pro čerpání vody.

f) Podlaha zvláštního důlního díla musí být odvodněna a bez nerovností a překážek a zhotovena z materiálu, který zajišťuje bezpečnou chůzi.

g) Zvláštní důlní dílo včetně únikové cesty musí být v celé délce osvětleno. Kromě toho musí být v tomto důlním díle instalována svítidla nouzového osvětlení. Pro osvětlení musí být zajištěn nezávislý zdroj energie nejméně na 72 hodin provozu nouzového osvětlení.

h) Vstupní dveře do zvláštního důlního díla musí být konstruovány tak, aby odolaly účinkům, proti nimž mají poskytovat ochranu nebo proti nimž má být zvláštní důlní dílo chráněno. Vstup do zvláštního důlního díla musí být chráněn vždy dvojicí vstupních dveří, které se otevírají proti sobě. Dveře musí být nejméně v takové vzájemné vzdálenosti, aby při průchodu s nosítky byly vždy jedny uzavřeny.

i) Podzemní přístupové cesty k zvláštnímu důlnímu dílu nebo únikové cesty z něho musí odpovídat požadavkům uvedeným v písm. a) až f).

j) Zvláštní důlní dílo musí být trvale stavebně odděleno od ostatních důlních děl, podzemních prostor, popřípadě zpřístupněných částí jeskyní.

k) Ve zvláštním důlním díle a přístupových cestách k němu musí být zajištěno pro dobu krizové situace nepřetržitě měření koncentrací CO₂ a CO, popřípadě metanu a jiných škodlivých plynů, jejichž výskyt lze předpokládat. Měřiče, popřípadě čidla musí být umístěny v místech, kde lze výskyt škodlivých plynů předpokládat.

Kontroly zvláštních důlních děl

Technický stav zvláštního důlního díla musí být prověřen nejméně jednou za půl roku. Při této prohlídce se kontroluje především složení důlního ovzduší z hlediska výskytu CO₂ a CO, popřípadě metanu a jiných škodlivých plynů, stav důlní výztuže, stav objektů oddělujících důlní dílo od ostatních podzemních prostor a funkčnost vstupních dveří, osvětlení včetně nezávislého zdroje energie, a je-li jím zvláštní důlní dílo vybaveno, také čerpacího systému. O výsledcích prohlídek se provede záznam, který musí být uchovávan po dobu nejméně 3 let.

§ 10

Ministerstvo vnitra

(1) Ministerstvo vnitra koordinuje¹²⁾ přípravu na krizové stavy a jejich řešení.

(2) Ministerstvo vnitra při činnostech uvedených v odstavci 1

- a) sjednocuje postupy ministerstev, krajských úřadů, obecních úřadů, právnických osob a podnikajících fyzických osob,
- b) organizuje instruktáže, školení a další přípravu k získání zvláštní odborné způsobilosti¹³⁾ pracovníků orgánů krizového řízení; k tomu účelu zřizuje vzdělávací zařízení,
- c) provádí kontrolu krizových plánů zpracovaných ostatními ministerstvy a ve spolupráci s příslušným ministerstvem kontrolu krizových plánů krajů,

d) vede ústřední evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob.

(3) Ministerstvo vnitra odpovídá za přípravu a řešení krizových situací souvisejících s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem a přitom určuje a kontroluje postupy Policie České republiky.13a)

(4) Ministerstvo vnitra řeší rozpory v oblasti krizového řízení.

Komentář k § 10

Ministerstvu vnitra, jako ústřednímu správnímu úřadu odpovědnému za ochranu obyvatelstva a koordinaci přípravy a řešení krizových situací, které nesouvisí s obranou státu, se stanoví odpovědnost za sjednocení a koordinaci přípravy na krizové stavy a jejich řešení.

Tato koordinační a kontrolní funkce Ministerstva vnitra vychází ze stávajících předpisů upravujících oblasti, které náleží do působnosti Ministerstva vnitra. V oblasti civilního nouzového plánování plní Ministerstvo vnitra tuto koordinační roli již od dubna 1998.

Koordinační role Ministerstva vnitra se projevuje tím, že

- sjednocuje postupy ministerstev, krajských úřadů, obecních úřadů, právnických osob a podnikajících fyzických osob,

- organizuje instruktáže, školení a další přípravu k získání zvláštní odborné způsobilosti pracovníků orgánů krizového řízení (k tomu účelu zřizuje vzdělávací zařízení),

- provádí kontrolu krizových plánů zpracovaných ostatními ministerstvy a ve spolupráci s příslušným ministerstvem provádí kontrolu krizových plánů krajů,

- vede ústřední evidenci údajů o přechodných změnách pobytu osob.

Vzhledem k tomu, že podle § 12 odst. 1 písm. a) zákona č. 2/1969 Sb., je Ministerstvo vnitra ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, zejména pro veřejný pořádek a další věci vnitřního pořádku a bezpečnosti, stanoví se mu proto také odpovědnost za přípravu a řešení krizových situací souvisejících s touto oblastí. Zároveň s ohledem na ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, se stanovuje, aby určovalo a kontrolovalo postupy Policie České republiky v této oblasti.

Koordinační funkce Ministerstva vnitra se realizuje také v tom, že mu zákon svěřuje oprávnění řešit případné kompetenční spory vzniklé v této oblasti,

§ 11

Ministerstvo zdravotnictví

(1) Ministerstvo zdravotnictví je oprávněno na území, kde je vyhlášen krizový stav, vyhlásit opatření proti šíření přenosných nemocí.14)

(2) Ministerstvo zdravotnictví je v době krizového stavu oprávněno

- a) stanovit opatření k ochraně veřejného zdraví a koordinovat činnost orgánů ochrany veřejného zdraví,
- b) zajistit nákup a distribuci potřebných imunobiologických přípravků, a to i neregistrovaných podle zvláštního právního předpisu;15) v tomto případě neplatí povinnost oznámení a zveřejnění výjimky podle tohoto zvláštního právního předpisu,
- c) zajistit mezinárodní spolupráci k ochraně veřejného zdraví,

- d) koordinovat činnost zdravotnických zařízení podle zvláštního právního předpisu v souladu s koncepcí krizového řízení zdravotnictví.

Komentář k § 11

Proti šíření přenosných nemocí bylo Ministerstvu zdravotnictví svěřeno oprávnění k vyhlášení těchto opatření v tom území, kde byl vyhlášen zpravidla Ústředním krizovým štábem krizový stav. Jde o opatření k ochraně veřejného zdraví. Především bude toto ministerstvo plnit koordinační úlohu při ochraně veřejného zdraví. Je to kupříkladu zabezpečení dostatečného množství očkovacích látek proti nakažlivým nemocem, jako je typ žloutenky. Dále zajišťuje nákup a distribuci dalších tzv. imunologických přípravků. V tomto případě nemusí být splněna povinnost registrace takového přípravku podle zákona č. 79/1997 Sb., o léčivech a o změnách a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Ministerstvo zdravotnictví zajišťuje také mezinárodní spolupráci, například při nedostatku zdravotnických přípravků (léků, pro život občanů důležité chybějící skupiny krve apod.) v České republice je zajišťuje ze zahraničí, koordinuje humanitární pomoc přicházející ze zahraničí a zajišťuje další podobné činnosti. Koordinační funkce Ministerstva zdravotnictví se zaměřuje rovněž na činnost zdravotnických zařízení tak, aby byla v souladu s koncepcí krizového řízení zdravotnictví.

§ 12

Ministerstvo dopravy a spojů

(1) Ministerstvo dopravy a spojů je v době krizového stavu oprávněno uložit

- a) provozovateli dráhy, drážní dopravy, silniční dopravy, letadel, letišť, vnitrozemské vodní dopravy a veřejných přístavů, jakož i vlastníku a provozovateli ostatních objektů a zařízení sloužících dopravě povinnost zabezpečování dopravních potřeb,
- b) provozovateli veřejných telekomunikačních sítí, jakož i vlastníku a provozovateli ostatních telekomunikačních sítí a zařízení, s výjimkou sítí a zařízení ozbrojených sil, ozbrojených sborů a složek integrovaného záchranného systému, povinnost zabezpečování spojových služeb.

(2) V případě nebezpečí z prodlení může být tato povinnost uložena rozhodnutím jiného správního úřadu podle zvláštního právního předpisu. V rozhodnutí se stanoví povinný provozovatel, předmět a rozsah veřejného závazku, způsob jeho plnění, doba platnosti rozhodnutí a poučení o následcích jeho neplnění.

Komentář k § 12

Ministerstvo dopravy ukládá provozovatelům dopravy na dráze a v drážní dopravě, silniční dopravě, letecké a vnitrozemské vodní dopravě, jakož i provozovatelům veřejných přístavů, aby zajišťovali dopravní služby podle potřeb dané krizové situace. Povinnosti tohoto druhu lze ukládat dále všem, kdo provozují zařízení, které slouží jakýmkoliv způsobem dopravním potřebám. Obdobné povinnosti se týkají telekomunikačních sítí v působnosti příslušného ústředního orgánu státní správy. Zavádí se zde možnost v konkrétním případě ke splnění potřebných dopravních a telekomunikačních úkolů vydat správní rozhodnutí, a to i jiným správním úřadem, v jehož působnosti tato odvětví nejsou. Tímto správním úřadem může být například Ministerstvo vnitra. Zákon dále konkrétně upravuje náležitosti takového rozhodnutí, jako je způsob splnění povinnosti, doba jeho platnosti, neboť se předpokládá, že toto správní rozhodnutí bude vydáno na dobu časově omezenou. Důležitou náležitostí bude nepochybně poučení o důsledcích nesplnění takového rozhodnutí.

Díl 3

Česká národní banka

§ 13

- (1) Česká národní banka při přípravě na krizové situace a jejich řešení zřizuje krizový štáb, plní úkoly stanovené v § 9 odst. 2 písm. a) a d) a koordinuje s vládou opatření, která se dotýkají působnosti České národní banky.
- (2) Česká národní banka zpracovává krizový plán v oblasti měnové politiky a bankovníctví a spolupracuje s ministerstvy při zpracovávání jejich krizových plánů.
- (3) Krizový plán České národní banky schvaluje její guvernér.

Komentář k § 13

Specifické postavení v oblasti měnové politiky a bankovníctví zaujímá Česká národní banka, která jednak připravuje opatření v této oblasti při vzniku jakékoliv krizové situace, jednak připravuje opatření pro případ vzniku krizové situace přímo v této oblasti.

Postavení a působnost České národní banky upravuje zákon č. 6/1992 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů. Ten stanoví, že Česká národní banka je ústřední bankou České republiky, je právnickou osobou, která má postavení veřejnoprávního subjektu, se sídlem v Praze.

Hlavním cílem činnosti České národní banky je péče o cenovou stabilitu. Pokud tím není dotčen její hlavní cíl, Česká národní banka podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády vedoucí k udržitelnému hospodářskému růstu. Česká národní banka jedná v souladu se zásadou otevřeného tržního hospodářství.

V souladu se svým hlavním cílem Česká národní banka

1. určuje měnovou politiku,

2. vydává bankovky a mince,

3. řídí peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank, pečuje o jejich plynulost a hospodárnost a podílí se na zajištění bezpečnosti, spolehlivosti a efektivnosti platebních systémů a na jejich rozvoji,

4. vykonává bankovní dohled nad činností bank, poboček zahraničních bank a konsolidačních celků, jejichž součástí je banka se sídlem v České republice, a pečuje o bezpečné fungování a účelný rozvoj bankovního systému v České republice.

Česká národní banka při plnění svých úkolů spolupracuje s ústředními bankami jiných zemí, orgány dohledu nad bankami a finančními trhy jiných zemí a s mezinárodními finančními organizacemi a mezinárodními organizacemi zabývajícími se dohledem nad bankami a finančními trhy.

Česká národní banka je povinna podávat Poslanecké sněmovně nejméně dvakrát ročně k projednání zprávu o měnovém vývoji. Usnese-li se na tom Poslanecká sněmovna, Česká národní banka předloží nejpozději do 30 dnů mimořádnou zprávu o měnovém vývoji. V usnesení Poslanecké sněmovny musí být uvedeno, co má mimořádná zpráva obsahovat.

Zprávu o měnovém vývoji předkládá Poslanecké sněmovně guvernér České národní banky, který je v tomto případě oprávněn účastnit se schůze Poslanecké sněmovny a musí mu být uděleno slovo.

Poslanecká sněmovna zprávu o měnovém vývoji vezme na vědomí nebo si vyžádá její doplnění.

Vyžádá-li si sněmovna doplnění zprávy, je Česká národní banka povinna do 6 týdnů předložit zprávu doplněnou podle požadavku Poslanecké sněmovny.

Česká národní banka je povinna informovat nejméně jednou za tři měsíce o měnovém vývoji veřejnost.

Českou národní banku tvoří

- ústředí se sídlem v Praze,

- pobočky,

- účelové organizační jednotky.

Nejvyšším řídicím orgánem České národní banky je bankovní rada České národní banky. Bankovní rada určuje měnovou politiku a nástroje pro její uskutečňování a rozhoduje o zásadních měnově politických opatřeních České národní banky.

Bankovní rada dále zejména

- stanoví zásady činnosti a obchodů České národní banky,

- schvaluje rozpočet České národní banky,

- stanoví organizační uspořádání a působnost organizačních jednotek České národní banky,

- stanoví druhy fondů České národní banky, jejich výši a použití,

- vykonává práva a povinnosti vyplývající z pracovněprávních vztahů vůči zaměstnancům České národní banky. Těmito úkony může pověřit jiné osoby z řad zaměstnanců,

- uděluje souhlas k podnikatelské činnosti zaměstnanců České národní banky,

- stanoví mzdové a další požitky guvernéra; mzdové a další požitky viceguvernérů a dalších členů bankovní rady stanoví guvernér.

Bankovní rada je sedmičlenná. Jejími členy jsou guvernér České národní banky, 2 viceguvernéři České národní banky a další 4 členové bankovní rady České národní banky. Guvernéra, viceguvernéry a ostatní členy jmenuje a odvolává prezident republiky. Funkci člena bankovní rady je možné zastávat jen dvakrát.

Členové bankovní rady jsou jmenováni na dobu 6 roků. S členstvím v bankovní radě je neslučitelná funkce poslance zákonodárního sboru, člena vlády a členství v řídicích, dozorcích a kontrolních orgánech jiných bank a podnikatelských subjektů a výkon samostatně výdělečné činnosti s výjimkou činnosti vědecké, literární, publicistické, umělecké a pedagogické a s výjimkou správy vlastního majetku. Členství v bankovní radě je dále neslučitelné s jakoukoliv činností, která může způsobit střet zájmů mezi prováděním této činnosti a členstvím v bankovní radě.

Členem bankovní rady může být jmenován občan České republiky, který

- je plně způsobilý k právním úkonům,

- má ukončené vysokoškolské vzdělání,

- je bezúhonný,

- je v měnových a bankovních záležitostech uznávanou a zkušenou osobností.

Bezúhonnou se pro účely tohoto zákona rozumí fyzická osoba, která nebyla pravomocně odsouzena pro trestný čin.

Členové bankovní rady jsou zaměstnanci České národní banky. Výkon funkce člena bankovní rady končí

- uplynutím jeho funkčního období,

- dnem bezprostředně následujícím po dni doručení písemného odvolání z funkce nebo písemně učiněného vzdání se funkce, anebo pozdějším dnem uvedeným v doručeném odvolání nebo vzdání se funkce.

Guvernéra odvolá prezident republiky v případě, jestliže již nesplňuje podmínky požadované pro výkon jeho funkce nebo dopustil-li se vážného pochybení. Prezident republiky může odvolat guvernéra též, nevykonává-li funkci po dobu delší než 6 měsíců. Odvolaný guvernér nebo Rada guvernérů Evropské centrální banky se mohou domáhat přezkoumání rozhodnutí o odvolání guvernéra z funkce u Evropského soudního dvora, a to v případě, že se domnívají, že tímto rozhodnutím došlo k porušení Smlouvy o založení Evropského společenství nebo jiného právního předpisu vydaného k jejímu provedení.

Jménem České národní banky jedná navenek guvernér. V době jeho nepřítomnosti ho zastupuje jím pověřený viceguvernér.

Česká národní banka a bankovní rada při plnění hlavního cíle České národní banky a při výkonu dalších činností nesmějí přijímat ani vyžadovat pokyny od prezidenta republiky, Parlamentu, vlády, správních úřadů ani od jakéhokoliv jiného subjektu. Česká národní banka a vláda se vzájemně informují o zásadách a opatřeních měnové a hospodářské politiky.

Česká národní banka zaujímá stanovisko k návrhům, předkládaným k projednání vládě, které se dotýkají působnosti České národní banky. Česká národní banka plní poradní funkce vůči vládě v záležitostech měnové politické povahy a bankovníctví.

Česká národní banka má výhradní právo vydávat bankovky a mince, jakož i mince pamětní (dále jen "bankovky a mince"). Česká národní banka spravuje zásoby bankovek a mincí a organizuje dodávky bankovek a mincí od výrobců v souladu s požadavky peněžního oběhu. Česká národní banka sjednává tisk bankovek a ražbu mincí a dozírá na ochranu a bezpečnost do oběhu nevydaných bankovek a mincí a na úschovu a ničení tiskových desek, razidel a neplatných a vyřazených bankovek a mincí.

Platné bankovky a mince vydané Českou národní bankou jsou zákonnými penězi ve své nominální hodnotě při všech platbách na území České republiky. Mince z drahých kovů, pamětní mince a mince ve zvláštním provedení určené ke sběratelským účelům mohou být prodávány za ceny odlišné od jejich nominální hodnoty.

Česká národní banka vyměňuje na požádání poškozené bankovky a mince, které vydala, za bankovky a mince nepoškozené. Česká národní banka může odmítnout vyměnit bankovky nebo mince, jejichž obrazec nebo reliéf je nečitelný nebo proděravělý, a zbytky bankovek menší než čtvrtina původní plochy bankovek. Takové bankovky a mince se předložiteli odeberou bez náhrady a zničí; v odůvodněných případech může Česká národní banka výjimečně náhradu poskytnout. Česká národní banka neposkytuje náhrady za bankovky a mince, které byly zničeny nebo ztraceny. Bez náhrady mohou být odebrány bankovky, jejichž vzhled byl pozměněn, zejména bankovky, které byly popsány, pomalovány, přetištěny, potištěny, perforovány, nebo které byly zamazány barvou, lepidlem nebo jiným podobným materiálem. Bankovky a mince opotřebované oběhem Česká národní banka stahuje z oběhu, ničí je a nahrazuje bankovkami a mincemi novými.

Česká národní banka může prohlásit za neplatné a stáhnout z oběhu bankovky a mince, které vydala. Jejich nominální hodnotu uhradí výměnou za jiné nově vydané bankovky a mince. Doba, po kterou je možno výměnu provádět, nesmí být kratší pěti roků, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.

Na konci období stanoveného pro výměnu se úhrnná částka bankovek a mincí prohlášených za neplatné, ale nepředložených k výměně, odečte od množství peněz v oběhu v účtech České národní banky. Tato částka je příjmem České národní banky.

Jakékoliv reprodukce bankovek, mincí, šeků, cenných papírů nebo platebních karet znějících na koruny české nebo na cizí měnu (dále jen "symboly peněz"), nebo předměty úpravou je napodobující, mohou být zhotoveny pouze za podmínek stanovených Českou národní bankou právním předpisem.

Padělané nebo pozměněné bankovky a mince znějící na koruny české nebo na cizí měnu, nebo bankovky a mince, u kterých vznikne důvodné podezření, že jsou padělané nebo pozměněné (dále jen "padělané bankovky a mince"), odebírají banky a právnické osoby (dále jen "právnické osoby") bez náhrady a předávají je České národní bance. Právnické osoby jsou oprávněny požadovat od osoby, která padělané bankovky a mince předložila, aby věrohodným způsobem prokázala svou totožnost. Odebrání padělaných bankovek a mincí oznámí právnická osoba, která je odebrala, orgánům činným v trestním řízení.

Nástroje měnové regulace České národní banky

Česká národní banka stanoví úrokové sazby, rámce, splatnosti a další podmínky obchodů, které provádí podle tohoto zákona a zvláštních zákonů, jako např. zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, devizový zákon č. 528/1990 Sb., ve znění zákona č. 228/1992 Sb.

Pravomoc České národní banky v devizovém hospodářství

Česká národní banka

- stanoví, po projednání s vládou, režim kurzu české měny k cizím měnám, přičemž však nesmí být ohrožen hlavní cíl České národní banky,

- vyhláší kurz české měny k cizím měnám,

- stanoví cenu zlata v bankovních operacích České národní banky,
- má v úschově a spravuje měnové rezervy ve zlatě a devizových prostředcích a disponuje s nimi.

Česká národní banka

- obchoduje se zlatem a devizovými hodnotami a provádí všechny druhy bankovních obchodů s tuzemskými a zahraničními bankami a platební styk se zahraničím,
- vydává cenné papíry znějící na cizí měnu,
- vydává devizové licence a zvláštní povolení a provádí devizovou kontrolu.

Česká národní banka předkládá vládě návrhy zákonných úprav v oblasti měny, peněžního oběhu, peněžního trhu, platebního styku a zákonných úprav týkajících se působnosti a postavení ústřední banky.

Česká národní banka spolu s ministerstvem financí předkládá vládě návrhy zákonných úprav devizového hospodářství a návrhy zákonných úprav v oblasti bankovníctví.

Krizová opatření finančního a měnového charakteru

Za krizové situace nelze vyloučit, že její nepříznivé důsledky se mohou projevit na stabilitě měny, přičemž primárně, obdobně jako vznik nebo hrozba krizové situace, která má svoji prvotní příčinu v hospodářství, může krizová situace vzniknout i následkem útoků na měnu, jejichž cílem je poškodit národní zájmy apod. Zejména může krizová situace v měnové oblasti nastat při vojenském ohrožení státu, kdy je vyhlášen stav ohrožení státu nebo válečný stav, nebo při nevojenském ohrožení, kdy je vyhlášen nouzový stav nebo stav ohrožení státu. Na základě § 23 odst. 1 písm. c) zákona o hospodářských opatřeních pro krizové stavy je vláda za stavu ohrožení státu a za válečného stavu oprávněna omezit nebo zakázat nakládání s prostředky v české měně na účtech u bank. Přestože byl novelou Ústavy ČR České národní bance stanoven nový hlavní cíl (péče o cenovou stabilitu), je za krizové situace povinna zabezpečit též ochranu měny (stabilitu měny). Tento úkol pro Českou národní banku vyplývá ze zákona o hospodářských opatřeních pro krizové stavy (§ 23 odst. 3), který jejímu guvernérovi svěřuje v této oblasti značné pravomoci. Na jejich základě je guvernér za stavu ohrožení státu a válečného stavu zejména oprávněn:

- stanovit kurz české koruny vůči ostatním měnám,
- omezit nebo zakázat vývoz české měny,
- omezit nebo zakázat bezhotovostní a hotovostní převody mezi bankami,
- omezit nebo zakázat nákup a vývoz devizových hodnot a čerpání prostředků z devizových účtů,
- omezit nebo zakázat bankám poskytování úvěrů.

Na základě § 22 a 23 zákona o hospodářských opatřeních pro krizové stavy je vláda za nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu oprávněna provést mimo jiné měnová opatření ve smyslu § 32 zákona č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů, v oblasti platebního styku se zahraničím. Tedy mimořádná opatření v devizovém hospodářství. Jejich smysl spočívá v zajištění platební schopnosti státu vůči zahraničí nebo vnitřní měnové rovnováhy v případě jejich ohrožení.

Aby se předešlo nenapravitelným škodám, které by mohly postihnout měnu a v konečném důsledku celé národní hospodářství, lze zavést mimořádná opatření na bankovním a kapitálovém trhu. Tato opatření se dotýkají zejména činnosti bank, resp. produktů, které banky nabízejí, a burzovních obchodů (omezení nákupu a prodeje cenných papírů). Mimořádná opatření nařizuje na základě devizového zákona vláda (po projednání s ČNB), která k tomuto účelu vyhlásuje "nouzový stav v devizovém hospodářství". Mimořádnými opatřeními jsou dotčeny zejména vlastnické právo a právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost. Jejich účinnost je omezena trváním max. tři měsíců a vláda je oprávněna tuto účinnost zrušit i dříve.

Díl 4

Orgány kraje a ostatní orgány s územní působností

§ 14

(1) Orgány kraje zajišťují připravenost kraje na řešení krizových situací.

(2) Hejtman

- a) řídí a kontroluje přípravná opatření, činnosti k řešení krizových situací a činnosti ke zmírnění jejich následků prováděné územními správními úřady s krajskou působností, obcemi, právníckými a fyzickými osobami,
- b) zřizuje k řešení krizových situací krizový štáb kraje jako svůj pracovní orgán.

(3) Za stavu nebezpečí hejtman

- a) koordinuje záchranné a likvidační práce (§ 28 odst. 4), poskytování zdravotnické pomoci, provádění opatření k ochraně veřejného zdraví a bezodkladných pohřebních služeb,
- b) organizuje a koordinuje evakuaci, nouzové ubytování, nouzové zásobování pitnou vodou, potravinami a dalšími nezbytnými prostředky k přežití obyvatelstva,
- c) zajišťuje ochranu majetku a podílí se na zajištění veřejného pořádku na území, kde byla provedena evakuace,
- d) organizuje a koordinuje humanitární pomoc,
- e) chrání práva a oprávněné zájmy bezprostředně ohrožených osob, které jsou povinny strpět záchranné práce prováděné v zájmu ochrany životů a zdraví osob.

(4) Hejtman je povinen vykonávat činnosti uvedené v odstavci 3 tak, aby byly přiměřené a odpovídající svým obsahem a rozsahem účelu a podmínkám konkrétní krizové situace.

(5) Hejtman je za stavu nebezpečí oprávněn

- a) rozhodnout o ukládání pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky k řešení krizové situace,
- b) nařídit bezodkladné provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení.

(6) Hejtman je za stavu nebezpečí dále oprávněn

- nařídit hlášení přechodné změny pobytu osob,
- nařídit použití občanů povinných civilní službou k realizaci krizových opatření,
- nařídit vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce,

- zajistit přednostní zásobování dětských a zdravotnických zařízení a ozbrojených bezpečnostních a hasičských záchranných sborů,
- zabezpečit náhradní způsob rozhodování o dávkách sociálního zabezpečení (péče) a jejich výplatě.

(7) Povinnosti uvedené v odstavci 3 lze uložit pouze tehdy, pokud nelze tyto činnosti a věci zajistit smluvně, subjekt plnění klade zjevně finančně a časově nevýhodné podmínky nebo plnění odmítne a přitom hrozí nebezpečí z prodlení.

(8) Opatření uvedená v odstavcích 5 a 6 se využijí jen v tom rozsahu, který je nezbytný pro překonání krizové situace.

(9) Hejtman je v době nouzového stavu a stavu ohrožení státu podle tohoto zákona povinen zajistit provedení stanovených krizových opatření v podmínkách kraje.

Komentář k § 14

Zákonem č. 320/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, bylo toto ustanovení novelizováno v návaznosti na zrušení okresních úřadů. Orgánům kraje je zde uložena povinnost připravovat kraj na případné řešení krizových situací. Zvláště se jedná o osobní odpovědnost hejtmána kraje za řízení a kontrolu všech opatření potřebných nejen k řešení krizových situací, ale i ke zmírnění jejich následků. Hejtman je oprávněn požadovat podporu všech úřadů v kraji, dále obcí, ale i právnických a fyzických osob na území kraje. V pravomoci hejtmána je zřizovat k řešení krizových situací krizový štáb kraje. Ten má ve struktuře orgánů kraje postavení kolektivního pracovního orgánu. V případě vzniku nebezpečí hejtman plní především koordinační úlohu při záchranných a likvidačních pracích v rozsahu stanoveném zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Koordinuje zdravotnickou pomoc a veškerou pomoc za účelem ochrany zdraví obyvatel a také nezbytné pohřební služby. Aktivně organizuje evakuace a přechodné ubytování obyvatel, dále zásobování potravinami a pitnou vodou a odpovídá za zajištění dalších nezbytných prostředků a potřeb (např. hygienických) apod. Hejtman se dále podílí na zajištění ochrany majetku a veřejného pořádku. Především půjde o ta území, kam bylo nutno evakuovat větší počet osob. Organizuje také na území kraje humanitární pomoc. Pokud je to zapotřebí, zabezpečuje, aby bylo zasahováno do práv obyvatel při záchranných pracích jen v míře nezbytně nutné. Jednou z podmínek činnosti hejtmána kraje je tedy přiměřenost jeho kroků, a to ve vztahu k rozsahu a podmínkám krizové situace a jejímu překonávání. Mezi další významná oprávnění hejtmána náleží nařizovací pravomoc. Může nařídít pracovní pohotovost, a to také vykonavatelům civilní služby, nebo povinnost poskytovat věcné prostředky, nařídít stavební a terénní úpravy, případně odstraňování staveb. Dále může nařídít osobám na přechodnou dobu změnu pobytu, péči o děti a mládež za rodiče, pokud ji sami nemohou vykonávat nebo zabezpečit, nařizuje přednostní zásobování dětských a zdravotnických zařízení, bezpečnostních a záchranných sborů. Zvláštní režim může být hejtmanem nařízen k výplatě sociálních dávek, například mohou být na přechodnou dobu poskytovány v naturální podobě.

§ 15

(1) Hasičský záchranný sbor kraje, zřízený podle zvláštního zákona,¹⁶⁾ plní úkoly kraje při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem a s jejich řešením.

(2) Hasičský záchranný sbor kraje za účelem uvedeným v § 14 odst. 1

- a) organizuje součinnost mezi správními úřady a obcemi v kraji,
- b) zabezpečuje zpracování krizového plánu kraje, který schvaluje hejtman,
- c) plní při řešení krizových situací úkoly stanovené vládou, ministerstvy a jinými správními úřady.

(3) Hasičský záchranný sbor kraje je oprávněn za účelem přípravy na krizové situace vyžadovat, shromažďovat a evidovat údaje o

- a) kapacitách zdravotnických, ubytovacích a stravovacích zařízení,
- b) předmětu a rozsahu činnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob v oblasti výroby a služeb, výrobních programech a výrobních kapacitách, rozsahu zásob surovin, polotovarů a hotových výrobků, počtech zaměstnanců a jejich kvalifikaci,
- c) počtech zaměstnanců ve výrobních provozech a počtech osob bydlících v místech předpokládané evakuace,
- d) množství, složení a umístění vyráběných, používaných nebo skladovaných nebezpečných látek,
- e) množství zadržené vody ve vodních nádržích,
- f) počtech a typech dopravních, mechanizačních a výrobních prostředků ve vlastnictví právnických nebo fyzických osob a druzích vyrobené nebo zachycené přírodní energie,
- g) uspořádání vnitřních prostorů výrobních objektů, popřípadě jiných objektů důležitých pro řešení krizových situací, vodovodech, kanalizacích, produktovodech a energetických sítích,
- h) stavbách určených k ochraně obyvatelstva při krizových situacích, k zabezpečení záchranných prací, ke skladování materiálu civilní ochrany a k ochraně a ukrytí obsluh důležitých provozů,
- i) výměrách pěstovaných zemědělských plodin a druhu a počtu zemědělských zvířat chovaných právnickými nebo fyzickými osobami,

pokud tyto údaje jsou nezbytné pro zpracování krizových plánů pro přípravu a řešení krizových situací.

(4) Hasičský záchranný sbor kraje

- a) ukládá obcím, které určí, povinnost rozpracovat vybrané úkoly krizového plánu kraje,
- b) poskytuje obcím určeným podle písmena a) na vyžádání podklady nezbytné pro rozpracování úkolů krizového plánu kraje,
- c) seznamuje obce, právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení,
- d) koordinuje pro účely krizového řízení sběr dat od územních správních úřadů,
- e) vytváří podmínky pro činnost krizového štábu kraje.

(5) Za stavu nebezpečí hasičský záchranný sbor kraje

- a) provádí obdobně činnosti uvedené v § 9 odst. 2,

- b) zabezpečuje varování a vyrozumění,
- c) organizuje zjišťování a označování nebezpečných oblastí, provádění dekontaminace a dalších ochranných opatření.

Komentář k § 15

V tomto ustanovení jsou upraveny úkoly hasičského záchranného sboru kraje při přípravě a řešení krizové situace, který je plní v rozsahu dále uvedeném. Má organizační pravomoc mezi všemi úřady a obcemi v kraji, zpracovává krizový plán kraje se souhlasem hejtmána kraje a plní další úkoly uložené mu v této situaci vládou, jednotlivými ministerstvy a jinými správními úřady v souladu s jejich působností uvedenou v tomto zákoně. Hasičský záchranný sbor kraje má řadu logických oprávnění. Eviduje zdravotnická, ubytovací a stravovací zařízení v kraji, shromažďuje údaje o počtech zaměstnanců a jejich kvalifikaci u podnikatelů, výrobě, surovinách. Další nezbytné údaje shromažďuje ke skladování nebezpečných látek, k množství vody ve vodních nádržích, k věcem existence a technologie vodovodů a kanalizací, čističek odpadních vod, k energetice, dopravním věcem, uspořádání vnitřních prostor objektů důležitých pro řešení krizových situací. Kromě toho shromažďuje údaje o materiálech civilní ochrany a také o zemědělské činnosti konkrétní lokality, zejména pak o počtu chovaného skotu. Smyslem uvedené činnosti je získat potřebný přehled v kraji pro řešení konkrétní krizové situace. Tyto informace se zejména využívají při zpracování krizových plánů. Ve vztahu k obcím ukládá hasičský záchranný sbor kraje určené úkoly, jako je rozpracovávání krizových situací pro potřeby krizového plánu kraje, poskytuje jim k tomu podklady, seznamuje obce, popřípadě podnikatele s možným ohrožením a připravenými opatřeními pro krizovou situaci, provádí koordinaci dat od správních úřadů v kraji (například o počtu a kvalifikaci nezaměstnaných). Zabezpečuje materiální zázemí pro činnost krizového štábu kraje. V situaci, která je označena jako nebezpečí, hasičský záchranný sbor kraje zejména zabezpečuje varování a vyrozumívání všech subjektů. Dále zjišťuje a označuje nebezpečné oblasti, jako je kontaminace půdy, vody, ovzduší a odstraňuje jejich následky.

§ 16

- (1) Policie České republiky^{13a)} zajišťuje připravenost k řešení krizových situací spojených s vnitřní bezpečností a veřejným pořádkem na území kraje.
- (2) Policie České republiky za účelem uvedeným v odstavci 1 je oprávněna vyžadovat od hasičského záchranného sboru kraje údaje, které tento shromažďuje podle § 15 odst. 3.

Komentář k § 16

Specifické povinnosti byly v tomto zákoně rovněž stanoveny Policii České republiky, a to připravenost na řešení krizových situací, pokud souvisejí se zajišťováním bezpečnosti a veřejného pořádku v kraji. Naproti tomu se upravilo pro Policii České republiky oprávnění k zajištění uvedených úkolů, a sice vyžadovat si od hasičského záchranného sboru kraje údaje potřebné pro zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku v krizovém území, kterými sám disponuje.

Díl 5

§ 17 – § 20

Zrušen zákonem č. 320/2002 Sb.

Komentář k § 17 až § 20

V souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů k 31. 12. 2002 byla tato ustanovení ze zákona vypuštěna (citovaným tzv. změnovým zákonem č. 320/2000 Sb.). Upravovala

totiž výhradně postavení a úkoly okresního úřadu a přednosta okresního úřadu při řešení krizových situací.

Díl 6

Orgány obce

§ 21

(1) Orgány obce zajišťují připravenost obce na řešení krizových situací.

(2) Obecní úřad za účelem uvedeným v odstavci 1

- a) organizuje přípravu obce na krizové situace,**
- b) rozpracovává úkoly krizového plánu kraje, pokud jde o obec určenou podle § 15 odst. 4 písm. a); v tomto případě starosta zřizuje bezpečnostní radu obce (§ 24) a jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací krizový štáb obce,**
- c) poskytuje hasičskému záchrannému sboru kraje podklady a informace potřebné ke zpracování krizového plánu kraje,**
- d) shromažďuje údaje o počtu a totožnosti osob, které v době krizového stavu přechodně změnilы pobyt a nachází se na správním území obce, a předává tyto údaje krajskému úřadu a do ústřední evidence o přechodných změnách pobytu osob,**
- e) podílí se na zajištění veřejného pořádku,**
- f) plní další úkoly stanovené krajským úřadem při přípravě na krizové situace a jejich řešení.**

(3) Obecní úřad seznamuje právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení.

(4) Starosta obce odpovídá za připravenost obce k řešení krizových situací, za údržbu a provoz informačních a komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení určených Ministerstvem vnitra.

Komentář k § 21

Orgány obce jsou podle § 5 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, zastupitelstvo obce, rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Orgánům obce byla uložena obecná povinnost zajišťovat připravenost obce na řešení krizových situací. Konkrétními úkoly byl pověřen v zákoně obecní úřad. Jde především o zabezpečování přípravy obce na krizové situace a rozpracovávání úkolů krizového plánu kraje. Obce určené (zpravidla ty, kterým jsou svěřeny ve zvláštních zákonech širší pravomoci, jako je obecní úřad obce s rozšířenou působností) hasičským záchranným sborem kraje zřizují bezpečnostní radu obce podle § 24 zákona a dále jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací krizový štáb obce. Vzhledem k tomu, že jde o pracovní orgán obce, jde o pravomoc rady obce (§ 122 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., v němž se stanoví, že si rada obce může zřídit jako své poradní a iniciativní orgány komise). Další úkoly obecního úřadu jsou poskytování informací a podkladů hasičskému záchrannému sboru v kraji k jeho využití zejména pro krizové plány kraje.

V rámci svých pravomocí zabezpečuje obecní úřad veřejný pořádek v obci a dále úkoly uložené krajských úřadem. Ve vztahu k obyvatelům v době krizové situace zjišťuje údaje o změnách pobytu těchto osob a o celkovém počtu osob, které se na území obce nacházejí (zejména v rekreačních oblastech). Tyto údaje obec poskytuje krajskému úřadu. Podnikatele a občany seznamuje obecní úřad s připravenými krizovými opatřeními, způsobem jejich provedení a s možným ohrožením. Za připravenost obce na krizové situace odpovídá starosta obce. V jeho kompetenci je také provoz a údržba informačních a komunikačních prostředků a pomůcek krizového řízení, které stanoví Ministerstvo vnitra.

§ 22

(1) Při vyhlášení **nouzového stavu** nebo **stavu nebezpečí** jsou orgány obce povinny zajistit provedení krizových opatření v podmínkách obce. Je-li k tomuto účelu nutné vydat nařízení obce, 17) nabývá nařízení obce účinnosti okamžikem jeho vyvěšení na úřední desce obecního úřadu. Nařízení obce se zveřejní též dalšími způsoby v místě obvyklými, zejména prostřednictvím hromadných informačních prostředků a místního rozhlasu. Stejný postup se použije při vyhlásování změn obsahu již vydaného nařízení obce.

(2) Náklady vynaložené na provedení krizových opatření stanovených obcí uhrazuje obec z obecního rozpočtu.

Komentář k § 22

Další úkoly uložené všem orgánům obce se týkají vlastního vyhlášení nouzového stavu (viz výklad k § 5 a § 6 zákona). Povinností je provést krizová opatření na konkrétní podmínky obce. Podle § 11 výše citovaného zákona o obcích může obec vydat v krizové situaci právní předpis – nařízení obce, který nabývá jak platnosti, tak také účinnosti dnem vyvěšení na úřední desce obecního úřadu. Nařízení obce a jeho změna mají mít co největší publicitu, a proto zákon ukládá zveřejnit je ještě doplňkovým způsobem. K tomu bývá nejvhodnějším prostředkem místní rozhlas. Splnění ostatních náležitostí potřebných k vydání tohoto právního předpisu obce upravuje zákon o obcích.

§ 23

(1) V době krizového stavu starosta

- a) zabezpečuje varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím,
- b) nařizuje a organizuje evakuaci osob z ohroženého území obce,
- c) organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití obyvatel obce,
- d) je oprávněn požádat právnické a fyzické osoby o poskytnutí dobrovolné pomoci,
- e) plní úkoly a opatření uvedené v krizovém plánu kraje,
- f) zajišťuje organizaci dalších nezbytných opatření.

(2) K řešení krizových situací může starosta zřídit krizový štáb obce jako svůj pracovní orgán.

(3) Pokud starosta neplní v době krizového stavu úkoly stanovené tímto zákonem, může hejtman převést jejich výkon na předem stanovenou dobu na zmocněnce, kterého za tím účelem jmenuje. O této skutečnosti hejtman neprodleně informuje obec a ministra vnitra, který může rozhodnutí hejtmána zrušit.

Komentář k § 23

Starostovi je v době krizového stavu uloženo varovat všechny osoby, které jsou na území obce, má právo nařídít jejich případnou evakuaci na předem určené místo podle krizového plánu, organizuje věci nouzového přežití obyvatel (zásobování pitnou vodou, potravinami, příkrývkami, základními hygienickými potřebami apod.). Získává v krizové situaci dobrovolníky z řad podnikatelů a občanů k poskytnutí potřebné pomoci. Zajišťuje další potřebná opatření a přitom se musí řídit krizovým plánem obce a kraje. Také starosta obce může, považuje-li to za vhodné, zřídit krizový štáb obce. Nepochybně v něm budou zařazeni kromě vybraných zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu také vybraní členové dobrovolného hasičského sboru obce. V zákoně je zakotvena pojistka pro případ, že by starosta obce tyto úkoly neplnil nebo by je nebyl schopen plnit. Pro tento případ hejtman kraje jmenuje jím určeného zmocněnce, a to na dobu časově omezenou. O tomto kroku (rozhodnutí hejtmána), musí být informován ministr vnitra, který jej může zrušit.

Díl 7

Společná ustanovení

§ 24

Bezpečnostní rady

(1) Bezpečnostní rada kraje a bezpečnostní rada obce určené podle § 15 odst. 4 písm. a) jsou **koordináčními orgány** pro přípravu na krizové situace.

(2) **Předsedou bezpečnostní rady** kraje je hejtman, který jmenuje členy bezpečnostní rady kraje; **předsedou bezpečnostní rady obce** určené podle § 15 odst. 4 písm. a) je **starosta** příslušné obce, který jmenuje členy bezpečnostní rady obce.

Komentář k § 24

V dalších podrobnostech srovnej k této problematice také komentář k § 28 zákona.

§ 25

Finanční zabezpečení krizových opatření

Finanční zabezpečení krizových opatření na běžný rozpočtový rok se provádí podle zvláštního právního předpisu.18) Za tímto účelem

- a) správní úřady vyčleňují v návrhu rozpočtu své kapitoly na příslušný rok objem finančních prostředků potřebný k zajištění přípravy na krizové situace,
- b) Ministerstvo financí po projednání s Ministerstvem vnitra navrhuje v rozpočtové kapitole Všeobecná pokladní správa účelovou rezervu finančních prostředků na řešení krizových situací, jejich předcházení a odstraňování jejich následků; způsob jejího použití upravuje vláda ve svém usnesení ke státnímu rozpočtu na příslušný rok,
- c) Ministerstvo financí rozepíše objem finančních prostředků potřebných k zajištění přípravy na krizové situace jako dílčí specifický ukazatel rozpočtových kapitol správních úřadů.

Komentář k § 25

Zákon pamatuje na nezbytné finanční zajištění krizových opatření. Postupuje se především podle rozpočtových pravidel (zákon č. 218/2000 Sb.). Například v § 7odst. 1 písm. r) rozpočtových pravidel je pamatováno na výdaje stanovené zvláštním zákonem. Všechny správní úřady jsou povinny podle tohoto zákona mít rezervu ve svých rozpočtech v kalendářním roce, potřebnou k zajištění přípravy krizové situace. Důležitou úlohu zde plní Ministerstvo financí v součinnosti s Ministerstvem vnitra při navrhování tzv. účelové rezervy finančních prostředků na řešení krizových situací a jejich předcházení a odstraňování případných následků. Vláda stanoví ve svém usnesení ke státnímu rozpočtu na kalendářní rok podrobnosti o způsobu a podmínkách použití této rezervy. Ministerstvo financí dále provádí rozpis objemu finančních prostředků k zajištění připravenosti na krizové situace (tzv. zvláštní ukazatel rozpočtové kapitoly každého správního úřadu).

§ 26

Zabezpečení informačních systémů krizového řízení

- (1) Orgány krizového řízení při plánování krizových opatření a při řešení krizových situací využívají informační systémy krizového řízení.
- (2) Zaváděné a užívané informační systémy krizového řízení musí splňovat standardy informačních systémů veřejné správy a pravidla
 - a) přenosu informací nadřízeným, podřízeným a spolupracujícím orgánům krizového řízení,
 - b) technického a programového přizpůsobení pro činnost v obtížných podmínkách,
 - c) bezpečnosti uchovávaných informací stanovené pro informace s nejvyšším stupněm utajení obsažené ve zpracované dokumentaci.
- (3) Orgány krizového řízení při plánování krizových opatření odpovídají za dodržení zásady rovnocennosti písemných a elektronických údajů obsažených v krizovém plánu.

Komentář k § 26

Při stávajícím technickém pokroku si nelze představit krizové řízení a řešení těchto situací bez informačních systémů. Mají specifické označení, a to informační systémy krizového řízení. Zákon stanoví podmínku, že informační systémy využívané pro krizové situace musí splňovat standardy informačních systémů veřejné správy. Je to přenos informací všem složkám zapojeným do systému krizového řízení, přizpůsobování je ztíženým podmínkám a bezpečné zajištění všech citlivých údajů, zejména těch, které podléhají mlčenlivosti nebo jsou vázány stupněm utajení. Všechny orgány krizového řízení mají povinnost nakládat s údaji rovnocenně. Tím se dostalo nejen písemné, ale i elektronické formě údajů rovného postavení.

§ 27

Zvláštní skutečnosti

- (1) Orgány krizového řízení označují krizové plány a ostatní listiny, nosná média a jiné materiály obsahující zvláštní skutečnosti slovy “Zvláštní skutečnosti” nebo zkratkou “ZS”. Uvedené označení není stupněm utajení podle zvláštního právního předpisu,¹⁹⁾ který není ustanoveními tohoto paragrafu dotčen.

(2) Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby označují podle odstavce 1 po projednání s příslušným orgánem krizového řízení listiny, nosná média a jiné materiály obsahující zvláštní skutečnosti poskytované orgánům krizového řízení podle § 14 odst. 3.

(3) Listiny, nosná média a jiné materiály obsahující zvláštní skutečnosti se evidují v samostatném jednacím protokolu a ukládají se odděleně od ostatních písemností.

(4) Pracovníci oprávnění se seznamovat se zvláštními skutečnostmi musí být zapsáni ve zvláštním seznamu, který schvaluje vedoucí zaměstnanec orgánu krizového řízení.

(5) Pracovníci oprávnění se seznamovat se zvláštními skutečnostmi a osoby, které se s těmito skutečnostmi seznámily při plnění úkolů krizového řízení, jsou povinni zachovávat mlčenlivost; zachováváním mlčenlivosti se pro účely tohoto zákona rozumí povinnost nesdělovat zvláštní skutečnost osobě, která není oprávněna se s takovou skutečností seznamovat. O zproštění povinnosti zachovávat mlčenlivost a jeho rozsahu rozhoduje vedoucí zaměstnanec orgánu krizového řízení.

(6) Pracoviště, kde se ukládají listiny, nosná média a jiné materiály obsahující zvláštní skutečnosti, používá pouze jeden vstup, který musí být zajištěn proti volnému vstupu osob, které nejsou oprávněny se seznamovat se zvláštními skutečnostmi.

(7) Jestliže právnická nebo fyzická osoba žádá orgán krizového řízení o informaci podle zvláštního právního předpisu,²⁰⁾ přičemž požadovaná informace je označena jako zvláštní skutečnost a žadatel k této informaci nemá oprávněný přístup, povinný subjekt žadateli tuto informaci neposkytne.

(8) Prováděcí právní předpis upraví

- a) podrobnosti o označování, stanovení režimu evidence, manipulace a ukládání písemností a jiných materiálů obsahujících zvláštní skutečnosti,
- b) postup při určování osob ke styku se zvláštními skutečnostmi.

Komentář k § 27

Při přípravě na krizové stavy a při jejich řešení je potřebné zajistit, aby se s důležitými skutečnostmi neseznamovaly nepovolané osoby. Jen tak je možné v mnohých případech zajistit efektivitu přijatých opatření (např. v případě měnových a devizových opatření atd.). Z těchto důvodů zákonodárce v zákonu stanovil povinnost mlčenlivosti.

Zachováváním mlčenlivosti se pro účely tohoto zákona rozumí povinnost nesdělovat zvláštní skutečnost osobě, která není oprávněna se s takovou skutečností seznamovat. O zproštění povinnosti zachovávat mlčenlivost a jeho rozsahu rozhoduje vedoucí zaměstnanec orgánu krizového řízení. Zároveň se také stanoví způsob označování písemností, které obsahují zvláštní skutečnosti, a způsob nakládání s nimi.

Prováděcím předpisem je nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb. (viz Aktualizace V/1/2003, str. 23).

Zvláštními skutečnostmi jsou informace v oblasti krizového řízení, které by v případě zneužití mohly vést k ohrožení života, zdraví, majetku, životního prostředí nebo podnikatelského zájmu právnické osoby, nebo fyzické osoby vykonávající podnikatelskou činnost.

Označení krizových plánů, ostatních listin, nosných médií a jiných materiálů obsahujících zvláštní skutečnosti se provádí slovy "Zvláštní skutečnost" nebo zkratkou "ZS". Toto označení se uvádí na přední straně prvního listu v pravé horní části, na popisečném štítku nebo obalu.

Je-li písemnost určena k doručení adresátovi mimo objekt orgánu krizového řízení nebo je přenášena mimo budovu z jiného vážného důvodu, považuje se to za přepravu. V tomto případě se písemnost označuje také v pravé horní části obálky.

Evidence písemností označených ZS

Samostatný jednací protokol pro evidenci písemností vede pracoviště krizového řízení. Pokud není zřízeno, vede tento protokol jiné pracoviště, které určí vedoucí příslušného orgánu krizového řízení, statutární zástupce právnické osoby nebo podnikající fyzická osoba (dále jen "pověřené pracoviště").

Písemnosti se při příjmu pověřenou osobou nebo osobou určenou k tomuto převzetí (podatelna) neotevírají a předávají se nejkratší cestou adresátovi. Adresát předloží písemnosti po jejich otevření pracovišti krizového řízení nebo pověřenému pracovišti k doplnění údajů v samostatném jednacím protokolu.

Režim manipulace s písemnostmi

Opis, kopii nebo výpis z písemnosti označené ZS lze pořídit jen se souhlasem vedoucího pracoviště krizového řízení nebo pověřeného pracoviště. Na písemnost, ze které se vyhotovuje opis, kopie nebo výpis, se vyznačí datum a důvod vyhotovení, počet výtisků a jejich rozdělovník, jméno, příjmení a podpis osoby, která vydala souhlas, a dále jméno, příjmení a podpis osoby, která opis, kopii nebo výpis vyhotovila. Vadné nebo nadpočetné výtisky písemnosti se předají osobě oprávněné seznamovat se s písemnostmi, která neprodleně zabezpečí jejich zničení.

Písemnosti určené k přepravě vybavuje pracoviště krizového řízení nebo pověřené pracoviště; k odeslání je předává pověřené osobě nebo osobě určené k tomuto převzetí (podatelna) proti podpisu.

Přeprava písemností se provádí

- kurýrní službou,
- technickými prostředky,
- držitelem poštovní licence,
- osobou určenou ke styku se zvláštními skutečnostmi.

Písemnosti se přepravují způsobem stanoveným pro přepravu písemností obsahujících utajované skutečnosti stupně utajení "Vyhrazené" v ustanovení § 17 vyhlášky č. 244/1998 Sb., o podrobnostech stanovení a označení stupně utajení a o postupech při tvorbě, evidenci, přenášení, přepravě, zapůjčování, ukládání a jiné manipulaci a skartaci utajovaných písemností, ve znění vyhlášky č. 338/1999 Sb. a vyhlášky č. 391/2001 Sb.

Vedoucí pracoviště krizového řízení nebo pověřeného pracoviště písemně oznámí vedoucímu orgánu krizového řízení neoprávněnou manipulaci s písemnostmi ihned, jakmile se o ní dozví. Zároveň zajistí objektivní zjištění všech okolností této neoprávněné manipulace, zejména rozsah nastalých či hrozících následků. Po provedení úkonů přijme bez zbytečného odkladu opatření k zamezení nebo zmírnění následků neoprávněné manipulace s písemnostmi.

Režim ukládání písemností

Písemnosti se v průběhu zpracování a po jejich vyřízení ukládají způsobem stanoveným pro ukládání písemností obsahujících utajované skutečnosti stupně utajení "Vyhrazené" v § 23 vyhlášky č. 244/1998 Sb.

Vyřazování, archivování a skartace písemností se provádí podle vyhlášky č. 117/1974 Sb., kterou se stanoví kritéria na posuzování písemností jako archiválií a podrobnosti skartačního řízení.

Určování osob ke styku se zvláštními skutečnostmi

Určení ke styku se zvláštními skutečnostmi provádí vedoucí orgánu krizového řízení schválením zvláštního seznamu, ve kterém se zaznamenává rozsah oprávnění pracovníků orgánu krizového řízení, zaměstnanců právnických osob nebo zaměstnanců podnikajících fyzických osob oprávněných seznamovat se se zvláštními skutečnostmi. O určení ke styku se zvláštními skutečnostmi se zpracovává písemný záznam, který se ukládá na pracovišti krizového řízení nebo na pověřeném pracovišti.

Určený pracovník se při jednání k zabezpečení úkolů krizového řízení prokazuje zmocněním, které se vydává na dobu 2 let. Zmocnění se nevyžaduje u vedoucího orgánu krizového řízení a osob určených ke styku s utajovanými

skutečnostmi. Při ukončení určení pracovníka ke styku se zvláštními skutečnostmi se tato skutečnost zaznamená do zvláštního seznamu.

Ustanovení § 8 obsahuje také zmocnění k vydání prováděcího předpisu. Tím je nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb.

§ 28

(1) Vláda, správní úřady, orgány krajů, ostatní orgány s územní působností a orgány obcí stanoví, organizují a provádějí opatření uvedená v tomto zákoně v mezích své působnosti vymezené zvláštními právními předpisy.²¹⁾

(2) Kancelář Poslanecké sněmovny, Kancelář Senátu, Kancelář prezidenta republiky, Úřad vlády, Nejvyšší kontrolní úřad a Bezpečnostní informační služba zpracovávají svůj krizový plán, který schvaluje v případě Kanceláře Poslanecké sněmovny, Kanceláře Senátu a Kanceláře prezidenta republiky jejich vedoucí, v případě Úřadu vlády vedoucí Úřadu vlády, v případě Nejvyššího kontrolního úřadu prezident Nejvyššího kontrolního úřadu a v případě Bezpečnostní informační služby ředitel Bezpečnostní informační služby.

(3) Při řešení krizových situací se přiměřeně použijí ustanovení o provádění záchranných a likvidačních prací podle zvláštního zákona.²⁾

(4) Prováděcí právní předpis stanoví

a) obsah činnosti a složení bezpečnostní rady kraje a obce určené podle § 15 odst. 4 písm. a) a krizového štábu kraje a obce určené podle § 15 odst. 4 písm. a),

b) náležitosti krizového plánu, plánu krizové připravenosti a způsob jejich zpracování.

Komentář k § 28

V tomto ustanovení se stanoví postup při přípravě na řešení krizových situací u vyjmenovaných institucí. Jde o Kancelář Poslanecké sněmovny, Kancelář Senátu, Kancelář prezidenta republiky, Úřad vlády, Nejvyšší kontrolní úřad a Bezpečnostní informační službu. Tyto si zpracovávají svůj krizový plán, který schvaluje v případě Kanceláře Poslanecké sněmovny, Kanceláře Senátu a Kanceláře prezidenta republiky jejich vedoucí, v případě Úřadu vlády vedoucí Úřadu vlády, v případě Nejvyššího kontrolního úřadu prezident Nejvyššího kontrolního úřadu a v případě Bezpečnostní informační služby ředitel Bezpečnostní informační služby.

Vzhledem k tomu, že jde o nezávislé instituce (s výjimkou Bezpečnostní informační služby, která však zase plní specifické úkoly), kterým vláda, ministerstva nebo jiný ústřední správní úřad nemůže zasahovat do jejich působnosti, proto jim tyto úkoly musely být uloženy přímo zákonem.

Toto ustanovení obsahuje rovněž zmocnění k vydání prováděcího předpisu. Tím je nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb.

K tomuto ustanovení srovnej také komentář uvedený u § 9 až § 23 zákona.

Obsah činnosti bezpečnostní rady kraje

Bezpečnostní rada kraje projednává

- stav připravenosti kraje na řešení krizových situací,

- krizový plán kraje,

- havarijní plán kraje,

- vnější havarijní plány, je-li jejich zpracovatelem kraj,
- návrh koncepce ochrany obyvatelstva na území kraje a její rozpracování do plánů pro jednotlivá ochranná opatření,
- zprávu o stavu monitorovacích, informačních a spojovacích systémů na území kraje a návrhy rozvoje těchto systémů,
- finanční zabezpečení přípravy a řešení mimořádných událostí a krizových situací na území kraje včetně informace o náhradách za omezení vlastnického nebo užívacího práva a poskytnutí pomoci a náhrady škody vzniklé v souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi nebo cvičením při zásahu integrovaného záchranného systému,
- návrhy dohod o spolupráci při řešení krizových situací s jinými kraji a při poskytování pomoci s územními celky sousedního státu,
- závěry z kontrol prováděných v rámci prověřování krizové připravenosti kraje,
- dokumenty související s krizovou připraveností kraje a činností integrovaného záchranného systému v kraji,
- závěrečnou zprávu o hodnocení krizové situace a přijatých opatřeních a navrhuje způsob odstranění nedostatků.
- způsob seznámení obcí, právnických a fyzických osob s charakterem ohrožení na území kraje a s krizovými opatřeními.

Bezpečnostní rada kraje posuzuje vždy

- možná rizika vzniku krizové situace v kraji,
- dokumentaci obcí, kterým hasičský záchranný sbor kraje uložil povinnost rozpracovat vybrané úkoly krizového plánu kraje (dále jen "určené obce"),
- roční zprávy o činnosti a připravenosti složek integrovaného záchranného systému v kraji a v případě potřeby navrhuje posílení těchto složek.

Složení bezpečnostní rady kraje

Bezpečnostní rada kraje má nejvíce 10 členů a hejtman jejími členy jmenuje vždy

- zástupce hejtmána,
- ředitele krajského úřadu,
- příslušníka Policie České republiky určeného policejním prezidentem,
- ředitele hasičského záchranného sboru kraje,
- příslušníka Armády České republiky určeného náčelníkem Generálního štábu Armády České republiky,
- ředitele územně příslušného územního střediska zdravotnické záchranné služby,
- zaměstnance kraje zařazeného do krajského úřadu, jehož zároveň jmenuje tajemníkem bezpečnostní rady kraje.

Obsah činnosti bezpečnostní rady určené obce

Bezpečnostní rada určené obce projednává

- zajištění připravenosti správního obvodu určené obce na krizové situace včetně návrhů opatření,
- rozpracování úkolů krizového plánu kraje, uložených hasičským záchranným sborem kraje,
- roční zprávu o stavu prostředků pro varování osob ve správním obvodu určené obce a způsob zajištění náhradního varování,

- plán evakuace osob z ohroženého území správního obvodu určené obce,
- zprávu o činnosti a připravenosti složek integrovaného záchranného systému umístěných ve správním obvodu určené obce,
- návrh objemu finančních prostředků v rozpočtu určené obce, vyčleněných k zajištění přípravy na krizové situace ve správním obvodu určené obce,
- informaci o financování krizových opatření ve správním obvodu určené obce při vyhlášeném krizovém stavu v uplynulém rozpočtovém roce,
- způsob seznámení právnických a fyzických osob s charakterem možného ohrožení ve správním obvodu určené obce, s připravenými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení,
- způsob shromažďování nezbytných údajů o osobách, které v době krizového stavu přechodně změní pobyt,
- zprávu o hodnocení krizové situace a přijatých opatřeních,
- vnější havarijní plán,
- podmínky nouzového přežití obyvatelstva.

Složení bezpečnostní rady určené obce

Bezpečnostní rada určené obce má nejvíce 8 členů a starosta určené obce jejími členy jmenuje vždy

- místostarostu,
- tajemníka obecního úřadu, je-li tato funkce zřízena,
- příslušníka Policie České republiky určeného policejním prezidentem nebo jím určeným služebním funkcionářem,
- příslušníka hasičského záchranného sboru kraje určeného ředitelem hasičského záchranného sboru kraje nebo jím určeným služebním funkcionářem,
- velitele sboru dobrovolných hasičů určené obce, je-li tento sbor zřízen,
- zaměstnance určené obce, jehož zároveň jmenuje tajemníkem bezpečnostní rady určené obce.

Obsah činnosti krizového štábu kraje a určené obce

Krizový štáb kraje svolává hejtmán a krizový štáb určené obce svolává starosta v případě, že

- je vyhlášen krizový stav pro celé území státu nebo pro jeho část patřící do působnosti orgánu krizového řízení,
- je vyhlášen stav nebezpečí pro celé území patřící do působnosti orgánu krizového řízení nebo pro jeho část,
- jej použije ke koordinaci záchranných a likvidačních prací,
- je k tomu vyzván Ministerstvem vnitra při ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací,
- jde o úkol prováděný při cvičení.

Krizový štáb kraje nebo určené obce je svoláván operativně, zejména k projednání zásadních záležitostí týkajících se řešení krizové situace a přijetí krizových opatření spojených s nezbytným omezením základních práv a svobod. Krizový štáb kraje posuzuje přiměřenost krizových opatření přijatých v určených obcích a navrhuje jejich pozastavení, změnu nebo zrušení. V případě závažných nedostatků v době krizového stavu doporučuje převedení plnění úkolů starosty na zmocněnce.

Stálá pracovní skupina krizového štábu, která při řešení krizové situace nebo při koordinaci záchranných a likvidačních prací jedná nepřetržitě,

- analyzuje vývoj krizové situace nebo mimořádné události a dokumentuje postup řešení,

- podává vedoucímu krizového štábu návrh na způsob řešení, postup při ochraně obyvatelstva a na vyhlášení, změnu nebo odvolání krizového stavu; využívá při tom zejména havarijní plán, vnější havarijní plány a krizový plán,
- soustřeďuje informace o stavu sil a prostředků, vede celkový přehled jejich nasazení a rozpracovává návrhy jejich využití,
- organizuje spojení s krizovými štáby určených obcí, krajů a krizovým štábem Ministerstva vnitra,
- zabezpečuje informování veřejnosti o přijatých opatřeních a postupu řešení krizové situace nebo mimořádné události,
- připravuje technickou a informační podporu nasazeným silám a prostředkům, vede evidenci finančních výdajů a nákladů na opatření při krizové situaci nebo mimořádné události,
- organizuje ochranu obyvatel postiženého území včetně zajištění zásobování a humanitární pomoci,
- zabezpečuje ukládání a využívání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci a povinnosti poskytovat věcné prostředky.

Složení krizového štábu kraje a určené obce

Členy krizového štábu kraje nebo obce jsou

- členové příslušné bezpečnostní rady,
- členové stálé pracovní skupiny krizového štábu.

Členy stálé pracovní skupiny krizového štábu jsou

- tajemník krizového štábu,
- pracovníci krajského úřadu nebo obecního úřadu určené obce,
- zástupci složek integrovaného záchranného systému a odborníci s ohledem na druh řešené mimořádné události nebo krizové situace.

Vedoucí krizového štábu rozhodne podle druhu krizové situace nebo mimořádné události o uvedení pracovní skupiny nebo její části do pohotovosti a o povolání dalších osob.

Náležitosti krizového plánu

Krizový plán se skládá ze

1. základní části,
2. přílohové části.

ad 1) Základní část obsahuje

- vymezení působnosti, odpovědnosti a úkolů správních úřadů a jiných státních orgánů a orgánů samosprávy, jimž zákon ukládá povinnost zpracovat krizový plán (dále jen "zpracovatel krizového plánu") s ohledem na charakteristiku území,
- charakteristiku organizace krizového řízení,
- výčet a hodnocení možných krizových rizik, jejich dopad na území a činnost orgánů a organizačních složek státu, jejich organizačních celků, právnických nebo podnikajících fyzických osob podílejících se na zajištění krizových opatření v rámci krizového plánování (dále jen "subjekt krizového plánování"),
- další podklady a zásady potřebné pro používání přílohové části krizového plánu.

ad 2) Přílohovou část krizového plánu tvoří dokumenty nezbytné ke zvládnutí krizové situace, zejména

- přehled sil a prostředků včetně jejich počtu a využitelnosti,
- katalog krizových opatření, obsahující zásady a postup realizace krizových opatření,
- typové plány, kterými ústřední správní úřad podle své působnosti stanoví pro jednotlivé druhy krizových situací doporučené typové postupy, zásady a opatření pro jejich řešení,
- povodňové a havarijní plány a další operační plány, které pro konkrétní druh krizové situace na daném území stanoví postupy, zásady, opatření, síly a prostředky pro její řešení, plány jejich nasazení a zabezpečení,
- plán nezbytných dodávek zpracovaný podle § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů,
- plán hospodářské mobilizace zpracovaný podle § 2 odst. 1 písm. e) zákona č. 241/2000 Sb.,
- plán akceschopnosti zpracovatele krizového plánu, který stanoví postupy a termíny zabezpečení připravenosti k plnění úkolů při krizových situacích a opatření k zajištění vlastní ochrany před následky krizových situací,
- plány spojení, materiálně technického a zdravotnického zabezpečení a topografické mapy s vyznačenými riziky a řešením ohrožení.

Rozpracování krizového plánu kraje obecním úřadem určené obce se člení obdobně, přičemž v přílohové části obsahuje dokumenty určené hasičským záchranným sborem kraje.

Způsob zpracování krizového plánu kraje

Hasičský záchranný sbor kraje před zpracováním krizového plánu kraje a obecní úřad určené obce před rozpracováním krizového plánu kraje projednají v územně příslušné bezpečnostní radě

- zaměření a rozsah krizového plánu kraje,
- určení osoby odpovědné za koordinaci zpracování krizového plánu kraje,
- rozdělení odpovědnosti za zpracování dílčích částí krizového plánu kraje nebo jeho rozpracování mezi členy bezpečnostní rady a harmonogram jeho zpracování,
- rozsah spolupráce s dalšími subjekty, které se na zpracování krizového plánu kraje podílejí,
- termín projednání krizového plánu kraje nebo rozpracování krizového plánu kraje na podmínky určené obce v bezpečnostní radě,
- pravidla manipulace s krizovým plánem kraje při jeho zpracování,
- termíny průběžných kontrol a termín zpracování krizového plánu kraje nebo rozpracování krizového plánu kraje na podmínky určené obce.

Náležitosti plánu krizové připravenosti

Plán krizové připravenosti se skládá ze

1. základní části,
2. přílohové části.

ad 1) Základní část obsahuje

- vymezení předmětu podnikání právnické nebo podnikající fyzické osoby a úkolů a opatření, které byly důvodem zpracování plánu krizové připravenosti,
- charakteristiku organizace krizového řízení a havarijní připravenosti,
- výčet a analýzu krizových ohrožení, jejich možný dopad na činnost právnické nebo podnikající fyzické osoby,
- zásady pro používání plánu krizové připravenosti.

ad 2) Přílohou část tvoří dokumenty nezbytné k zvládnutí krizové situace, zejména

- výpis z krizového plánu příslušného orgánu krizového řízení s uvedením požadavku zpracovatele krizového plánu na účast právnických nebo podnikajících fyzických osob při zabezpečení krizových opatření,
- plán akceschopnosti právnické nebo podnikající fyzické osoby pro zajištění pohotovosti, připravenosti k plnění krizových opatření a ochrany před účinky krizových situací,
- plán krizových opatření k řešení krizových stavů v rámci působnosti právnické nebo podnikající fyzické osoby,
- vnitřní havarijní plán, pokud ho právnická nebo podnikající fyzická osoba zpracovává také podle právních předpisů,
- plán opatření hospodářské mobilizace u stanovených subjektů hospodářské mobilizace (§ 16 zákona č. 241/2000 Sb.),
- plány spojení, topografické mapy s vyznačenými riziky a řešením krizových situací,
- přehled uzavřených smluv a dalších dokumentů mezi právnickou nebo podnikající fyzickou osobou a příslušným orgánem krizového řízení nebo zpracovatelem krizového plánu,
- další dokumentace potřebná pro řešení krizových stavů, zejména statuty a jednací řády, vzory hlášení, předpisy, dohody o spolupráci.

Způsob zpracování plánu krizové připravenosti

Právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba při přípravě plánu krizové připravenosti projedná s příslušným zpracovatelem krizového plánu

- zaměření a rozsah plánu krizové připravenosti zpracovávaného ve své působnosti,
- podíl a rozsah spolupráce s dalšími subjekty krizového plánování na zpracování plánu krizové připravenosti a způsob jejího zajištění,
- termíny pro průběžnou kontrolu prací, závěrečný termín zpracování plánu krizové připravenosti,
- způsob manipulace s plánem krizové připravenosti v době jeho zpracování.

Krizový plán a plán krizové připravenosti se zpracují nejdéle do 4 let po nabytí účinnosti nařízení vlády č. 462/2001 Sb., ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb. Souhrnná aktualizace krizového plánu a plánu krizové připravenosti se provádí v tříletých cyklech od jejich schválení.

HLAVA III

PRÁVA A POVINNOSTI PRÁVNICKÝCH A FYZICKÝCH OSOB

§ 29

Právnické osoby a podnikající fyzické osoby

(1) Na výzvu příslušného orgánu krizového řízení jsou právnické osoby a podnikající fyzické osoby povinny při přípravě na krizové situace podílet se na zpracování krizových plánů. V případě, že jde o právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby,

kteře zajišťují plnění opatření vyplývajících z krizového plánu, jsou tyto osoby dále povinny zpracovávat plány krizové připravenosti; plánem krizové připravenosti se pro účely tohoto zákona rozumí plán, ve kterém je upravena příprava příslušné právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby k řešení krizových situací.

(2) V případě, že správní úřad zahrne do krizového plánu konkrétní právnickou osobu nebo podnikající fyzickou osobu, je tato povinna bezplatně poskytnout a aktualizovat požadované podklady uvedené v § 15 odst. 3 a další související údaje. Správní úřady, územní správní úřady nebo obce mohou uzavřít s právnickými osobami a s podnikajícími fyzickými osobami smlouvy ke splnění úkolů vyplývajících z krizových plánů.

(3) Právnické osoby a podnikající fyzické osoby jsou povinny poskytnout věcné prostředky potřebné k řešení krizové situace na výzvu oprávněného orgánu krizového řízení, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak.²²⁾

(4) Dojde-li za krizového stavu k ohrožení života, zdraví nebo hrozí-li škody velkého rozsahu na majetku nebo životním prostředí, jsou právnické osoby a podnikající fyzické osoby povinny splnit úkoly, které jdou nad rámec opatření uvedených v krizových plánech, pokud jim tyto úkoly uloží hejtman nebo orgány obce.

(5) Povinnost poskytnout věcný prostředek²³⁾ při krizových stavech ukládá právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám hejtman. Při nebezpečí z prodlení je oprávněn tuto povinnost uložit právnické osobě a podnikající fyzické osobě také starosta, který o uložení povinnosti následně informuje hejtmana. Hejtman nebo starosta, který uložil povinnost poskytnout věcný prostředek, zabezpečí jeho vrácení tomu, jenž věcný prostředek poskytl, a současně mu vydá potvrzení o využití tohoto prostředku. Potvrzení obsahuje zejména údaje o uživateli, popřípadě vlastníkovi věcného prostředku, nezbytné identifikační údaje věcného prostředku, datum a hodinu poskytnutí a vrácení věcného prostředku, stav opotřebení a poškození, poučení o náhradě a označení orgánu, který potvrzení vydal.

Komentář k § 29

V tomto ustanovení se ukládají povinnosti právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám. Těm se stanoví povinnost, aby se na výzvu příslušného orgánu krizového řízení (vlády, ministerstev nebo jiných ústředních orgánů státní správy, krajů a obcí) podílely na zpracování krizových plánů.

Tyto právnické osoby a podnikající fyzické osoby se mohou na přípravě na krizové situace a jejich řešení podílet dvojím způsobem. Bud' jen poskytují součinnost při vypracování krizových plánů, nebo se kromě této součinnosti podílejí také na zajišťování plnění opatření vyplývajících z krizového plánu. V tomto případě jsou tyto osoby dále povinny zpracovávat plány krizové připravenosti. Tímto plánem krizové připravenosti se pro účely tohoto zákona rozumí plán, ve kterém je upravena příprava příslušné právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby k řešení krizových situací. Tato osoba je dále povinna bezplatně poskytnout a průběžně aktualizovat požadované podklady uvedené v § 15 odst. 3 zákona, jakož i další související údaje.

V tomto ustanovení se zároveň právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám ukládá povinnost poskytnout na výzvu příslušného orgánu krizového řízení věcné prostředky potřebné k řešení krizové situace. Výjimku tvoří případy stanovené zákonem č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

Správní úřady, územní správní úřady nebo obce mohou uzavřít s právnickými osobami a s podnikajícími fyzickými osobami smlouvy ke splnění úkolů vyplývajících z krizových plánů nebo v případě potřeby mohou tyto subjekty k poskytnutí věcné pomoci vyzvat i bez této smlouvy. Za poskytnutí těchto věcných prostředků jim pak přísluší náhrada.

V určitých nepředvídaných případech však může dojít k tomu, že řešení krizové situace si vyžádá nasazení většího množství sil a prostředků. Pokud v těchto krizových situacích dojde k ohrožení života, zdraví, nebo hrozí-li škody velkého rozsahu na majetku nebo životním prostředí, jsou právnické osoby a podnikající fyzické osoby

povinný splnit úkoly, které jdou nad rámec opatření uvedených v krizových plánech, a to v případě, že jim tyto úkoly uloží hejtman nebo orgány obce.

V další části tohoto ustanovení je stanoven postup při ukládání povinnosti poskytnout věcný prostředek, jakož i subjekty které jsou k tomu oprávněny.

§ 30

Hromadné informační prostředky

Každý, kdo provozuje hromadné informační prostředky včetně televizního a rozhlasového vysílání, je povinen bez náhrady nákladů na základě žádosti orgánů krizového řízení neprodleně a bez úpravy obsahu a smyslu uveřejnit informace o vyhlášení krizových stavů a nařízených krizových opatřeních při krizových stavech.

Komentář k § 30

Za krizové situace je nutné zabezpečit informovanost všech osob a orgánů dotčených krizovou situací. Tímto opatřením má být zabráněno vedlejším účinkům, jakými jsou chaos, zmatek, panika, a naopak má být zajištěna rychlá, plynulá a účinná koordinace a organizace postupů, opatření a činností vedoucích k překonání krizové situace.

Krizový zákon v tomto ustanovení zakotvuje obecnou povinnost všem provozovatelům hromadných informačních prostředků (rozhlasu, televize, denního tisku, internetu atd.) zabezpečit uveřejnění všech informací o vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu a o krizových opatřeních nařízených při těchto krizových stavech.

Na toto ustanovení krizového zákona navazují pak ustanovení některých dalších zákonů. Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, ve znění zákona č. 309/2002 Sb. Ten v § 32 odst. 1 písm. i) stanoví, že provozovatelé vysílání a převzatého vysílání jsou povinni poskytnout orgánům veřejné správy nezbytný vysílací čas pro oznámení, která souvisejí s vyhlášením nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu, resp. poskytnout vysílací čas pro oznámení o vyhlášení těchto krizových stavů a o všech opatřeních, která byla nebo budou přijata v souvislosti s jejich vyhlášením.

Dále zákon č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ten stanoví, aby provozovatelé veřejných telekomunikačních zařízení a sítí a poskytovatelé veřejných telekomunikačních služeb přednostně zajistili na území, pro něž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav (celé území státu), provoz veřejných telefonních stanic, veřejných telefonních hovorů a veřejných telefonních automatů včetně tísňových volání a veřejné rozhlasové službě zajistili přednostní provoz šíření a přenos rozhlasových a televizních signálů provozovatelů rozhlasového a televizního vysílání. Osoby, které zabezpečují provádění telekomunikačních činností, jsou za krizové situace povinny orgánům veřejné správy a složkám podílejícím se na řešení krizové situace zajistit přednostně telekomunikační služby (§ 87). Provozní a technické podmínky pro výstavbu telekomunikačních sítí a zařízení pro jejich využití při krizových situacích a podmínky pro pozastavení nebo upřednostnění komunikačních služeb je vláda oprávněna upravit nařízením na základě zákona o hospodářských opatřeních pro krizové stavy (§ 22, 23).

Vydavatelé periodického tisku jsou na základě § 6 zákona č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění zákona č. 302/2000 Sb. a zákona č. 320/2002 Sb., povinni uveřejnit ve svém deníku, časopisu apod. všechna důležitá a neodkladná oznámení orgánů veřejné správy, zejména uveřejnit rozhodnutí o vyhlášení nouzového stavu, o stavu ohrožení státu nebo o válečném stavu. Toto oznámení musí být uveřejněno v nejbližším vydání periodického tisku následujícím po doručení jeho textu a způsobem, kterým jej graficky zvýrazní a odliší od ostatního obsahu (barevně nebo jiné odlišení, umístění na přední straně). Tato oznámení jsou vydavatelé periodického tisku povinni uveřejnit bezplatně. Obsah ustanovení § 6 tiskového zákona je pouze demonstrativní, neboť užívá pojmu "zejména". Proto je třeba pod pojmem "oznámení v naléhavém zájmu" rozumět též informování o vyhlášení stavu nebezpečí a o všech opatřeních přijatých v souvislosti s vyhlášením krizových stavů.

Zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů, (zákon o poštovních službách), pak ukládá v § 34 odst. 2 písm. b) držitelům poštovní licence povinnost zajistit v případě vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu na dotčeném území základní poštovní služby. Základními poštovními

službami se rozumí zejména doručování písemných zpráv a jiných věcí do stanovené hmotnosti nebo poukázaných peněžních částek.

Zákon klade dále důraz na to, aby tyto informace byly vysílány bez úpravy obsahu a smyslu. Provozovatel nemůže tedy do vysílání těchto informací vkládat své komentáře, upravovat je zvukově, např. vkládáním hudby, nebo obrazově, např. provázet je vkládáním obrazových záznamů. Tento požadavek je uplatněn zákonem proto, aby nedocházelo k nevhodným zkreslením potřebných informací, a to v důsledku jejich nepochopení provozovatelem. Tyto nedovolené úpravy mohou mít také podobu šíření poplašných zpráv, pokud by provozovatel do těchto informací promítal nějaké své úvahy či spekulace o možných důsledcích mimořádné události. Tímto jednáním se lze dopustit trestného činu šíření poplašné zprávy podle § 199, popř. podle § 200 trestního zákona, je-li toto jednání spácháno za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

§ 31

Fyzické osoby

(1) Fyzická osoba pobývající na území České republiky má právo na nezbytné informace o připravovaných krizových opatřeních k ochraně jejího života, zdraví a majetku.

(2) Na výzvu příslušného orgánu krizového řízení je fyzická osoba povinna bezplatně poskytnout a aktualizovat požadované podklady uvedené v § 14 odst. 3 a další související údaje.

(3) Fyzická osoba je v době krizového stavu povinna

- a) uposlechnout výzvy oprávněných orgánů krizového řízení k zaevidování na stanoveném místě z důvodu uložení pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci,
- b) hlásit přechodnou změnu svého pobytu v obci, v jejímž správním území bude pobývat, pokud jí tato povinnost vyplývá z krizových opatření nařízených orgánem krizového řízení,
- c) strpět omezení vyplývající z krizových opatření stanovených v době krizového stavu,
- d) vykonávat uloženou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc,
- e) poskytnout požadované věcné prostředky.

(4) Plnění povinností uvedených v odstavci 3 může fyzická osoba odmítnout, pokud by jejich plněním ohrozila život nebo zdraví vlastní nebo jiných osob anebo pokud jsou povinnosti jí ukládané v rozporu se zákonem.

(5) Obsah, rozsah a místo prací v rámci pracovní povinnosti v době nouzového stavu a stavu ohrožení státu podle tohoto zákona stanoví fyzické osobě hejtman pracovním příkazem. Pracovní příkaz obsahuje zejména osobní údaje fyzické osoby, den a místo nástupu pracovní povinnosti, druh práce, předpokládanou délku plnění povinnosti, poučení a označení orgánu, který pracovní příkaz vydal.

(6) Pracovní výpomoc v době krizového stavu fyzické osobě ukládá hejtman nebo obec, které po ukončení této povinnosti vydají fyzické osobě potvrzení. Potvrzení obsahuje zejména osobní údaje fyzické osoby, den zahájení a ukončení pracovní výpomoci, počet odpracovaných hodin, druh a místo práce, poučení o náhradě a označení orgánu, který potvrzení vydal.

(7) V případě, že fyzická osoba není schopna ze zdravotních důvodů uloženou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc konat, doloží tuto skutečnost lékařským posudkem, který vystaví zdravotnické zařízení určené orgánem, jenž vydal pracovní příkaz nebo uložil pracovní výpomoc. Toto zdravotnické zařízení je povinno přednostně provést lékařskou prohlídku příslušné fyzické osoby a posoudit zdravotní způsobilost osoby k předpokládané práci. Úhrada nákladů vynaložených na provedení prohlídky bude vyúčtována k tíži orgánu, který vydal pracovní příkaz nebo uložil pracovní výpomoc.

(8) Při ukládání povinnosti poskytnout věcný prostředek se postupuje obdobně podle § 29 odst. 5.

Komentář k § 31

Jak již bylo uvedeno v komentáři k předchozímu ustanovení, je za krizové situace nutné zabezpečit informovanost všech osob a orgánů dotčených krizovou situací. Tímto opatřením má být zabráněno vedlejším účinkům, jakými jsou chaos, zmatek, panika, a naopak má být zajištěna rychlá, plynulá a účinná koordinace a organizace postupů, opatření a činností vedoucích k překonání krizové situace. Z těchto důvodů zákon stanovuje, že fyzická osoba pobývající na území České republiky má právo na nezbytné informace o připravovaných krizových opatřeních k ochraně jejího života, zdraví a majetku.

Kromě tohoto práva na informace se fyzickým osobám v souvislosti s krizovými stavy stanoví řada povinností, které jsou vyjmenovány v tomto ustanovení. Jde především o tyto

- uposlechnout výzvy oprávněných orgánů krizového řízení k zaevidování na stanoveném místě z důvodu uložení pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci,*
- hlásit přechodnou změnu svého pobytu v obci, v jejímž správním území bude pobývat, pokud jí tato povinnost vyplývá z krizových opatření nařízených orgánem krizového řízení,*
- strpět omezení vyplývající z krizových opatření stanovených v době krizového stavu,*
- vykonávat uloženou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc,*
- poskytnout požadované věcné prostředky.*

Splnění těchto povinností může fyzická osoba odmítnout, pokud by jejich plněním ohrozila život nebo zdraví vlastní nebo jiných osob a nebo pokud jsou povinnosti jí ukládané v rozporu se zákonem. Při stanovení definování těchto důvodů pro odmítnutí plnění stanovených povinností se vycházelo ze zásady, že občan není povinen snášet hrozící nebezpečí. Tedy v případě, že je v úkrytu, není povinen z něj vycházet z důvodů plnění výše uvedených povinností, pokud krizová situace panující v okolí úkrytu ohrožuje jeho život nebo zdraví. Nemůže se však jednat o důvody domnělé. Toto nebezpečí musí být reálné, musí skutečně hrozit. V případě, že by byl za tento svůj postup projednáván pro správní delikt, bylo by nutné tuto okolnost pečlivě posuzovat a také prokazovat.

Nařízením pracovní povinnosti má být udržen chod nezbytných odvětví hospodářství pro zabezpečení zvýšených materiálních potřeb zdraví a výživy obyvatelstva a zabezpečení nejnutnějšího fungování státu při krizové situaci. Obsahem pracovní povinnosti je povinnost fyzické osoby nastoupit k výkonu práce do určeného místa a zde konat určené práce i nad časový limit stanovený v pracovněprávních předpisech včetně prací v noci, ve dnech pracovního klidu a ve dnech státních svátků.

V případě, že fyzická osoba není schopna ze zdravotních důvodů uloženou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc konat, doloží tuto skutečnost lékařským posudkem, který vystaví zdravotnické zařízení určené orgánem, jenž vydal pracovní příkaz nebo uložil pracovní výpomoc. Toto zdravotnické zařízení je povinno přednostně provést lékařskou prohlídku příslušné fyzické osoby a posoudit zdravotní způsobilost osoby k předpokládané práci. Úhrada nákladů vynaložených na provedení prohlídky bude vyúčtována k tíži orgánu, který vydal pracovní příkaz nebo uložil pracovní výpomoc.

Pracovní povinnost se vztahuje zejména na zaměstnance vybraných oborů a podniků důležitých pro řešení krizových situací a zabezpečení ochrany obyvatelstva. K pracovní povinnosti mohou být určeny i osoby bez pracovního poměru (nezaměstnaní). Pracovní povinnost se vykonává pro potřeby správních úřadů. Osoby vykonávající pracovní povinnosti mohou být pro tyto účely vyčleněny již v míru.

Některým osobám vzniká pracovní povinnost bez jejího nařízení dnem vyhlášení stavu ohrožení státu nebo válečného stavu. Důvodem pro takový vznik pracovní povinnosti je pracovní poměr k zaměstnavateli, jehož činnost je pro zajištění činnosti státu významná (§ 22 zákona o zajišťování obrany).

§ 32

Výjimky

(1) Poskytnutí věcných prostředků, pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc nelze uložit fyzickým osobám, které požívají výsady a imunity podle mezinárodního práva. Pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc ostatním cizincům lze uložit, pokud mezinárodní smlouva schválená Parlamentem České republiky a vyhlášená ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv nestanoví jinak.

(2) Od pracovní povinnosti a pracovní výpomoci jsou osvobozeny osoby ve věku do **18** let a **od 62** let, osoby zdravotně nezpůsobilé k výkonu požadovaných druhů práce, plně invalidní osoby, poslanci a senátoři Parlamentu České republiky a členové vlády a dále osoby, které by tím vystavily vážnému ohrožení sebe nebo osoby blízké. Dále jsou od pracovní povinnosti a pracovní výpomoci osvobozeny ženy a osamělí muži pečující o dítě do 15 let věku, těhotné ženy, ženy do konce třetího měsíce po porodu, jestliže se dítě narodilo mrtvé, zemřelo anebo žena o něj nepečuje. Orgán krizového řízení může osvobodit od pracovní povinnosti a pracovní výpomoci také osoby, kterým by v tom bránila důležitá okolnost, jejíž opominutí by mohlo vést k ohrožení života, zdraví nebo majetku. Závažnost důležité okolnosti posuzuje orgán krizového řízení.

(3) Ženám lze uložit pouze takovou pracovní povinnost nebo pracovní výpomoc, která není v rozporu se zvláštním právním předpisem.²⁴⁾

(4) Osoby osvobozené od pracovní povinnosti a pracovní výpomoci mohou poskytnout dobrovolnou pomoc.

Komentář k § 32

Toto ustanovení upravuje výjimku ze zásady teritoriality a personality. Obecně platí zásada, že zákony zavazují na území České republiky všechny právnické a fyzické osoby, které se zde zdržují nebo působí, a to bez rozdílu, zda jde o našeho občana nebo občana cizího státu, či o osobu bez státní příslušnosti.

Zákon v odstavci 1 tuto výjimku stanoví především pro osoby požívající výsad a imunit podle mezinárodního práva nebo mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána. Jde o soubor tzv. Vídeňských úmluv na ochranu diplomatických a konzulárních styků. U osob požívajících diplomatických práv a imunit (např. velvyslanec, nuncius, vyslanec, internuncius, chargé d'affaires, generální konzul, konzul, vicekonzul, konzulární jednatel) jde v důsledku jejich postavení, garantovaného mezinárodním právem, o záležitost poněkud specifickou. V případě ostatních cizinců, kteří pobývají na území České republiky, lze pracovní povinnost a pracovní výpomoc, jakož i poskytnutí věcných prostředků uložit v případě, že mezinárodní smlouva schválená Parlamentem České republiky a vyhlášená ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv nestanoví jinak.

Stanovit omezení a uložit povinnost lze jen na základě principu rovnosti. To znamená, že omezení a povinnosti musí platit pro všechny subjekty a musí být ve všech případech stejné. Právní úprava však umožňuje výjimky z tohoto principu, tedy dovoluje uložit některým subjektům povinnosti v jiném (menším) rozsahu. Menší rozsah je zejména u pracovní povinnosti a pracovní výpomoci vázán na možnosti, schopnosti a zdravotní stav. Za určitých podmínek mohou být takové okolnosti důvodem ke zproštění od těchto povinností (osoby mladší 18 a starší 62 let, osoby zdravotně nezpůsobilé, těhotné ženy a ženy obecně).

Výjimky z pracovní povinnosti, pracovní výpomoci a též z povinnosti poskytnout věcné prostředky podle zákona náleží rovněž subjektům, u nichž je výkon jejich činnosti předmětem veřejného zájmu (poslanci, senátoři, členové vlády) a dále osoby, které by tím vystavily vážnému ohrožení sebe nebo osoby blízké. Dále jsou od pracovní

povinnosti a pracovní výpomoci osvobozeny ženy a osamělí muži pečující o dítě do 15 let věku, těhotné ženy, ženy do konce třetího měsíce po porodu, jestliže se dítě narodilo mrtvé, zemřelo anebo žena o něj nepečuje. Orgán krizového řízení může osvobodit od pracovní povinnosti a pracovní výpomoci také osoby, kterým by v tom bránila důležitá okolnost, jejíž opominutí by mohlo vést k ohrožení života, zdraví nebo majetku. Závažnost důležité okolnosti posuzuje orgán krizového řízení.

Nic ale nebrání všem výše uvedeným subjektům převzít předepsané povinnosti dobrovolně.

HLAVA IV

KONTROLA, POKUTY A NÁHRADA

§ 33

Kontrola

(1) Správní úřad, orgány krajů a ostatní orgány s územní působností a **orgány obcí, které se podílejí na krizovém řízení, jsou oprávněny v mezích své působnosti kontrolovat dodržování tohoto zákona a předpisů vydaných k jeho provedení. Při vykonávání kontrolní činnosti se řídí základními pravidly stanovenými zvláštním právním předpisem.25)**

(2) Kontrolu uvedenou v odstavci 1 vykonává u obce krajský úřad a u orgánů kraje a ostatních orgánů s územní působností Ministerstvo vnitra ve spolupráci s příslušným správním úřadem.

Komentář k § 33

Zákon zde zmocňuje vyjmenované subjekty k tomu, aby v mezích své působnosti kontrolovaly dodržování tohoto zákona a předpisů vydaných k jeho provedení. Problémem takto stanovené dělené působnosti je, že může při ní docházet ke kompetenčním sporům. Ty by však mělo podle ustanovení § 10 odst. 4 zákona řešit Ministerstvo vnitra.

Zmocnění k provádění kontrolní činnosti vchází ze zásady, že jedním z důležitých předpokladů pro správné fungování právního předpisu je zajištění kontrolních mechanismů, které jeho dodržování kontrolují, a poté zajištění nápravy vadného stavu, které je zpravidla spojené se sankcionováním zjištěných porušení. Proto nutnost provádění kontroly nad plněním důležitých ustanovení tohoto zákona, popřípadě provádění opatření za účelem dosažení potřebné nápravy vadného stavu, vystupuje v oblasti "krizové problematiky" zvláště do popředí, protože zanedbání některých povinností může vést i k tragickým následkům.

Zákon při zajištění kontroly v této oblasti nevytváří nové kontrolní mechanismy, ale využívá stávající kontrolní mechanismy a postupy uvedené v zákoně č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.

§ 34

Pokuty

(1) Za nesplnění povinnosti podle tohoto zákona, s výjimkou porušení povinnosti mlčenlivosti, může orgán, který porušení povinnosti zjistil, uložit

- a) fyzické osobě pokutu do výše 20 000 Kč; poruší-li však povinnost v době krizového stavu, může jí uložit pokutu do výše 50 000 Kč,

b) právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě pokutu do výše 3 000 000 Kč; porušili však povinnost v době krizového stavu, může jí uložit pokutu do výše 10 000 000 Kč.

(2) Nebyla-li uložena povinnost splněna ani ve lhůtě stanovené při uložení pokuty, lze uložit pokutu opětovně.

(3) Za porušení povinnosti mlčenlivosti podle tohoto zákona může orgán uvedený v odstavci 1 uložit fyzické osobě pokutu do výše 100 000 Kč.

(4) Řízení o uložení pokuty lze zahájit do 1 roku ode dne, kdy se o porušení povinnosti dozvěděl orgán, který pokutu ukládá, a musí být pravomocně skončeno do 3 let od porušení povinnosti. Pokuta je splatná do 30 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí, jímž byla pokuta uložena.

(5) Pokutu vybírá a vymáhá orgán, který ji uložil.

(6) Výnos pokut je příjmem kraje nebo obce, které je uložily. Pokud byla pokuta uložena ministerstvem nebo jiným správním úřadem, je výnos pokut příjmem státního rozpočtu.

Komentář k § 34

Zákon v tomto ustanovení stanovil skutkové podstaty jiných správních deliktů, kterých se může dopustit fyzická osoba nebo právnická osoba anebo podnikající fyzická osoba tím, že nesplní povinnosti stanovené tímto zákonem, s výjimkou porušení mlčenlivosti podle tohoto zákona.

Za tento jiný správní delikt může být fyzické osobě uložena pokuta ve výši až 20 000 Kč. Právnické osobě a podnikající fyzické osobě pak pokuta do výše až 3 000 000 Kč a pokud poruší tuto povinnost v době krizového stavu, tak pokutu až do výše 10 000 000 Kč.

Jak fyzické osobě, tak i právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě, lze tuto pokutu uložit i opakovaně, pokud nebyla povinnost splněna ani ve lhůtě stanovené při uložení pokuty.

Ustanovení ještě obsahuje speciální skutkovou podstatu jiného správního deliktu, kterého se může dopustit fyzická osoba porušením povinnosti mlčenlivosti podle tohoto zákona. Za tento jiný správní delikt jí lze uložit pokutu až do 100 000 Kč.

Posuzujeme-li celé toto ustanovení z hlediska ochrany ústavou zaručených základních práv a svobod, je nutné konstatovat, že vykazuje řadu nedostatků. Z tohoto pohledu je podle našeho názoru velkou otázkou, zda by obstálo při posuzování Ústavním soudem nebo Evropským soudem pro lidská práva.

Takto formulované znění skutkové podstaty jiného správního deliktu je velmi nedostatečné. Tuto nedostatečnost lze spatřovat především v tom, že znění skutkových podstat je nekonkrétní. Neobsahuje totiž potřebné základní znaky skutkové podstaty, chybí zde například zavinění. Ve svém znění se odkazuje na porušení povinností stanovených zákonem, neprovádí však již diferenciaci mezi těmito jednotlivými stanovenými povinnostmi co do jejich důležitosti a tím i škodlivých následků vzniklých nebo hrozících chráněnému zájmu při jejich porušení. Bezdůvodně se tady také v sankci diferencuje mezi fyzickou osobou na straně jedné a právnickou osobou a podnikající fyzickou osobou na straně druhé.

Problémem je také, že není přesně stanovená působnost. Další problémy mohou vzniknout při eventuálních kompetenčních sporech atd.

Toto ustanovení obsahuje ještě celou řadu dalších nedostatků, které však s ohledem na omezený prostor tohoto komentáře není možné podrobněji rozebírat. Vzhledem k naznačeným problémům se však lze důvodně domnívat, že toto ustanovení může být považováno za protiústavní, protože je podle našeho názoru v rozporu s čl. 1, 2 a 39 Listiny základních práv a svobod.

Náhrada

za omezení vlastnického práva, poskytnutí věcných prostředků a vykonání pracovní povinnosti a pracovní výpomoci

(1) Za omezení vlastnického nebo užívacího práva, poskytnutí věcného prostředku, vykonání pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci náleží právnické nebo fyzické osobě peněžní náhrada. Peněžní náhradu je povinen vyplatit orgán krizového řízení, který o omezení práva nebo uložení povinnosti rozhodl. Peněžní náhradu lze poskytnout po vzájemné dohodě též za poskytnutí dobrovolné pomoci. Peněžní náhrada se vyplácí do 6 měsíců od ukončení nebo zrušení krizového stavu, v jehož důsledku vznikl nárok na peněžní náhradu podle tohoto odstavce.

(2) V případě, že dojde k omezení výkonu vlastnického práva k nemovitosti, poskytne se jejímu vlastníku náhrada odpovídající míře omezení jeho majetkových práv podle zvláštního právního předpisu.²⁶⁾

(3) Jde-li o vykonání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo dobrovolné pomoci, u nichž nelze určit výši náhrady dohodou nebo postupem podle zvláštních právních předpisů, stanoví se náhrada ve výši, která odpovídá obvyklé mzdě za stejné či podobné práce. Při stanovení náhrady za poskytnutí věcného prostředku se vychází z výše nákladů vzniklých povinnému a z obvykle požadované náhrady za použití stejného nebo obdobného věcného prostředku v době jeho poskytnutí.

(4) Orgán krizového řízení je oprávněn požadovat uhrazení nákladů, které vynaložil jako náhradu za poskytnutí věcných prostředků, vykonání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo dobrovolné pomoci, po původci havárie²⁾ nebo jiné události, v jejímž důsledku vznikla krizová situace a musela být nařízena krizová opatření. Těmito úhradami se kompenzují vynaložené výdaje.²⁷⁾

Komentář k § 35

K odst. 1

V tomto ustanovení se stanoví náhrada za omezení vlastnického práva, poskytnutí věcných prostředků a vykonání pracovní povinnosti a pracovní výpomoci.

Podle čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, která je součástí našeho ústavního pořádku, je nucené omezení vlastnického práva možné jen ve veřejném zájmu, a to na základě zákona a za náhradu.

Z uvedeného ústavního rámce vychází také konstrukce tohoto ustanovení. To stanoví, ve kterých případech se poskytne peněžní náhrada, komu a kdo tuto náhradu poskytuje. Zároveň se stanoví také doba, ve které se peněžní náhrada poskytne. Tato peněžní náhrada se poskytuje v těchto případech

- omezení vlastnického práva,*
- omezení užívacího práva,*
- poskytnutí věcného prostředku,*
- vykonání pracovní povinnosti,*
- vykonání pracovní výpomoci.*

Peněžní náhrada se poskytne právnické nebo fyzické osobě, jejíž vlastnické, popř. užívací právo bylo omezeno, či která poskytla věcnou nebo osobní pomoc. Tuto náhradu je nutno odlišit od náhrady škody, která je upravena v ustanovení § 36.

Náhradu poskytuje příslušný orgán krizového řízení, který o omezení práva nebo o uložení povinnosti rozhodl. Peněžní náhradu lze poskytnout po vzájemné dohodě též za poskytnutí dobrovolné pomoci. Nejde tedy o nárok,

ale možnost poskytnout také v těchto případech náhradu. Peněžní náhrada se vyplácí do 6 měsíců od ukončení nebo zrušení krizového stavu, v jehož důsledku vznikl nárok na peněžní náhradu podle tohoto odstavce.

K odst. 2

Toto ustanovení je ustanovením speciálním, které upravuje postup při poskytování náhrady za omezení výkonu vlastnického práva k nemovitosti. Pro tyto případy stanoví, že se vlastníku nemovitosti poskytne náhrada odpovídající míře omezení jeho majetkových práv. K výpočtu výše této náhrady se použije postupu podle obecných předpisů o náhradě škody. Tímto obecným předpisem je zejména zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

K odst. 3

Tímto ustanovením se stanoví postup při stanovování peněžité náhrady za vykonanou pracovní povinnost a pracovní výpomoc v případech, kdy výši této peněžité náhrady nelze určit dohodou nebo postupem podle zvláštních právních předpisů. Jde např. o případy atypických prací, které nejsou normovány apod. V těchto případech se výše náhrady stanoví ve výši, která odpovídá výši obvyklé mzdy za stejné či podobné práce nebo služby.

V případě náhrady za poskytnutý věcný prostředek se vychází z výše výdajů, které osobě, která tuto pomoc poskytla, vznikly. Jde např. o výdaje, které jí vznikly za údržbu poskytnutého věcného prostředku, eventuální výměnu provozních náplní (mazací a chladicí kapaliny) apod. Výdaje spojené s hrazením jeho provozu, amortizací atd. Případně se při stanovení výše náhrady vychází z výše náhrady obvykle účtované za použití stejného nebo obdobného věcného prostředku v době jeho poskytnutí, zjištěné podle zvláštního právního předpisu.

K odst. 4

Jde o zvláštní ustanovení o regresní náhradě. Zákon zde zmocňuje orgány krizového řízení k tomu, aby mohly požadovat uhrazení nákladů, které vynaložily jako náhradu za poskytnutí věcných prostředků, vykonání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo dobrovolné pomoci, po povinném subjektu, kterým je původce havárie nebo jiné události, v jejímž důsledku vznikla krizová situace a musela být realizována krizová opatření.

Při vymáhání těchto škod se postupuje podle obecného předpisu o náhradě škody, kterým je občanský zákoník. Oprávněné subjekty si prostřednictvím těchto úhrad kompenzují vynaložené výdaje.

§ 36

Náhrada škody

(1) Stát odpovídá za škodu způsobenou právnickým a fyzickým osobám v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními (§ 39 odst. 5) prováděnými podle tohoto zákona. Této odpovědnosti se může stát zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám.

(2) Náhrada věcné škody vzniklé při činnosti orgánů provádějících krizová opatření nebo při uložení poskytnutí věcných prostředků se poskytuje podle právních předpisů platných v době vzniku škody.²⁶⁾

(3) Náhrada škody či újmy na zdraví vzniklé při výkonu uložené pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo dobrovolné pomoci vykonané v rámci organizované činnosti se poskytuje obdobně podle předpisů o odškodňování pracovních úrazů,²⁸⁾ pokud nárok na náhradu této škody nevznikl již z pracovněprávního vztahu.

(4) Peněžní náhradu poskytne ten orgán krizového řízení, který nařídil krizové opatření nebo cvičení, při němž anebo v jehož důsledku vznikla škoda či újma.

(5) Nárok na náhradu škody s uvedením důvodů uplatňuje právnická nebo fyzická osoba písemně u příslušného orgánu krizového řízení do 6 měsíců od doby, kdy se o škodě dozvěděla, nejdéle do 5 let od vzniku škody, jinak právo zaniká. Orgán krizového řízení může v případech hodných zvláštního zřetele přiznat náhradu škody i po uplynutí termínu k podání žádosti nebo i bez podání žádosti, ale nejdéle do 5 let od vzniku škody.

(6) Náhrada škody se neposkytuje právnickým a fyzickým osobám, které zavinily vznik škodné události.

(7) Orgán krizového řízení je oprávněn požadovat uhrazení nákladů, které vynaložil jako náhradu škody, po původci havárie nebo jiné události, v jejímž důsledku vznikla krizová situace a musela být nařízena krizová opatření.

Komentář k § 36

K odst. 1

Ustanovení odst. 1 vychází z toho, že jsou to orgány státu, které provádějí krizová opatření a cvičení prováděné dle tohoto zákona, a proto stanoví jeho odpovědnost za škody, které jsou fyzickým a právnickým osobám způsobeny v souvislosti s těmito krizovými opatřeními a cvičeními.

V tomto odstavci je stanovena objektivní odpovědnost státu za škodu s možností liberace. Liberačním důvodem, kterým se může stát zprostit odpovědnosti za škodu, je skutečnost, kdy prokáže, že si poškozená osoba způsobila škodu sama.

Jedním z předpokladů vzniku odpovědnosti za škodu je existence příčinného vztahu mezi protiprávním úkonem subjektů provádějících krizová opatření a cvičení a vzniklou škodou fyzické či právnické osobě.

Příčinný vztah, tzv. kauzální nexus neboli příčinná souvislost je vztah mezi protiprávním úkonem nebo zákonem kvalifikovanou zvláštní událostí a vzniklou škodou. Je objektivním a nezbytným předpokladem pro vznik odpovědnosti ať už subjektivní nebo objektivní. Nezáleží zde tedy na zavinění odpovědného subjektu. Za škodu může být subjekt odpovědný pouze tehdy, jestliže příčinou této škody je určitá skutečnost, se kterou je podle zákona spojena odpovědnost za škodu, anebo zákonem kvalifikovaná zvláštní událost, za kterou se podle zákona rovněž odpovídá. Odpovědnost tohoto subjektu se tedy řídí tím, zda se vznikem určité skutečnosti nebo události je spojena odpovědnost za škodu (relevantní příčina), zda se za ni odpovídá (relevantní následek) a zda tato skutečnost nebo zákonem kvalifikovaná událost skutečně způsobila (relevantní příčinná souvislost). Je tedy nutné, aby byl bezpečně prokázán příčinný vztah mezi protiprávním úkonem nebo zákonem kvalifikovanou zvláštní událostí na straně jedné a škodu na straně druhé, tzn. vztah příčiny a následku.

Při zjišťování příčinné souvislosti je třeba brát v úvahu preventivní, reparační jakož i satisfakční funkci odpovědnosti za škodu. Ze všech následků se izoluje a zaměřuje na škodu na majetku, která je vyjádřitelná v penězích, a škodu na zdraví s majetkovou újmou (účelné náklady na léčení, ztráta na výdělků) a újmou nemajetkové povahy (bolest a ztížené společenské uplatnění). Dále se zaměřuje na zjišťování, zda protiprávní úkon či zákonem kvalifikovaná škodná událost, která předcházela vzniku majetkové či jiné újmy, je skutečně relevantní příčinou vzniklé újmy.

Posuzování otázky, která z komplexu více příčin škody je v konkrétním případě relevantní příčinou vzniklé majetkové nebo jiné újmy, řeší dvě rozdílné teorie, každá však obsahuje různé varianty (možnosti).

- Teorie rovnocennosti (teorie podmínky – conditio sine qua) – podle této teorie existuje příčinný vztah mezi protiprávním úkonem, resp. škodní událostí a vzniklou škodou, tehdy, jestliže by bez nich škoda nenastala. Jedná se zde tedy o podmínku sine qua non. Vychází se zde z kumulace příčin, které jsou si rovny v tom smyslu, že by bez nich škoda jako jejich následek nenastala. Tato teorie se uplatňuje zejména v trestním právu, ve kterém je odpovědnost založena na principu zavinění. Zavinění je nezbytným předpokladem pro vznik trestněprávní odpovědnosti, který tvoří korektiv umožňující v přijatelné míře omezit v konkrétním případě trestněprávní odpovědnost pouze za trestněprávní následek, který pachatel způsobil úmyslně nebo z nedbalosti.

- Teorie adekvátní příčinné souvislosti – podle této teorie je újma v konkrétním případě způsobena protiprávním úkonem či zákonem kvalifikovanou zvláštní škodní událostí tehdy, jestliže jsou tyto nejen podmínkami určité škody, ale mají i podle přirozeného chodu věcí a podle obecné zkušenosti zpravidla či typicky za následek způsobení této škody. Tato teorie se uplatňuje především v občanském právu, kde je odpovědnost za škodu založena jak na principu subjektivním, tj. odpovědnosti za zavinění, tak na principu objektivním, tzn. bez ohledu

na zavinění. Pro občanskoprávní odpovědnost za škodu tedy platí, že příčinná souvislost je dána tehdy, je-li škoda podle obvyklého chodu věci i obecné zkušenosti, resp. poznatků adekvátním důsledkem protiprávního úkonu nebo škodní události. Právní relevanci příčiny, škody zde posuzujeme podle toho, zda druh i rozsah škody byl pro škůdce v daných poměrech a v jeho postavení, ve kterých se nacházel v době způsobení škody, předvídatelný. Předvídatelnost je zde předmětem posouzení.

Vztah příčinné souvislosti k vzniklé škodě právnické nebo fyzické osobě způsobené při krizových opatřeních nebo cvičeních pořádaných dle tohoto zákona je jedním z kritérií zakládajícím odpovědnost státu za škody takto způsobené.

K odst. 2

Stát hradí majetkové újmy vzniklé fyzickým nebo právnickým osobám v souvislosti s krizovými opatřeními podle právních předpisů platných v době vzniku škody. Předpisy, podle kterých se věcná škoda hradí jsou např. zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon) atd.

Věcná škoda je majetková újma, kterou lze objektivně vyjádřit v penězích. Škodu můžeme třdit z různých hledisek. Základním tříděním je však třídění na škodu skutečnou a ušlý zisk.

- Skutečná škoda (*damnum emergens*) – je to majetková újma vyjádřitelná v penězích, která spočívá v důsledku škodní události ve zničení, zmenšení, ztrátě, snížení nebo jiném znehodnocení již existujícího majetku, a která představuje i majetkové hodnoty nezbytné k uvedení věci v předešlý stav. Výše skutečné škody musí být poškozenou osobou prokázána jejím přesným vyčíslením. Pakliže škodu není možné zjistit nebo by to znamenalo nepoměrné obtíže, určí ji v těchto případech soud podle své volné úvahy.

- Ušlý zisk (*lucrum cessans*) – je to majetková újma, kterou lze vyjádřit v penězích a spočívá v rozdílu majetkového prospěchu poškozeného, který se nezvýšil díky škodné události, ačkoliv kdyby této nebylo, mohl by poškozený doložitelným způsobem při běžném chodu věci toto zvýšení očekávat.

K dalšímu třídění škod patří třídění na škodu osobní a majetkovou. U obou je za škodu považována újma v majetkové sféře poškozeného (ztráta na výdělku poškozeného). Avšak výjimkou jsou v osobní škodě tzv. vytrpěné bolesti a ztížené společenské uplatnění, neboť zde došlo k zásahu nikoliv do majetkové sféry (materiálního statku) poškozené osoby, nýbrž do osobní sféry (imateriálního statku, tj. zdraví či života) poškozeného.

Posledním hlediskem, podle kterého lze třdit škodu, je třídění dle toho, zda jde o škodu smluvní (kontraktní – *ex contractu*) nebo mimosmluvní (deliktní – *ex delicto*). Zde se rozlišuje druh škody podle toho, jestli škoda vznikla v důsledku porušení smluvní nebo mimosmluvní povinnosti stanovené zákonem.

K odst. 3

Při krizových opatřeních nebo cvičeních prováděných na základě tohoto zákona může vzniknout majetková či jiná újma nejen fyzickým a právnickým osobám, které se na těchto činnostech podílejí buď osobní nebo materiální pomocí, aniž by byly v pracovněprávním vztahu s orgány provádějícími tyto činnosti, ale i osobám nezúčastněným, jakož i fyzickým osobám, které jsou v pracovněprávním vztahu s orgány provádějícími krizová opatření a příslušná cvičení.

Při náhradě škody zaměstnancům orgánů vykonávajícím krizová opatření a cvičení vzniklé při plnění jejich pracovních povinností a pokynů se postupuje dle zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony, ve znění nařízení vlády č. 461/2000 Sb., neboť zde vznikla odpovědnost na základě pracovněprávního vztahu.

Pro náhradu škody vzniklé fyzickým a právnickým osobám v souvislosti s prováděnými krizovými opatřeními nebo cvičením zákonodárce stanoví použití právních předpisů o odškodňování pracovních úrazů, kterými jsou příslušná ustanovení zákoníku práce a výše zmíněné vládní nařízení, tudíž se podle nich uhrazuje vzniklá škoda, i když osoby nejsou v pracovněprávním vztahu k těmto orgánům.

K odst. 4

Kompenzaci poškozené fyzické nebo právnické osobě za majetkovou nebo jinou újmu vzniklou v souvislosti s krizovými opatřeními nebo cvičeními poskytuje orgán krizového řízení, z jehož pokynu se krizové opatření nebo

cvičení uskutečnilo, neboť je jasné, že náhradu škody nemůže poskytnout stát přímo. Těmito orgány hradícími vzniklé škody jsou vláda, ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy, kraje a obce.

Náhrady vzniklé škody se provádějí buď ve formě restituce, což znamená navrácení do původního stavu neboli tzv. náhradou, anebo ve formě kompenzace, což je peněžita, tzv. relutární náhrada. Pro účely náhrady škody podle tohoto zákona stanoví zákonodárce formu peněžní náhrady.

K odst. 5

V tomto ustanovení stanoví zákonodárce subjektivní lhůtu šesti měsíců, ve které může poškozená fyzická nebo právnická osoba podat žádost o náhradu škody, ve které musí vypsát důvody, pro které náhradu škody uplatňuje u příslušného orgánu krizového řízení. Tímto příslušným orgánem je orgán, který nařídil krizové opatření nebo cvičení prováděné podle tohoto zákona. Výčet těchto orgánů je v komentáři k odst. 4.

Subjektivní lhůta pro podání žaloby běží od doby, kdy se poškozená osoba dozvěděla o vzniku škody, a uplyne za šest měsíců od doby, kdy se poškozená osoba dozvěděla o vzniku škody, její výši a subjektu, který je za ni odpovědný.

Objektivní lhůta pro uplatnění nároku na náhradu škody je zákonem stanovena v délce do pěti let od vzniku škody samé. Pakliže poškozená fyzická nebo právnická osoba nepodá odůvodněnou žádost o náhradu škody u příslušného orgánu krizového řízení ve lhůtě do šesti měsíců, kdy se o škodě dozvěděla a ani neuplatní svůj nárok na náhradu škody vzniklé v souvislosti s krizovým opatřením nebo cvičením prováděným na základě tohoto zákona ve lhůtě do pěti let od vzniku škody, její právo zanikne. Jedná se tedy o lhůtu prekluzivní neboli propadnou, tzn. že pokud poškozená osoba nenárokuje náhradu škody do uplynutí pěti let od jejího vzniku, ztrácí své právo. Přijetí plnění z takto zaniklého práva se jeví jako bezdůvodné obohacení příjemce.

Prekluze je zánik nejen nároku, nýbrž i práva samotného, nebylo-li ve stanovené lhůtě uplatněno. Plnění takto prekludovaného dluhu by bylo plněním bez právního důvodu a je možno domáhat se jeho navrácení. Přijetí takového prekludovaného plnění je neoprávněným získáním majetkového prospěchu a tudíž kvalifikované jako bezdůvodné obohacení příjemce. K prekluzi se přihlíží i bez návrhu dlužníka, tedy z úřední povinnosti (ex officio).

Prekluzivní lhůty nemohou být zásadně prodlouženy a jejich běh se zpravidla nezastavuje ani nepřerušuje. Tyto lhůty bývají krátké a jsou stanoveny ve společenském zájmu, kdy se existence práva nebo nároku může stát vzhledem k obvykle se vyskytujícími okolnostem nesnadno prokazatelná nebo dokonce pochybná, a kdy je proto třeba, aby právní vztahy byly co nejdříve vyjasněny.

V případě zvláštního zřetele hodném může odpovědný orgán krizového řízení fyzické nebo právnické osobě prominout uplynutí subjektivní lhůty pro podání žádosti o náhradu škody a přiznat jí náhradu nejdéle však do uplynutí stanovené objektivní lhůty pěti let od vzniku škody.

K odst. 6

Již odst. 1 stanoví rozsah odpovědnosti státu za škody vzniklé fyzickým a právnickým osobám jako příčinný následek krizových opatření a cvičení prováděných podle tohoto zákona. Stát zde nese objektivní odpovědnost za takto vzniklé škody, které se může ovšem zprostit, prokáže-li některý z liberačních důvodů, kterým je např. skutečnost, že si poškozená osoba způsobila škodu sama. Jiným liberačním důvodem, který je uveden v ustanovení tohoto odstavce a kterým se stát může vyvinut z odpovědnosti za škodu, je ta skutečnost, že poškozená fyzická nebo právnická osoba zavinila vznik škodné události.

Jelikož má odpovědnost za škodu funkci preventivní, reparační i satisfakční, nebylo by účelné hradit škodu osobám, které jsou vinné vzniklým stavem. Potíral by se tím princip prevence vzniku škod, který je jedním ze stěžejních principů např. občanského a pracovního práva.

K odst. 7

Jestliže fyzická nebo právnická osoba způsobí vznik škodné události, jejímž následkem je nejen vznik škody dalším osobám, ale i vyvolání krizové situace a nutnost krizových opatření, jsou orgány krizového řízení oprávněny vymáhat náhradu nákladů vynaložených k úhradě škod vzniklých na původci havárie nebo události, která krizovou situaci a s ní spojená opatření vyvolala. Je nutné prokázat zavinění původce této škodné události nebo havárie. Škůdce zde tedy má subjektivní odpovědnost za škodu.

Poskytování státní podpory při haváriích nebo živelních pohromách

(1) Fyzickým osobám a obcím, které se při krizové situaci z důvodu havárie nebo živelní pohromy přechodně ocitly v mimořádně obtížných poměrech, lze poskytnout státní podporu.

(2) Státní podpora může být poskytována ze státního rozpočtu ve formě jednorázových peněžitých dávek fyzickým osobám nebo jinou mimořádnou formou finanční pomoci fyzickým osobám a obcím. Při poskytování státní podpory fyzickým osobám se přihlíží k majetkovým poměrům žadatele o státní podporu a majetkovým poměrům příslušníků jeho rodiny. Státní podpora může být poskytována i formou hmotné pomoci podle zvláštního právního předpisu.²²⁾

(3) Při poskytování jednorázových peněžitých dávek fyzickým osobám se postupuje podle zvláštních právních předpisů.²⁹⁾

(4) Rozsah, způsob a podmínky poskytování jiných mimořádných forem finanční pomoci ze státního rozpočtu fyzickým osobám a obcím může v případě havárií nebo živelních pohrom velkého rozsahu stanovit prováděcí právní předpis.

(5) Jednorázové peněžité dávky fyzickým osobám vyplácejí místně příslušné pověřené obecní úřady podle zvláštních právních předpisů³⁰⁾ z neinvestiční účelové dotace na sociální dávky, kterou obdrží v rámci souhrnného finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům obcí na příslušný rozpočtový rok.

(6) K úhradě výdajů spojených s poskytováním jiných mimořádných forem finanční pomoci a případnému posílení neinvestiční účelové dotace na poskytování sociálních peněžitých dávek uvedených v odstavci 2 může vláda použít rezervu finančních prostředků na řešení krizových situací vyčleněnou v rozpočtové kapitole Všeobecná pokladní správa na úhradu výdajů na státní podporu podle tohoto zákona. V mimořádném případě může vláda použít vládní rozpočtovou rezervu.

Komentář k § 37

Touto právní úpravou se sleduje umožnit poskytnutí rychlé finanční pomoci ze strany státu fyzickým osobám a obcím k překlenutí jejich dočasně tíživé situace. Potřebnost této úpravy vychází z praktických zkušeností z povodní z posledních let, kdy řadě osob včetně obcí způsobil vodní živěl takové škody, že se poškození náhle ocitli ve složitých existenčních situacích.

Jak již bylo uvedeno, fyzickým osobám a obcím, které se z důvodu havárie nebo živelní pohromy ocitly v mimořádně obtížných poměrech, lze poskytnout státní podporu. Státní podpora může být poskytována ze státního rozpočtu ve formě jednorázových peněžitých dávek nebo jinou mimořádnou formou finanční pomoci. Při poskytování státní podpory fyzickým osobám se přihlíží k majetkovým poměrům žadatele o státní podporu a majetkovým poměrům příslušníků jeho rodiny. Státní podpora může být poskytována i formou hmotné pomoci. Při poskytování jednorázových peněžitých dávek fyzickým osobám se postupuje podle vyhl. č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Jednorázové peněžité dávky vyplácejí místně příslušné pověřené obecní úřady.

Možnost poskytování státní podpory musí být podložena i příslušnými zdroji finančních prostředků státu. K úhradě výdajů spojených s poskytováním jiných mimořádných forem finanční pomoci a případnému posílení neinvestiční účelové dotace na poskytování sociálních peněžitých dávek může vláda použít rezervu finančních prostředků na řešení krizových situací vyčleněnou v rozpočtové kapitole Všeobecná pokladní správa na úhradu výdajů na státní podporu podle tohoto zákona. V mimořádném případě může vláda použít vládní rozpočtovou rezervu.

HLAVA V

USTANOVENÍ SPOLEČNÁ A ZÁVĚREČNÁ

§ 38

Vztah ke správnímu řádu

Na rozhodování a ukládání povinností podle tohoto zákona se nevztahuje správní řád, s výjimkou § 34.

Komentář k § 38

Tímto ustanovením se vymezuje vztah tohoto zákona k zákonu č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů. Jde zde o negativní vymezení, kterým se stanoví, že na rozhodování a ukládání povinností podle tohoto zákona se nevztahuje správní řád.

Zákon v tomto ustanovení stanoví, že rozhodování podle tohoto zákona je rozhodováním sui generis (zvláštní postup, postup svého druhu), na který nelze použít ustanovení zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů. Stanoví se tak proto, aby nedocházelo ke zbytečným časovým prodlevám, ke kterým nutně dochází při postupu ve správním řízení.

Oprávnění svěřená zákonem orgánům krizového řízení mohou být účinnými právními nástroji pouze tehdy, pokud povinnosti a úkoly uložené v rámci stanovených oprávnění budou povinnými subjekty splněny v potřebném věcném a časovém rozsahu.

Splnění některých úkolů v nejkratším možném čase může být v některých situacích nezbytným předpokladem k záchraně osob nebo ochraně majetku. Z tohoto důvodu nelze v době řešení mimořádné události, kdy časovými jednotkami jsou často jen hodiny, ne-li minuty, v nichž je potřebné realizovat například záchranné práce, postupovat podle správního řádu. Správní řád totiž umožňuje využít opravné prostředky proti rozhodnutí orgánu, což by mělo za následek nepřipustné časové prodloužení, které by vedlo k neúčinnosti uložených krizových opatření nařízených v zájmu ochrany osob a majetku. Tyto prodlevy vznikají v důsledku správním řádem stanovených lhůt pro rozhodování, pro odvolání, doručování atd. Protože právě čas hraje při řešení mimořádných události nejdůležitější roli, zvolil zákonodárce toto právní řešení.

Zákon stanoví pouze jedinou výjimku z výše uvedené zásady. Tou je, že se správní řád použije při řízení, kterým se ukládají pokuty za jiné správní delikty uvedené v ustanovení § 34 zákona. V tomto případě se provádí správní řízení v celém svém rozsahu.

§ 39

(1) Tento zákon se vztahuje i na případy, kdy jsou nařízena mimořádná veterinární opatření podle zvláštních právních předpisů³¹⁾ a vzniklé ohrožení má povahu mimořádné události, jejíž následky vedou ke vzniku krizové situace; v těchto případech se stává krajská nákazová komise součástí krizového štábu kraje a Ústřední nákazová komise součástí Ústředního krizového štábu.

(2) V případech, kdy je v době povodní vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav, se povodňové komise³²⁾ stávají součástí krizového štábu kraje a Ústřední povodňová komise³²⁾ součástí Ústředního krizového štábu.

(3) Za stavu ohrožení státu podle tohoto zákona a za nouzového stavu se přiměřeně použijí ustanovení o osvobození od dovozního cla,³³⁾ která se týkají

a) léčebných látek lidského původu a činidel k určování krevní skupiny a tkání,

- b) nástrojů a přístrojů dovážených k lékařské diagnostice nebo léčbě,
- c) lékařských, chirurgických a laboratorních zařízení,
- d) zboží dováženého k humanitárním účelům,
- e) zboží dováženého k provádění záchranných a likvidačních prací,
- f) zboží dováženého v pohraničním styku,
- g) darů věnovaných v rámci mezinárodních vztahů.

(4) Za stavu ohrožení státu vyhlášeného v souvislosti se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením a za válečného stavu plní orgány krizového řízení i právnické a fyzické osoby úkoly stanovené tímto zákonem, pokud zvláštní právní předpis¹⁾ nestanoví jinak.

(5) Přípravenost na krizové situace se ověřuje cvičeními obdobně podle zvláštního právního předpisu.²⁾

Komentář k § 39

Tímto ustanovením se rozšiřuje působnost tohoto zákona také na případy, kdy jsou nařízena mimořádná veterinární opatření a vzniklé ohrožení má povahu mimořádné události, jejíž následky vedou ke vzniku krizové situace. V těchto případech se stává krajská nákazová komise součástí krizového štábu kraje a Ústřední nákazová komise součástí Ústředního krizového štábu.

Ustanovení reaguje také na případy povodní. V případech, kdy je v době povodní vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav, se povodňové komise stávají součástí krizového štábu kraje a Ústřední povodňová komise součástí Ústředního krizového štábu.

Ustanovení odstavce 3 reaguje na skutečnost, že příslušná vyhláška o osvobození zboží od dovozního cla používá některé odlišné pojmy (např. katastrofa), což by mohlo mít za následek nejednotný výklad a nejasnost při aplikaci ustanovení této vyhlášky v období poskytování humanitární pomoci při mimořádných událostech dle krizového zákona.

§ 39a

Působnosti stanovené krajskému úřadu nebo hejtmanovi nebo obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností nebo starostovi obce s rozšířenou působností nebo obecnímu úřadu nebo starostovi podle tohoto zákona jsou výkonem státní správy v přenesené působnosti.

Komentář k § 39a

Tímto ustanovením se provádí zákonná delegace státní správy na vyjmenované subjekty. Zákon to realizuje tak, že se v tomto ustanovení výslovně stanoví, že působnosti stanovené krajskému úřadu nebo obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností podle tohoto zákona jsou výkonem státní správy v přenesené působnosti. Pod pojmem přenesená působnost se rozumí, že tyto subjekty vykonávají státní správu, tedy tuto působnost, za stát na základě zákonného zmocnění (delegace neboli propůjčení). Tyto subjekty tak činí vedle výkonu své samostatné působnosti a nad rámec plnění svých úkolů.

§ 40

Zmocňovací ustanovení

- (1) Vláda vydá nařízení k provedení § 28 odst. 5.
- (2) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vydá vyhlášku k provedení § 9 odst. 3 písm. a).
- (3) Český báňský úřad vydá vyhlášku k provedení § 9 odst. 3 písm. b).

Komentář k § 40

Jde o zmocňovací ustanovení, kterým se stanoví subjekty, které vydají prováděcí předpisy a zároveň také ustanovení, která budou předmětem této úpravy.

Vláda již toto ustanovení naplnila, když vydala nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy k naplnění tohoto zmocnění pak vydalo vyhlášku č. 281/2001 Sb., kterou se provádí § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon).

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o státní správě ve vodním hospodářství

§ 41

Komentář k § 41

Jde o nezbytnou legislativně technickou úpravu zákona č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů, kterou je nutné provést ke sladění obou právních předpisů.

ČÁST TŘETÍ

ÚČINNOST

§ 42

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2001.

* * *

Zákon č. 320/2002 Sb. nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2003.

Komentář k § 42

Tímto ustanovením se stanovila účinnost zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, které nabylo účinnosti dnem 1. ledna 2001.

Je potřebné rozlišovat platnost a účinnost zákona. Podle § 3 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírcě zákonů a o Sbírcě mezinárodních smluv, ve znění zákona č. 320/2002 Sb., právní předpisy nabývají platnosti dnem jejich vyhlášení ve Sbírcě zákonů. Dnem vyhlášení právního předpisu je den rozeslání příslušné částky Sbírký zákonů, uvedený v jejím záhlaví. Tímto okamžikem se právní předpis stává součástí našeho právního řádu.

Pokud není stanovena účinnost pozdější, nabývají právní předpisy účinnosti patnáctým dnem po vyhlášení. Vyžaduje-li to naléhavý obecný zájem, lze výjimečně stanovit dřívější počátek účinnosti, nejdříve však dnem

vyhlášení. Okamžikem nabytí účinnosti je možné podle tohoto právního předpisu postupovat – provádět jeho aplikaci (používat jej v praxi).

Odkazy k textu:

- 1) Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky.
- 2) Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.
- 3) Například zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- 4) Čl. 5 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.
- 5) § 8 a 9 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení).
- 6) Zrušena zákonem č. 320/2002 Sb.
- 7) Například zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- 8) Čl. 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb.
- 9) Například zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů.
- 10) Například zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- 11) Například zákon č. 18/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
- 12) § 12 odst. 1 písm. m) zákona č. 2/1969 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
- 13) Například zákon č. 129/2000 Sb., zákon č. 147/2000 Sb.
- 13a) Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- 14) Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů.
- 15) Zákon č. 79/1997 Sb., o léčivech a o změnách a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- 16) Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů.
- 17) § 11 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

- 18) Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).
- 19) Zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- 20) Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.
- 21) Například zákon č. 2/1969 Sb., ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 147/2000 Sb., zákon č. 128/2000 Sb.
- 22) Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.
- 23) § 128 občanského zákoníku.
- 24) Zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška č. 261/1997 Sb., kterou se stanoví práce a pracoviště, které jsou zakázané všem ženám, těhotným ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání, ve znění vyhlášky č. 185/1998 Sb.
- 25) Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.
- 26) Například občanský zákoník, obchodní zákoník.
- 27) § 49 odst. 9 zákona č. 218/2000 Sb.
- 28) § 109 až 203, § 260 zákoníku práce.
- Nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony.
- 29) § 23 a § 51 odst. 3 vyhlášky č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. § 40a písm. b), § 16 písm. a) zákona č. 114/1988 Sb.
- 30) § 63 zákona č. 128/2000 Sb.
- 31) Například § 15 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon).
- 32) § 18 zákona č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů.
- 33) Vyhláška č. 136/1998 Sb., o osvobození zboží od dovozního cla, ve znění vyhlášky č. 125/1999 Sb.

Komentář zpracovali:

JUDr. Milan Paláček § 1–10, 13, 17, 22–24, 27–42

JUDr. Svatava Vronská § 11, 12, 14–16, 18–23, 25, 26